

OULUN LENTOKENTÄNTIEN-LIMINGANTIEN RISTEYSALUEEN LUONTO- JA MAISEMASELVITYS

05.10.2021

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
YLEISKUVAUS	2
ARVIOINTIMENETELMÄT	3
KASVILLISUUS.....	3
LUONTOTYYPIT	4
RAKENNUSPAIKKOJEN KASVILLISUUS	7
ELÄIMISTÖ.....	12
LEPAKOT.....	12
VIITASAMMAKON ELINYMPÄRISTÖT	15
LINNUSTO.....	20
TOIMENPIDESUOSITUKSET	22
MAAPERÄ.....	24
MAISEMA.....	25
MAISEMAN KEHITTYMINEN	25
MAASTONMUODOT.....	34
VIHERALUEET	35
LIIKENNEALUEIDEN MAISEMA	39
MAISEMALLISESTI ARVOKKAAT ALUEET	40
MAISEMALLISIA ONGELMAKOHTIA.....	43
YHTEENVETO JA SUOSITUKSET	44
KASVILLISUUS.....	44
ELÄIMISTÖ.....	44
MAISEMA.....	45
KIRJALLISUUS	49

JOHDANTO

Maisemaselvitys on tehty Oulun kaupungin Lentokentäntien-Limingantien risteysalueen, Kiviniemen ja Perävainion kaupunginosissa, tehtävään kaupungin asemakaavoituksen taustaselvitykseksi. Selvityksen on laatinut Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen, Natans Oy ja Kosteikkomaailma. Lähtötiedot pohjautuvat maastokäynteihin, Maanmittauslaitoksen, Kansalliskirjaston ja Oulun kaupungin aineistoon.

YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee noin kuuden kilometrin etäisyydellä Oulun keskustasta etelään, Limingantien ja Oulunlahdentien risteysalueella, Kiviniemen ja Perävainion kaupunginosissa (kuva 1). Selvitysalue rajoittuu pohjoisessa Vasaraperän työpaikka- ja asuinalueeseen, idässä rataa, etelässä Perävainion asuin- ja työpaikka-alueeseen sekä peltoaukeille ja lännessä Rantavainion asuinalueeseen ja Lentokentäntiehen. Osa selvitysalueesta on asemakaavoitettu. Alueella sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokas inventoitu Villa Eevilä.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti opaskartassa. Selvitysalueen raja on osoitettu punaisella värillä.

ARVIOINTIMENETELMÄT

Luontoselvityksessä selvitettiin alueen luontotyytit ja kasvillisuus sekä mahdolliset huomioitavat alueet ja lajit asemakaavan vaatimalla tarkkuudella. Alueella kartoitettiin luontodirektiivin liitteen IV (a) lajiston esiintymistä (lepakot, viitasammakot) ja potentiaalisia elinympäristöjä (liito-oravat). Selvitysalueen linnusto on kartoitettu kahden laskentakerran perusteella ja lepakot kolmen aktiiviseurannan perusteella (kesä-, heinä- ja elokuussa). Liito-oraville soveltuvia elinympäristöjä ei havaittu.

Luontotyytit ja entiset rakennuspaikat inventoitiin 19.7.2021, 23.7.2021, 25.7.2021 ja 21.9.2021. Selvitysalueen viitasammakkokartoitukset tehtiin 10.5.2021, 11.5.2021 ja 20.5.2021 klo 22.30–23.40 välisenä aikana. Linnusto kartoitettiin kahden kiertolaskentakerran perusteella. Linnustokartoitukset tehtiin 21.5.2021 klo 4.50–10.20 ja 1.6.2021 klo 4.45–7.40. Lepakkokartoitusten aktiiviseuranta tehtiin 26.-27.6., 27.-28.7. ja 10.-11.8.2021, passiiviseuranta Villa Eevilässä läpi yön.

Maisemaselvitys laadittiin olemassa olevien selvitysten, maanmittauslaitoksen ja kaupungin lähtötietoihin ja karttamateriaaliin pohjautuen. Lisäksi tehtiin kaksi maastokäyntiä 27.08.2021 ja 28.09.2021, joiden yhteydessä otettiin maisemaosion valokuvat.

KASVILLISUUS

Vilkaisu 1940-luvun ilmakuvaan ja vuoden 1952 peruskarttaan kertoo välittömästi, että tuolloin koko tutkimusalue on ollut pelkkää peltoa ja muutamia talonpaikkoja. Alueella ei ole ollut enää metsää, suota eikä yhtään luonnontilaista puroa tai ojaa. Kaakkurinoja oli tuolloin jo muokattu peltoviljelyn valtaajaksi. Alueen halkaisi nelostie ja rautatie. Mutta nykyään ei maataloutta alueella enää ole. Entiset pellot ja niityt ovat umpeen kasvamassa ja metsittymässä. Maatalouden perinnebiotooppejakaan ei ole (kuvat 22-25).

Vuonna 1952 peruskartalla suunnittelualueella on ollut viiden talon rakennuspaikka (Koivukari, Tervonen, Toivola, Suvela ja yksi nimetön ratavarressa) ja kahden maita (Nevala ja Ketoa). Näistä vain Koivukari on asuttuna. Vuonna 1920 rakennettu Toivola on nykyinen Villa Eevilä, johon muutamia vuosia sitten yritettiin perustaa kesäkahvila. Rakennuksia on vain Koivukarissa ja Eevilässä. Muiden tontit erottuvat vielä maastossa kasvillisuuden perusteella. Tonteilta tarkasteltiin viljelyjäänteitä ja vieraslajeja.

Talonpaikat ja pellot erottuvat vielä luonnossa, mutta ympäristö on muuttumassa liikennealueiksi, asuinalueiksi, palvelujen ja kaupan alueeksi. Yksi peltoaukea on vielä suunnittelualueella, mutta silläkin on jo alkanut pensoittuminen. Alueen vesitaloutta hallitsevat nyt liikenneväylät ja umpeutuvat vanhat pellonojat; niiden tilan mukaan toiset alueet vesittyvät toisia enemmän. Alueelle on syntynyt kiiltopajupusikkoja, nuoria tiheikköjä, tuoreita suurruohoisia lehtimetsiä, lehtomaisia metsiä, erilaisia metsäluhtia, niittyjä ja ruderaattialueen kuivia pioneeripuustoisia alueita.

Luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia luontotyyppieitä ei ole. Ei myöskään vanhan maatalouden perinnebiotooppeja (laitumet, kedot, navetantakuset), jotka edellyttävät biotooppien jonkinlaista hoitoa. Ainoa uhanalaistarkastelussa mukana ollut kasvi on vanhan maatalouden rikka, silmälläpidettävä rautanokkonen (*Urtica urens*).

Monet eläimet sopeutuvat ihmisen luomiin kulttuuriympäristöihin. Yksi niistä on Euroopan unionin luontodirektiivin IV(a) laji viitasammakko (*Rana arvalis*). Se on ollut alun perin järvien ja murtovesien

rantakosteikkojen ja -niittyjen sekä lampien laji, mutta menestyy myös ihmisen luomissa kosteikkoympäristöissä, kuten maatalouden pelto-ojissa ja kaivannoissa. Nyt se on siirtynyt peltojen soistuessa syntyneisiin pensaikko- ja metsäluhtiin. Sen lisääntymisalueita löydettiin kahdesta luhtaisesta elinympäristöstä.

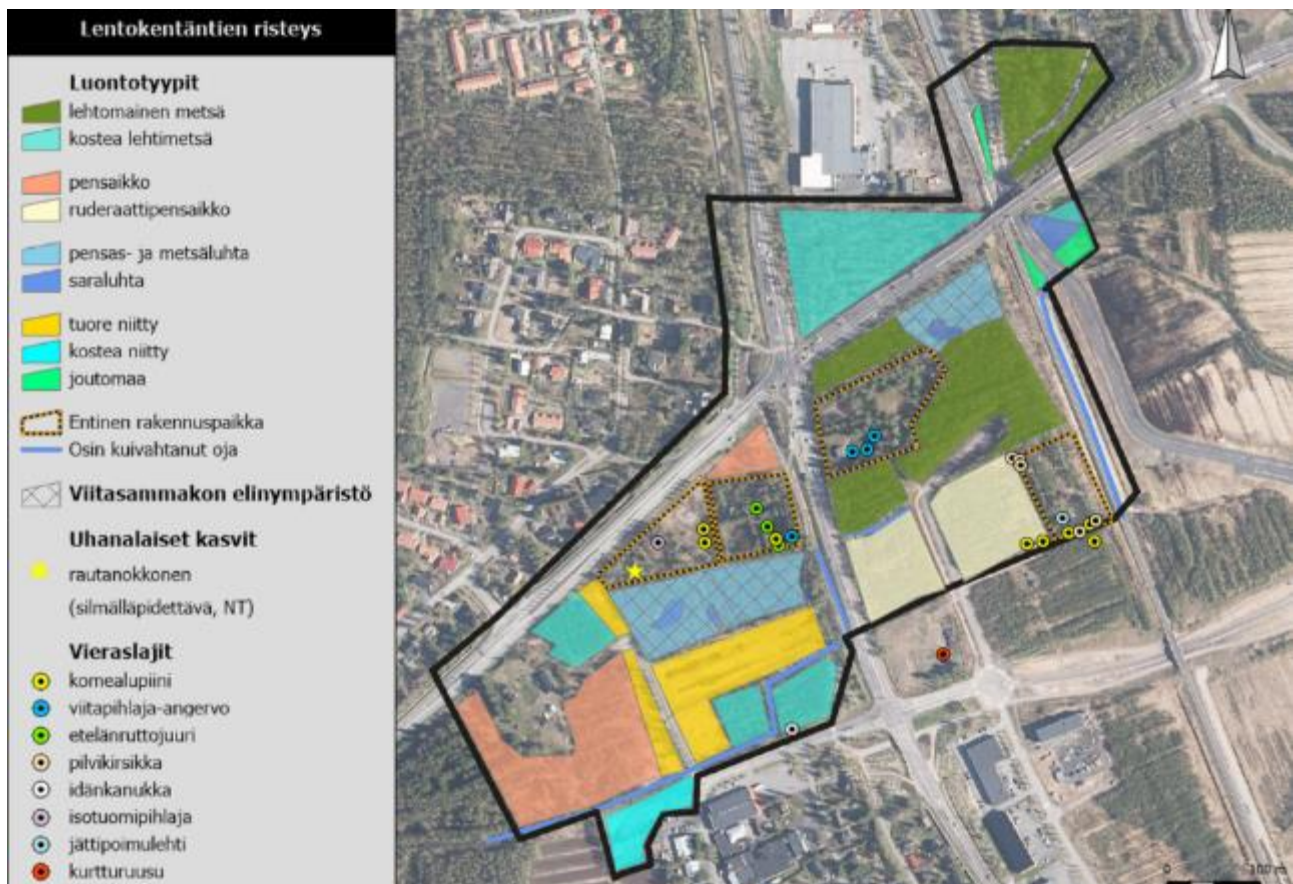
Alueelta tutkittiin myös lepakoiden esiintymistä. Ajatuksena oli, että Villa Eevilä olisi sopiva erityisesti pohjanlepakon lepo- tai lisääntymispaikaksi ja alueen monet niittyaukeat voisivat olla ruokailupaikkoja. Villa Eevilässä tavattiin vain kaksi ohilentoa.

Luontotyytit ja entisten rakennuspaikkojen kasvillisuus inventoitiin 19.7.2021, 23.7.2021, 25.7.2021 ja 21.9.2021. Kasvien nimistö perustuu Suomen lajitietokeskuksen tietokantaan (Laji.fi) ja Suomen puu- ja pensaskasvion 3. täysin uudistettuun laitokseen (Dendrologian seura, Helsinki 2021). Myös uhanalaisten lajien ja vieraslajien tiedot perustuvat Laji.fi-tietokantaan, josta niitä tarkasteltiin useaan otteeseen, viimeksi 28.9.2021.

Seuraavaksi kuvataan alueen luontotyytit yksityiskohtaisemmin.

LUONTOTYYTIT

Alueen luontotyytit vaihtelevat umpeenkasvun iän, kosteuden ja maaperän mukaan. Maaperä voi olla entistä peltoa tai niittyä tai ruderaattimaata, jolta on poistettu multa kuten rakennuksia tai teitä tehdessä. Rakennuspaikoilla voi olla kummankin kaltaista maata. Maatalousmaakin poikkeaa esimerkiksi kivennäis- ja turvemilla.

Kuva 2. Raja, luontotyytit ja keskeinen kasvillisuus sekä viitasammakolle soveliaat luontotyytit.

Niityt. Alueen ainoa peltoaukea on Koivukariin vievän tien varressa. Sen pensoittuminen on vielä alussa ja niittyä hallitsevat ruohot ja heinät: mm. niittyleinikki, koiranputki, puna-apila, hiirenvirna, voikukka, nurmilauha, timotei. Koivukarin ympäristössä on myös suurruohoniittyjä, joissa tyyppikasveina ovat maitohorsma, pelto-ohdake, nokkonen ja koiranputki. Pulla-Pirtin länsipuolella, Kaakkurinojan eteläpuolisella erillisalueella on astetta kosteampaa niittyä, jonka lajistoon kuuluvat mm. järviruoko, mesiangervo, nurmilauha, rusokit, savikat ja polvipuntarpää.

Pensaikot. Koivukarin ympäristössä, miltei sitä ympäröiden on pusikoituvia peltoja, joita hallitsevat kiiltopajupensaikot ja hieskoivut, mutta myös ruohottuneet peltosarat ovat selvästi näkyvissä. Aivan Lentokentätien risteyksen eteläpuolella on pensaikko- ja niittylaikku paikalla, jolla on ollut huoltamo, joka toimi 1970 -luvulta vuoteen 2009 asti. Ruderaattimaan pensaikoksi katsottiin uuden kadun (Idealinja) kahta puolta olevat alueet, joiden metsiköissä kasvaa runsaasti tiheää, riukumaista lehtipuuta. Tiheikköjen keskellä on myös niittyaukeita (kultapiiskua, koiran- ja karhunputkea, huopaohdaketta).

Kosteat lehtimetsät. Tällä tarkoitetaan kosteita, nuorehkoja tiheikköjä, joissa pääpuulajina ovat harmaaleppä, hieskoivu ja jo ränsistynyt kiiltopaju. Kiiltopaju on kosteiden ja valoisien paikkojen puuvartinen pensas. Näissä metsissä on usein – varsinkin reunoilla ja aukkopaikoissa - myös tiheä suurruohosto, esimerkiksi mesiangervoa ja nokkosta. Kosteita lehtimetsiä on Koivukarin koillispuolella ja Pulla-Pirtin vastapäätä.

Kuva 3A. Kosteaa lehtimetsää. Harmaaleppä ja hieskoivu. Koivukarista koilliseen.

Kuva 3B. Metsäluhtaa, pohjoisempi viitasammakkopaikka. Suvelasta koilliseen. Maaperäkartan mukaan tämä ja saraniitty ovat syntyneet hiesulle.

Metsäluhdet ja saraikot. Metsä- ja pensaikko- ja saraluhdat ovat alueelle syntyviä soistumia. Pääpuulajina on usein kiiltopaju, harmaaleppä ja hieskoivu kuten kosteissakin metsissä, mutta kenttäkerrosta hallitsevat sarat ja varsinaiset luhtalajit kuten kurjenjalka. Valtasarana on vesisara. Muutamin paikoin on avoimia saraniittyjä.

Alueen luhtaisista metsistä löytyi viitasammakon kutupaikkoja.

Kuva 4A. Saraluhuaa. Vesisaraniitty, kurjenpolvi tyypillisinä luhtakasveina. Pohjoisempi viitasammakkopaikka.

Kuva 4B. Joutomaaniityn (oik) ja -kosteikon (vas.) rajalta. Rautatiestä koilliseen, rautatiesillalta kaakkoon.

Lehtomaiset metsät. Alueen lehtomaiset metsät ovat syntyneet rakennuspaikkojen tuntumaan, erityisesti Villa Eevilän ja entisen Suvelan piha-alueiden ympäristöön. Puustoon kuuluu myös kuusia ja joitakin mäntyjä, ja lehtipuista hallitsevia ovat koivut ja haapa. Ratavarressa on ilmeisen vesasyntyinen haavikko. Metsissä on myös pihlajaa ja tuomia. Ruohoista lehtoisuutta ilmentää erityisesti sudenmarja ja ketunleipä. Se on luonnostaan paikalle levinnyt toisin kuin esimerkiksi runsas vuohenputki, joka on ollut puutarhojen rikka, ja kotkansiipi, joka on tuotu varmaan pihan reunan koristekasviksi. Lehtomaisissa metsissä on jo myös lehtipuiden kääpiä, kuten arina-, taula- ja punakääpää. Tonttien viljelyjäänteet kuvataan seuraavassa luvussa.

Kuva 5A. Vuohenputkiniitty, Suvelan ja nyk. Villa Eevilän rajamailla.

Kuva 5B. Entinen mättäinen nurmilauhaniitty muuttumassa lehtoiseksi. Metsäalvejuurta, ketunleipää. Lehtomaisen metsän pohjoisosaa.

Harvennettu kostea lehtimetsä. Tavaratalo Motonetin ja Lentokentäntien risteyksen välissä oleva lehtimetsä on harvennettu. Puusto on hieskoivua, ja kenttäkerros suurruohoja, etupäässä mesiangervoa. Lopputulos on lajistollisesti niukka.

Joutomaaniitty ja -kosteikko. Lentokentäntien ratasillan etelä- ja alapuolella, Visiolinjan koillis- ja eteläpuolella on joutomaaniittyjä ja joutomaakosteikko. Ne ovat syntyneet liikennealueiden rakennustöiden tuloksena. Kosteikon lajisto on vesisaraa, rantavihvilää, savijäkkärää yms. Paikka oli potentiaalinen sammakonleinikkipaikka, minkä varalta tutkittiin myös ratavarren oja. Sen sijaan huomattiin vain niukka konnanleinikkiesiintymä.

Ruderaattipensaikat. Limingantien itäpuoliset nuoret lehtimetsät, pensaikat tai hieskoivu- ja harmaaleppätiheiköt ovat syntyneet kuivahtaneelle ruderaattimaalle. Myös alueen ojat olivat kesällä täysin vedettömiä.

Puistomainen ruohoinen lehtimetsä. Lentokenttätien ratasillan pohjoispuolella, Vasaraperäntien päässä on rakennetun ympäristön ruohoinen lehtimetsä, tai metsikkö, jossa aluskasvillisuutta on runsaasti, pääasiassa reheviä maita suosivia suurruohoja kuten koiranputkea ja pelto-ohdaketta.

Kuva 6A. Pensoittuva Koivukarin niitty.

Havainnekuva

Kuva 6B. Viimeinen peltoaukea, jolla on myös alkanut umpeenkasvu. Koiranputki, niittyleinikki, kiiltopaju, horsma - valtakasvi vaihtelee. Koivukarinpohjalta itään.

RAKENNUSPAIKKOJEN KASVILLISUUS

Rakennuspaikoilta kuvataan merkittävin istutettu puulajisto, jäljellä olevat koristekasvit ja erityisesti vieraslajit. Vieraslajit ja uhanalaiset on esitetty kuvassa 2, muut kuvassa 9. Pihoilta mainitaan myös joitakin kiinnostavia luonnonkasveja. Keskeisimmät merkitään kartoille. Kaikille puille ei ole saatu lajinimeä, koska määrittäminen saattaa edellyttää määrättyä ajankohtaa, esim. kukintaa (esim. syreenit, poppelit).

Limingantien itäpuoli. Villa Eevilä eli ent. Toivola ja Suvela. Nämä pihat käsitellään tässä yhtenä. Pihoilla kasvaa tällä hetkellä hieskoivua, kuusta ja jotakin mäntyjä. Viljelyjäänteinä havaittiin yksi vanha omenapuu (*Malus sp.*), yksi lajiltaan hiukan epävarma puumainen aitaorapihlaja (*Crataegus flabellata* var. *grayana*? – lehti melko liuskottunut, hyvin niukkapiikkinen) ja muutamia vanhoja jo ränsistyneitä siperianhernepensaita (*Caragana arborescens*). Villa Eevilän pihalla on syreenejä (*Syringa sp.*), tuoksuvatukkaa (*Rubus doratus*) ja useammassakin kohtaa viitapihlaja-angervoa (*Sorbaria sorbifolia*, vieraslaji). Selvästi Suvelan puolella on piharuusu-pensas (*Rosa x malyi*, 'Kempeleen kaunotar') ja suomenröyhytatar (*Koenigia x fennica*).

Kuva 7A. Puumainen aitaorapihlaja lehdon ja luhdan rajamailla, Suvelan takana.

Kuva 7B. Ränsistyneitä siperianhernepensaita lehdossa Villa Eevilän tuntumassa

Entisten rakennusten välisellä aukealla kedolla on runsaasti vuohenputkea ja idänukonputkea (*Hieracium sphondylium subsp. sibiricum*). Kumpikin ovat Oulussa melko vanhoja tulokkaita. Niityllä on myös niukasti kulleroa (*Trollius europaeus*), lehtoakileijaa (*Aquilegia vulgaris*) ja lehtosinilatvaa (*Polemonium caeruleum*) – kaikki nämä täällä viljelyperäisiä mutta itsekseen leviämään kykeneviä. Hyvin pysyviä viljelyjäänteitä ovat varjolilja (*Lilium martagon*) ja soikkovuorenkilpi (*Bergenia crassifolia*).

Villa Eevilän pihan nykyisiä pensasistutuksia ovat tuoksuvatukka ja viitapihlaja-angervo. Kumpikin ovat Oulun seudulla yleisiä viljelyjäänteitä. Kumpikin leviävät lähinnä juuren kappaleista maansiirtojen mukana, mutta viitapihlaja-angervosta on nykyään myös siemenestä leviävää kantaa. Viitapihlaja-angervo on vieraslaji.

Villa Eevilän vanhassa istutuksessa on myös tiivis kasvusto vuorirevonpapua (*Thermopsis montana*), jota löytyi viljelyjäänteinä myös läheiseltä ratavarren tontilta. Sitä on tavattu ensi kerran Oulusta 1999 (Oulun kasvit s. 486), sittemmin tosin parina laajanakin kasvustona.

Hyvin läheltä entistä Suvelan taloa on vadelmapensas, jonka katsotaan olevan harvoin tavattua muunnosta *var. anomalus*. Tämän munuaislehtisen, marjattomalta näyttävän muunnoksen taksonominen status on epäselvä. Sitä on tavattu kerran aiemmin Oulusta (Oulun kasvit).

Kuva 8A. Viiitapihlaja-angervoa Villa Eevilässä. Laji valtaa alueita.

Kuva 8B. Munuaislehtistä vadelmaa, jonka taksonominen asema on epäselvä. Esim. Ruotsissa vielä rauhoitettu. Kuvassa 1. kasvuvuoden lehtiä. Lisää kuvia Laji.fi:ssä.

Kuva 8C Ratavarren vasta puretun tontin koristepuita.

Kuva 8D Ratavarren tontin eteläpuolelle levinneitä pilvikirsikan taimia.

Kuva 8E Jättimesiangervon syyslehti. Päättölehdhykkä on suuri ja 5-lukuinen. Kuva 21.9.2021 kuten seuraavakin.

Kuva 8F Jättimesiangervon laajeneva kasvusto.

Kuva 9. Viljelyjäänteitä ja/tai – karkulaisia, mutta myös muutamia kiinnostavia luonnonvaraisia kasveja. Vieraslajit Kartalla 1).

Limingantien itäpuoli. Ratavarren tontti. Pennasenniityn kohdalla olevalta talonpaikalta on rakennukset purettu vastikään. Viljelyjäänteitä ja -karkulaisia on runsaasti. Koristepuita ja -pensaita on istutettu lähinnä tontin kahdelle reunalle. Tontin pitkän sivun rivistössä ovat havupuut: kaksi vuorimäntyä (*Pinus mugo*), arkangelinlehtikuusi (*Larix archangelica*), okakuusi (*Picea pungens*), siperianpihta (*Abies sibirica*), kaksi suomenmetsäkuusta (*Picea abies nothosp. x fennica*), kaksi makedonianmäntyä (*Pinus peuce*) ja kanadantuija (*Thuja occidentalis*). Niiden jälkeen on kolme monirunkoista terijoenalavaa (*Salix euxina* 'Bullata'), omenapuu (*Malus* sp.) ja nuori metsävaahtera (*Acer platanoides*). Havupuiden lomassa on myös sekä siperianhernepensas (*Caragana arborescens*) että sen muunnos sulkahernepensas ('Lorbergii') sekä rusotuomi (*Prunus padus*, lajike ei tiedossa).

Tontin tien puoleisella reunalla on pihlajia, koivuja ja useita pilvikirsikkoja (*Prunus pennsylvanica*) ja kolme jonkin poppelilajin runkoa (*Populus* sp.). Tontilla on ehkä useampiakin ruusu- ja syreenilajeja sekä monia muita pensaita, ainakin rusopajuangervoa (*Spiraea billardierei*), koristeironia (*Aronia x prunifolia*), lumipallo(?)heisi (*Viburnum opulus*) ja sinikuusama (*Lonicera caerulea*). Mainittakoon, että pilvikirsikka on levinnyt sekä tontilla että tontin eteläpuoliselle niittyaukole joko vesa- tai siemensyntyisenä taimena ja on merkitty Kartalle 1. Myös arkangelinlehtikuusi tarkoitetaan samaa taksonia kuin aiemmin nimellä siperianlehtikuusi.

Tyhjällä tontilla on runsaasti myös ruohovartisia viljelyjäänteitä. Niitä mainitaan tässä vain valikoiden. Villa Eevilän pihalta mainittiin jo vuorirevonpaju, jota on täälläkin. Ehkä erikoisin hitaasti tontilla leviävä viljelyjäänte on jättimesiangervo (*Filipendula kamtschatica*). Muita ovat ketoruusu-ruoho (*Knautia arvensis*), kielo ja kotkansiipi. Tontilla on myös vieraslaji komealupiinia (*Lupinus polyphyllus*), joka on levinnyt myös tontilta ulos.

Jättimesiangervoa on tavattu kerran rakennuspaikan ulkopuolelta (Laji.fi), mutta esim. Britanniassa se on tietyvästi levinnyt myös itseksensä. Sitä on tällä tontilla toisistaan erillään kahtena kasvustona, ja ainakin toisessa kohtaa se on levinnyt puiden alle.

Limingantien länsipuoli. Tontilla tai tonteilla on sijainnut ajan mittaan useita rakennuksia. Vuoden 1952 peruskartalla maat ovat kuuluneet Tervosen talon maihin. Tilaa on sittemmin ehkä jaettu. Tontti erottuu nyt puurivistöinä. Kuuset muodostavat neliön, koivut ehkä toisen. Näiltä tonteilta ei havaittu varsinaisia koristepuita.

Kuva 10A. Kuusi- ja koivurivistö ja etelänruttojuurta Limingantien länsipuolisella tontilla. Ruttojuurta on monessa paikkaa ja myös suurempina kasvustoina.

Kuva 10B. Lentokentätien tonttien länsipäässä on rehevä, mesiangervon melkein täysin valtaama entinen puutarha, josta löytyi entisaikojen rikkakasvi, pieni, yksivuotinen, polttava rautanokkonen. Se on silmälläpidettävä. Tässä sen kasvustossa on muutama amerikanhorsman taimi.

Vieraslajeista mainittakoon viitapihlaja-angervo ja komealupiini. Lupiinia on myös tontin ulkopuolella. Laajimpia esiintymiä on kuitenkin suurilehtisellä etelänruttojuurella, joka kuuluu haitallisiin poistettaviin vieraslajeihin. Muita viljelyjäänteitä ovat humala (*Humulus lupulus*), vuorikaunokki (*Centaurea montana*) ja ukonkello (*Campanula latifolia*).

Lentokentätien tontti tai tontit. Seuraavaksi Lentokentätien suuntaan erottuu melko vastikään purettu ruderaattimainen tontti. Tontilla on ollut huoltamo (ilmakuva 1999). Tälläkin tontilla on komealupiinia, mutta myös muutamia muita koristekasveja, nimittäin ukonhattua (*Aconitum septentrionale*) ja syreenipensaita. Ne ovat tontin reunoilla. Tontin ruderaattimaalla havaittiin yksi piikkiohdake (*Cirsium vulgare*). Se on eteläinen, Oulussa harvoin tavattu tulokas.

Entisen huoltamon kohdalta korotetulta ruderaattimaalta länteen on Lentokentätien suuntaan ehkä alueen vanhimmat viljelyperäiset puut: käärmerunkoinen euroopanlehtikuusi (*Larix decidua*) ja jo ränsistyvät hopeasalavat (*Salix alba 'Sibirica'*, ennen hopeapajuksi kutsuttu). Lentokentätien varren kiemuraoksainen lehtikuusi, joka saattaisi toimia mieleenpainuvana maamerkkinä. Puut ovat kuitenkin jo melko lailla muiden puiden peitossa. Havupuista tunnistettiin vielä siperianpihta (*Abies sibirica*) ja siperiansembra (*Pinus sibirica*), mutta muutamia huonokuntoisia ei yritetty nimetä. Tiheikössä on myös pensaita, mm. idänvirpiangervoa (*Spiraea chamaedryfolia*), idänkanukkaa (*Cornus alba*), tuoksuvatukkaa ja isotuomipihlajaa (*Amelanchier spicata*).

Koristepuuosaston jälkeen, jälleen länteen päin, on rehevien mesiangervojen miltei hukuttaman puutarhan jäänteet. Kookkaat marjapensaat erottuvat vielä, samoin kuin ihmeen kaupalla niiden tyvellä säilyneet rautanokkoset (*Urtica urens*). Se on vanhan maatalouskulttuurin ja kylä- ja pikkukaupunkiasutuksen rikka, jota ei ole löytynyt enää tätä ennen Oulun tienoilta 2000-luvulla.

ELÄIMISTÖ

LEPAKOT

Lepakkojen etsinnässä sovellettiin Lepakkotieteellisen yhdistyksen kartoitusohjetta, jonka mukaisesti alueella tehtiin ns. aktiiviseuranta yhtenä yönä kesä-, heinä- ja elokuussa. Reitit ja päivämäärät ovat oheisella kartalla. Reitti kierrettiin kahdesti kahden tunnin ajan iltahämärästä yöhön. Lepakkoja etsittiin Echo Meter EM3+ -detektorilla (Wildlife Accoustics). Villa Eevilässä oli lisäksi kaksi AudioMoth -passiividetektoria tallentamassa äänimaailmaa. Aktiiviseurannassa alueelta ei saatu yhtään lepakkohavaintoa, passiividetektorien tallennuksista löytyi Villa Eevilästä kaksi pohjanlepakon ohilentoa 10.8.2021 yöltä.

Kuva 11. Kartta 1 Aktiiviseurannan reitit ja passiiviseurannan paikka (Villa Eevilä). Aktiiviseurannassa ei saatu yhtään havaintoa. Detektori tallensi kaksi varmaa pohjanlepakon ohikulkua 11.8.

Aktiiviseuranta

Seurannan säätiedot löytyvät oheisesta taulukosta. Sää seuranta-aikaan oli suorastaan ihanteellinen: lämmin ja tyyni. Reitti rakennettiin polkujen, pyöräteiden ja erilaisten metsä- ja pensaikkoaukkojen ympärille. Reittiin sisältyivät Villa Eevilän lisäksi myös entiset rakennuspaikat (vrt Kartta 1).

Taulukko1. Aktiiviseurannan sääolot

yö	alin lämpö	tuulisuus	pilvisuus
26.-27.6.	+ 11	heikko	puolipilvinen
27.-28.7.	+ 15	tyyni	pilvetön
10.-11.8.	+ 15	tyyni	puolipilvinen

Aktiiviseurannalla keskityttiin lähinnä tunnistamaan mahdollisia ruokailupaikkoja ja ylipäänsä lepakkoliikenteen tiheyttä. Ääni- ja näköhavaintoja ei kuitenkaan saatu. Koska aktiiviseurannassa liikutaan suunnilleen vakionopeudella, haluttiin erityisesti Villa Eevilä varmistaa passiivitalennuksella (yhteensä 6 vuorokautta).

Passiiviseuranta

Käytössämme oli ensi kertaa kevyitä, pienikokoisia ja edullisempia AudioMoth -passiividetektoreita. Detektorit ohjelmoitiin tallentamaan 20-70 kHz:n taajuudella. Tällaiseen taajuuteen päädyttiin kokeilujen kautta ja liikennemelun takia (Limingantie, Lentokentäntie, rautatie ja sen ylikulku). Taajuus kattaa pohjanlepakon luotausäänet. Tallennuksista etsittiin mahdolliset lepakkoäänet Kaleidoscope-ohjelmalla. Manuaalisesti lepakkohavaintojen erottelu äänimassasta olisi aivan liian työlästä. Lepakkojen äänten analysointiin käytettiin BatSound 4.2 -ohjelmaa.

Villa Eevilä on vanha huvila, jonka remontointi on keskeytynyt. Huvila on asumaton. Sen lisäksi selvitysalueella on vain yksi asuttu rakennus, Koivukari. Villa Eevilässä on myös lepakoille esim. päiväpiiloksi sopivia ulkorakennuksia. Siihen kohdistettiin pääosa resursseista, koska se oli ainoa asumaton potentiaalinen levähdys- ja lisääntymispaikka, joka alueelta tunnistettiin. Passiiviseurantaa ei järjestetty muualle. Kaksi laitetta oli Villa Eevilässä aina koko aktiiviseurannan ajan, mutta testikäytössä myös monena muuna yönä.

Kuva 12A Villa Eevilä yöllä. Kuva 28.7. klo 0.39.

Kuva 12B AudioMoth tallentava passiividetektor

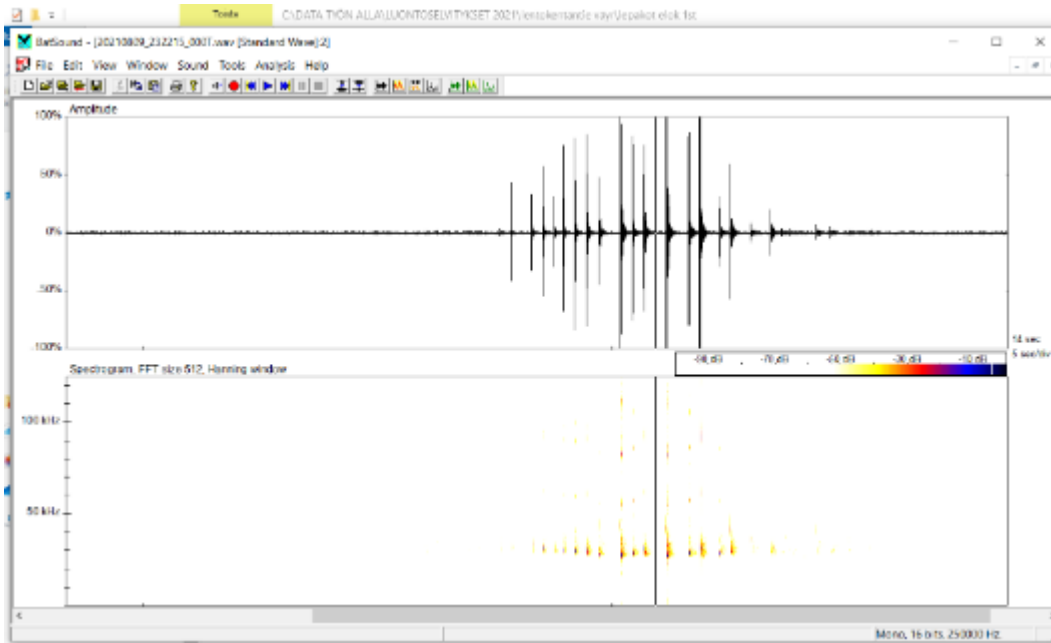
Pohdintaa

Lepakkohavaintoja tehtiin erittäin vähän. AudioMoth -passiiviseuranta oli käytössä ensi kertaa, ja ohjelmoinnissa oli kokeiltavaa. Laitteet kuitenkin toimivat. Ne ovat huomattavasti edullisempia kuin aiemmat tallentavat passiividetektorit, joten niitä voisi olla useammassa paikassa. Tässä niitä käytettiin potentiaalisen piilo- ja lisääntymispaikan lepakkoaktiivisuuden mittarina. Passiivisilla laitteilla paikkaa vaihtaen voisi saada selville keskeisiä paikkoja. Paikan vaihto voi tapahtua päiväsaikaankin. Yöllä tapahtuva tarkkailu kannattaisi kohdistaa niihin paikkoihin, joissa lepakkoliikennettä on. Lepakkoselvitykset tulisi pystyä kohdentamaan tarkemmin suojelun kannalta

relevantteihin paikkoihin (lisääntymisyhdyskunnat, naaraiden ruokailupaikat, säännölliset piilopaikat).

Oulunlahdentien ja Limingantien risteys ja rautatieliikenne ylikulkuineen muodosti voimakkaan öisen äänimaiseman. Liikenne äänineen saattaa muodostua lepakoille esteeksi. Niillä on myös ihmiskorvin kuultavia sosiaalisia ääniä, joten kaikki ääntely ei ole ultraäänitaajuudella. Timo Metsänen (2020) on tehnyt perusteellisen Heinolan Tähtiniemen kauppa-alueen lepakkoselvityksen, josta käy ilmi, että moottoritien tuntumassa voi olla tärkeitäkin lepakkoalueita. Silti hänkin kirjoittaa moottoritien estovaikutuksesta. Villa Eevilä on vain parinkymmenen metrin päässä tiestä ja äänekästä liikennettä on kolmessa ilmansuunnassa.

Lepakkoseurannan loputtua tuli tietoon, että tutkimusalueella oli havaittu kaksi viitasammakkojen kutupaikkaa. Ne eivät osuneet lepakkoselvityksen aktiiviseurannan reiteille.

Kuva 13. Lepakkohavainto 9.8.2021 klo 23.22 Villa Eevilästä, AudioMoth-laitteesta ja BatSound 4.2 -ohjelmasta. Todennäköisesti kyseessä on pohjanlepakko, vaikka taajuus näyttää hiukan korkealta. Toinen vastaava havainto oli vajaata tuntia myöhemmin 10.8.2021 klo 00.08.

VIITASAMMAKON ELINYMPÄRISTÖT

Alueelta löydettiin kaksi viitasammakon lisääntymisaluetta. Viitasammakko on Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV (a) laji, rauhoitettu (LSA 471/2013 ja sen uhanalaisuusluokka on elinvoimainen (LC, v. 2019). Suomessa lajin levinneisyys painottuu etelä- ja keskiosiin, mutta havaintoja on koko maasta tunturialueita lukuun ottamatta. Sen lisääntymis- ja levähdysalueita ei saa hävittää. Saarikiven (2017) mukaan lajin esiintymispaikoilla lisääntymispaikaksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa koirilla on lisääntymisreviirit, joissa pariutuminen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapäät elävät. Soidintaminen riittää osoittamaan lisääntymispaikan olemassaolon. Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepopaikat esimerkiksi kasvillisuuden suojissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä. Kutualueilla olevia talvehtimispaikkoja lukuun ottamatta levähdyspaikat eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä. Lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä tulee olla levähdyspaikaksi ja ravinnonhakuun soveltuvaa ympäristöä, jonka raja-
aus on harkittava tapauskohtaisesti.

Saarikiven (2017) mukaan lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja uhkaavat pääasiassa maankäytön muutokset (elinympäristöjen väheneminen) ja pienvesien laadun heikkeneminen. Viitasammakko tarvitsee monimuotoisen elinympäristön, jossa on talvehtimis- ja lisääntymisalueet (vedessä) sekä suotuisaa elinympäristöä (maalla). Mikäli jossain elinympäristön piirteessä tapahtuu haitallisia muutoksia, sillä on vaikutuksensa koko paikalliseen populaatioon.

Alueelta löydettiin kaksi viitasammakon soidinaluetta. Koillisessa oleva soidinalue sijaitsee Lentokentätien eteläpuolella ja junaradan länsipuolella. Lounaassa oleva soidinalue sijaitsee Koivukarissa. Soidinpaikka ja siihen välittömästi ja kiinteästi liittyvä ja lajille soidinalueeksi sopiva kosteikkoalue kierrettiin maastossa 2–5 m etäisyydellä vesirajasta ja reitti tallennettiin samanaikaisesti maastotallentimella. Tallentimen rajaustiedosto on siirretty QGIS-ohjelmaan, jossa elinympäristöt merkittiin sinisellä, keltaisella ja mustalla viivalla. Lounaassa olevan soidinalueen itäreunalle lisättiin jälkikäteen maastokartoituksesta puuttuva pieni kosteikko, sillä siellä oli hankala liikkua maasto-olosuhteiden vuoksi. Soidinalueet on merkitty kuvaan 14.

Kuva 14. Selvitysalueen kaksi viitasammakon elinympäristöä.

Koillinen soidinalue on merkittävä, koska 11.5.2021 siellä oli soitimella ainakin 20 koirasta (kuvat 15-17). Koillisen soidinalueen kosteikon laajuus on noin 4 000 m². Sen länsiosalla havaittiin yksilöitä enemmän, jossa avointa aluetta on myös enemmän (kuvat 15, 16).

Kosteikko on säilynyt alueella todennäköisesti jo pitkään, koska se sijaitsee hieman ympäristöään alemmalla tasolla. Vuoden 1961 ilmakuvassa alueella on vielä peltoa. Vuoden 1971 ilmakuvassa näkyy rakennettu Lentokentäntie ja kosteikko on alkanut muodostua. Sen jälkeisissä historiallisissa ilmakuvissa kosteikkoalue erottuu jo selvästi. Vaikuttaa siltä, että Oulunlahdentien rakentaminen on saanut aikaan myös kosteikon muodostumisen, kun vesien virtaus pohjoiseen on estynyt ja ojien kuivatusvaikutus on päättynyt. Vuoden 2007 ja 2021 ilmakuvia vertailtaessa kosteikko näyttää olevan saman laajuinen. Kosteikolle ei ulotu oja ja sen vesipinta todennäköisesti alenee hieman

kevään jälkeen. Kesällä siellä on kuitenkin edelleen lajille sopivaa kosteikkoympäristöä, vaikka sinne tulee paljon luhtakasvillisuutta. Oulunlahdentien eteläreunan luiskan alareunasta on lähimmillään 15 m kosteikon pohjoisreunaan.

Kuva 15. Koillisen viitasammakkokosteikon länsiosaa. Kosteikkoa on kuvattu lounaisosassa kahdesta paikasta pohjoiseen. Taustalla näkyy Oulunlahdentien. Vesialueen eri osissa kuultiin viitasammakon soidinääntä. Kuvattu 10.5.2021.

Kuva 16. Koillisen viitasammakkokosteikon länsiosaa. Kuvattu luoteisosassa 20 m päässä Oulunlahdentien eteläpuolen luiskasta etelään. Kuvan etualalla olevalla vesialueella oli ainakin 10 koirasta soitimella 11.5.2021. Kuvattu 10.5.2021.

Kuva 17. Koillisen viitasammakkokosteikon itäosaa. Kuvattu itäosan eteläreunalta koilliseen, taustalla Lentokentäntien silta rautatien kohdalla. Tällä alueella vesisyvyys oli alle 40 cm ja mm. pajukkoa oli paikoin melko runsaasti. Kuvassa olevalla vesialueella oli ainakin 5 koirasta soitimella 11.5.2021. Kuvattu 10.5.2021.

Lounaassa olevan soidinalueen laajuus on noin 1 800 m². Sen länsiosassa todettiin noin 5 yksilöä soitimella 20.5.2021. Tämä kosteikko on melko avoin, siellä kasvaa matalaa ja harvaa pensaikkoa sekä mm. järviruokoa. Vesisyvyys oli soidinaikana pääosin alle 30 cm. Osa vesialueesta ulottuu 5 m korkean lehtipuuston sekaan.

Kosteikko on säilynyt alueella todennäköisesti jo pitkään. Vuoden 1996 ilmakuvassa sillä kohdin on peltoa. Vuoden 2000 ilmakuvassa kosteikon kohta poikkeaa hieman muusta peltoympäristöstä, kenties se on ollut jo tuolloin vetisempi kohta. Tälle kohtaa on sittemmin muodostunut lähiympäristöä kosteampi paikka, johon vesi kertyy keväisin. Sen lähiympäristö on hyvin tasaista ja se on osittain ojayhteydessä pohjoiseen kohti Lentokentäntietä. Keväällä tämän alueen ojat olivat täynnä vettä lähelle Lentokentäntietä. Ojat ovat nuoren lehtipuuston suojassa, jolloin siellä tapahtuva haihtuminen on todennäköisesti vähäisempää kuin jos alue olisi täysin avointa. Soidinalueella on kesällä lajille sopivaa elinympäristöä, vaikka avovesialueet peittyvätkin luhtakasvillisuudella.

SUOSITUKSIA: Lisääntymisympäristö voi säilyä nykytilassa, jos siihen yhteydessä olevia ojia ei kunnosteta tai ei kaiveta uusia kuivattavia ojia. Lentokentäntien eteläreunalla on muuta ympäristöään syvempi oja (kuva 30), mutta se ei näytä kuivattaneen viitasammakkokosteikkoa. Veden virtaukset vaikuttavat olevan korkeusaineiston perusteella pohjoiseen kohti Lentokentäntietä. Jos alueella tehdään maanmuokkaustoimia, olisi hyvä tukkia Lentokentäntien ja kosteikon välillä olevat muutamat ojat padoilla ja siten varmistaa, että kosteikolla säilyy vakaa vesitilanne läpi kesän. Tälle alueelle saisi todennäköisesti helposti lisää viitasammakkoelinympäristöä raivaamalla hieman pensaikkoa ja kaivamalla sinne matalaa vesialuetta kosteikoksi. Tällaisesta ympäristöstä hyötyisivät myös muut kosteikkolajit.

Lähiympäristön ojissa ei todettu viitasammakoita. Ojien vesiala on todennäköisesti liian kapea ja vesisyvyys liian suuri ojan keskiosalla. Junaradan itäpuolella oli myös lajille ominaispiirteiltään sopivan näköinen elinympäristö, joka on kuvassa 18. Sieltä ei kuitenkaan todettu viitasammakkoa.

Kuva 18. Oulunlahdentien eteläpuolella ja junaradan itäpuolella oli toukokuussa 2021 pieni kosteikkoalue, joka vaikutti olevan viitasammakoille sopivaa aluetta. Tällä kohteella ei kuitenkaan havaittu viitasammakkoa koko keväänä, vaikka siitä 100 m lounaaseen on viitasammakkoelinympäristö. Tällä kosteikolla tavattiin heinäisorsapoikue 21.5.2021. Kuvattu 10.5.2021.

LINNUSTO

Selvitysalueen linnusto on kartoitettu kahdella laskentakerralla ja tulokset ovat taulukossa 1.

Taulukko 2. Selvitysalueen linnusto vuonna 2021.

Laji	Suojelullinen asema			Parimäärä yhteensä
	EU dir	UHEX	KV	
Sinisorsa				3
Taivaanvuohi		NT		1
Lehtokurppa				1
Kuovi		NT		1
Sepelkyyhky				2
Käpytikka				1
Pikkutikka				1
Metsäkirvinen				1
Punarinta				1
Räkättirastas				2
Laulurastas				1
Punakylkirastas				6
Hernekerttu				1
Pensaskerttu		NT		1
Lehtokerttu				3
Pajulintu				15
Hippiäinen				1
Tiltalti				2
Harmaasieppo				1
Kirjosieppo				1
Hömötiainen		EN		1
Sinitiainen				4
Talitiainen				3
Harakka		NT		4
Pikkusarpunen				1
Peippo				8
Keltasirkku				2
Pajusirkku		VU		1

Yhteensä

70 paria

28 lajia

EU dir = Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteen I laji

UHEX = Uhanalaiset lajit, Suomen punaisen kirjan 2019 lintulajit:

EN = uhanalainen laji, luokka erittäin uhanalainen

VU = uhanalainen laji, luokka vaarantunut

NT = uhanalainen laji, luokka silmälläpidettävä.

KV = Suomen kansainvälinen vastuulaji

Selvitysalueella havaittiin 28 lintulajia ja 70 lintuparia (238 paria/km²). Näistä lajeista kuudella lajilla on suojeluluokitus ja niiden havaintopaikat ovat kuvassa 19.

Hömötiainen (EN). Laji havaittiin toisella laskentakerralla 1.6.2021 selvitysalueen lounaisosassa, jossa on melko nuorta lehtipuustoa ja havaintopaikasta länteen sekametsää. Lajille todennäköisesti sopivaa pesimämetsää on havaintopaikasta länteen ja edelleen selvitysalueen ulkopuolelle länteen-lounaaseen päin. Tällä laajemmalla alueella (selvitysalueen länsipäässä ja sen ulkopuolella länteen-lounaaseen) voi olla sopivia lahopuita, johon laji voi kovertaa pesäkolon. Laji pesii vain hyvin harvoin ihmisen asentamiin pesimäpönttöihin. Aivan Lentokentäntien eteläpuolen lähellä avoimen alueen ja tien reunavaikutus heikentävät metsälajiston elinmahdollisuuksia.

Pajusirkku (VU). Lajin pesä löydettiin samalta paikalta, jossa on viitasammakon lounainen lisääntymisalue.

Taivaanvuohi (NT). Laji oli soitimella samalla alueella, jossa on viitasammakon koillinen lisääntymisalue. Laji havaittiin kahtena eri kertana.

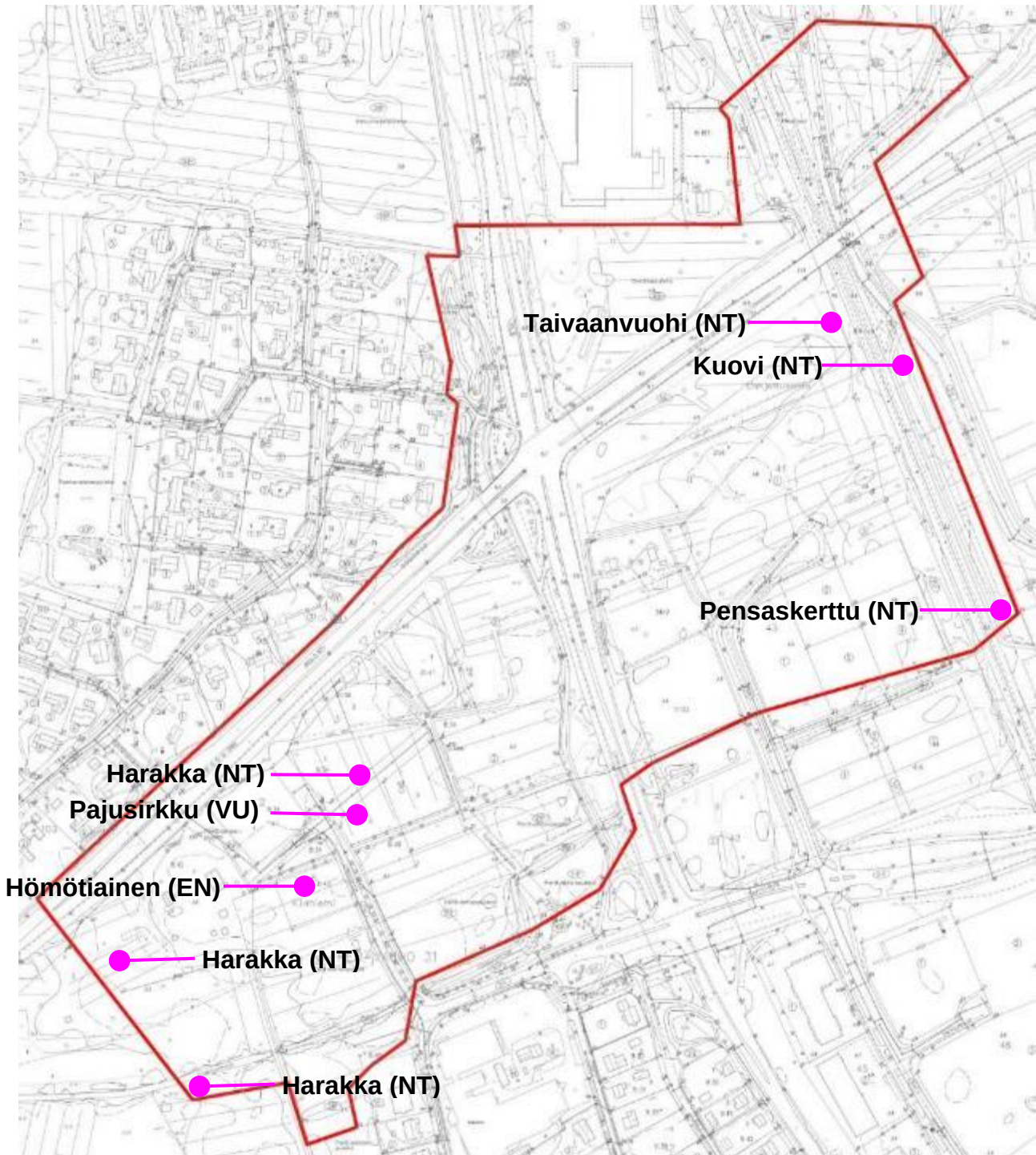
Kuovi (NT). Laji havaittiin kahtena eri kertana selvitysalueen itäosassa junaradan itäpuolella olevalla kapealla peltokaistaleella. Peltoalue jatkuu laajempaan itään-kaakkoon, joten laji pesii todennäköisesti siellä eli selvitysalueen ulkopuolella.

Pensaskerttu (NT). Koiras lauloi aivan selvitysalueen kaakkoiskulmassa junaradan itäpuolen pensaikossa. Lajille sopivaa pesimäympäristöä on junaradan itä- ja länsipuolella lähellä rataa, jossa pensaikkoa on enemmän.

Harakka (NT). Lajin pesä havaittiin viitasammakon lounaisen lisääntymisalueen pohjoispuolella noin 20 m päässä kosteikosta. Lähialueella on runsaasti lajille sopivia tiheitä nuoren puuston alueita entisillä peltolohkoilla. Lisäksi laji tavattiin selvitysalueen länsiosan sekametsässä ja lounaiskulman tiheässä nuoressa puustossa lähellä peltoaluetta. Lajille sopivaa pesimäympäristöä on myös näillä alueilla sekä niiden lähialueilla selvitysalueen ulkopuolella.

Selvitysalueen merkittävin elinympäristö linnuston kannalta on länsipää, jossa havaittiin useita uhanalaisluokituksen mukaisia lajeja. Näistä merkittävin on hömötiainen. Metsä tällä alueella on sekametsää, paikoin aukkoista ja paikoin tiheää. Siellä on mm. läpimitaltaan 30 cm koivua ja hieman pienempää leppää sekä jonkin verran pötkelöitä. Lahopuun määrä voi lisääntyä lähitulevaisuudessa. Metsän rakennepiirteet jatkuvat samankaltaisina 100 m etäisyydelle selvitysalueen ulkopuolelle länteen.

Kosteikkojen merkitystä monimuotoisuuskohteina osoittavat viitasammakkokosteikot, joilla havaittiin viitasammakon lisäksi uhanalaisista linnuista pajusirkku (pesä lounaisella kosteikolla) ja taivaanvuohi (soitimella ollut koiras koillisen kosteikon alueella). Lisäksi lounaisen viitasammakkokosteikon länsireunassa oli heinäisorsapoikue (emo + 10 poikasta). Tästä viitasammakkokosteikosta 150 m koilliseen lähellä Lentokentäntietä oli toinen heinäisorsapoikue 1,5 m leveässä ja vettä täynnä olleessa ojassa. Poikueet olivat eri poikueita, koska poikaset olivat selkeästi eri kokoisia. Kolmas heinäisorsapoikue oli selvitysalueen itäreunalla olleella pienellä kosteikolla (kuva 18).

Kuva 19. Selvitysalueen suojeluluokitusten mukaisten lintulajien havainnot v. 2021.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Selvitysalueella on viitasammakko- ja linnustokartoitusten perusteella kolme lajiston kannalta merkittävää aluetta. Molemmat viitasammakon lisääntymisympäristöt tulee säilyttää, koska viitasammakko on EU:n direktiivilaji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Molemmilla kosteikoilla oli useita soitimella olevia koiraita. Elinympäristöt ovat säilyneet lajille otollisina ilmeisesti jo pitempään, sillä aivan niiden vieressä ei ole tehty vesitaloutta heikentäviä kuivatustoimia, kuten ojien kunnostuksia tai uusia ojia. Elinympäristöt voivat säilyä nykytilassa, jos niiden vesitalous säilyy edelleen vähintään nykytilan kaltaisina.

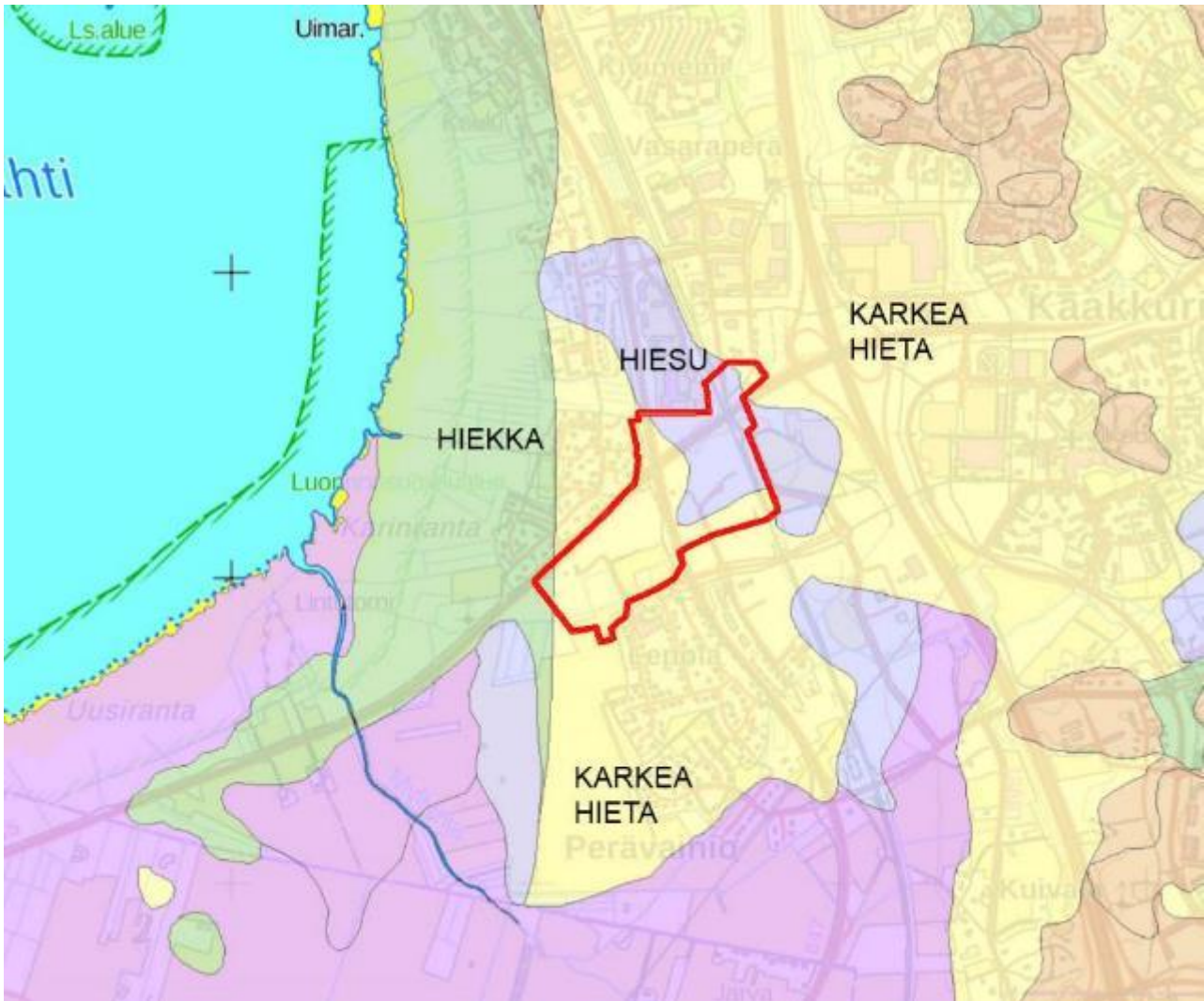
1. Koillisen soidinalueen pohjoisreuna on lähellä Oululahdentien eteläreunan luiskaa.

Liikenteen pauhu ja raskaan liikenteen aiheuttama jyrinä ei tunnu haittavan lajin kosiomenoja. Jos tien eteläpuolen luiskaa levennetään lähemmäksi kosteikon reunaa, on hyvin mahdollista, että lajia tavataan edelleen samoilla paikoilla. Avoin vesialue on laajimmillaan länsiosalla, jossa kosteikko ulottuu lähimmäksi tieluiskaa. Viitasammakoille on tällä alueella tilaa valita soidinpaikka monesta kohdin. Lisäksi osa yksilöistä oli soitimella itäosalla, jossa kosteikko on etäämpänä tien luiskasta. Kaikenlaiset ojien kaivuut kosteikon viereen voivat heikentää kosteikon vesitaloutta, joten niitä tulee välttää. Kosteikon itäreunalla oli *silmällä pidettäväksi luokiteltu taivaanvuohi* ja se myös oli soitimella kosteikon yläpuolella.

2. Lounaisen soidinalueen tila on myös vakiintuneen oloinen. Pajupensaikko kasvaa hitaasti märissä olosuhteissa eikä varjosta vielä liikaa soidinpaikkoja. Itäreunalla oleva oja on yhteydessä kosteikkoon, mutta ainakin keväällä 2021 siellä oli runsaasti vettä. Oja ulottuu pohjoiseen päin, mutta on umpeenkasvanut eikä siten kuivata kosteikkoa kovinkaan paljoa kesän mittaan. Aivan viitasammakon soidinpaikan vierestä löydettiin myös *vaarantuneeksi luokitellun pajusirkun pesä*.
3. Selvitysalueen länsireunassa on 0,5 ha:n laajuinen metsikkö, joka on sekametsä. Siellä on mm. vanhoja lehtipuita ja haapaa. Metsä on Koivukarinpihatien päässä olevan talon ja sen länsipuolella olevan selvitysalueen rajan välissä. Metsä jatkuu samankaltaisena edelleen länteen selvitysalueen ulkopuolelle jonkin matkaa. Metsikön itäpuolella 100 m:n päässä havaittiin *erittäin uhanalaiseksi luokiteltu hömötiainen* melko nuorena lehtipuustossa, mutta hömötiäiselle tyypillisempää elinympäristöä on tämä metsikkö ja siitä länteen selvitysalueen ulkopuolelle jatkuva metsäalue. Tämä laajempi metsäalue voisi sopia lajille pesimäympäristöksi, sillä siellä on myös pesimäpaikoiksi sopivia pötkelöitä. Pienen metsikön eteläpuolella on käytöstä poistunutta peltoa, jossa kasvaa nuorta lehtipuustoa. Mahdollinen Lentokentätien levennys ei haitanne metsäalueen linnustoa, sillä nykyisin siinä on paikoin 20 m leveydeltä avointa aluetta tien ja metsäalueen välissä. Jos tietä levennetään, em. avointa aluetta voidaan kaventaa ja samalla olisi hyvä säilyttää tien eteläpuolen puustoa niin lähelle tietä kuin mahdollista, jolloin metsälinnustolle haitallista avoimen alueen reunavaikutusta voidaan vähentää.

MAAPERÄ

Maaperäkartan mukaan selvitysalueen eteläosa on pääosin karkeata hietaa ja pohjoisosassa on hienompaa hiesua. Aivan länsinurkassa on hiekkaa kuvan 20 mukaisesti. Selvitysalueen maalajit ovat jääkauden ja sen jälkeisen Itämeren muodostamia lajittuneita maa-aineksia.

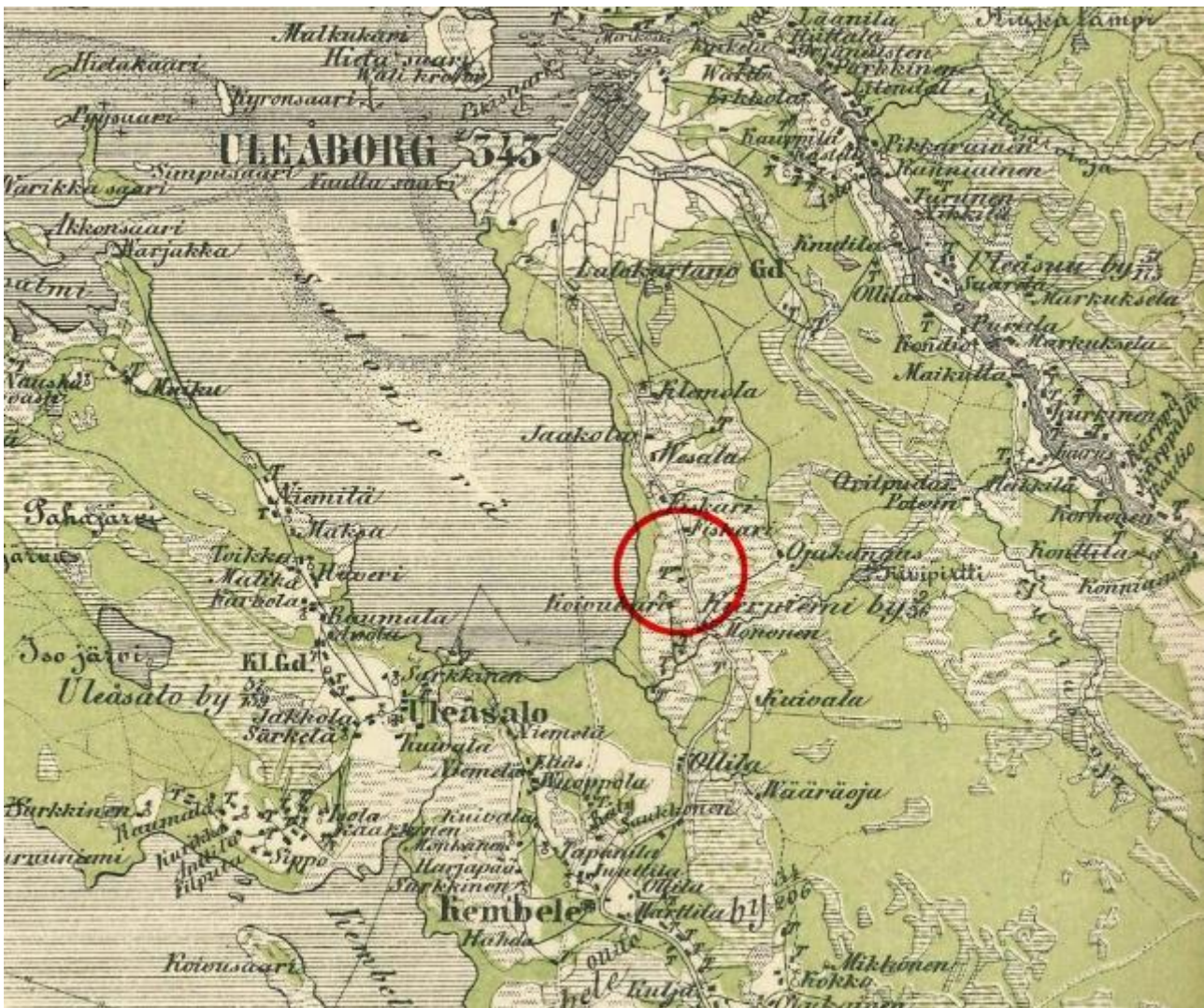
Kuva 20. Maaperäkartta.

MAISEMA

Selvitysalue kuuluu Pohjois-Pohjanmaan jokiseudun ja rannikon maisema-alueeseen, jota rytmittävät kohtisuoraan kohti merta laskevat virrat ja jokilaaksoissa sijaitsevat, yleensä kapeat viljellyn maan vyöhykkeet. Rannikko on avointa ja siinä näkyvät maankohoamisen myötä muodostuneet kasvillisuusvyöhykkeet. Selvitysalueella sijaitsee kulttuurihistoriallisesti maakunnallisesti arvokkaaksi inventoitu Villa Eevilä.

MAISEMAN KEHITTYMINEN

Selvitysalue on entistä merenpohjaa, joka on noussut merenpinnan yläpuolelle noin 600 vuotta sitten. Vanhoissa kartoissa vuodelta 1650 alueella tai sen läheisyydessä sijaitsi Oulu-Liminka tieyhteys. 1700-luvun kartoissa näkyy tieyhteyden sijainti nykyisen Kempeleenlahden ranta-alueella. Kalmbergin kartassa vuodelta 1856 tielinjauksen sijainnin voi paikantaa nykyisen Limingantien kohdalle selvitysalueella. Nykyisen lentokentäntien linjaus sijaitsi vielä 1856 pääosin merenpinnan alapuolella. Kalmbergin karttaan on selvitysalueelle merkitty myös nykyinen Koivukari (kuva 21).

Kuva 21. Kalmbergin kartta vuodelta 1856. Selvitysalueen sijainti on merkitty punaisella ympyrällä.

Ilmakuva vuodelta 1946 näkyy vanhan Oulu-Limingan -tien linjaus, joka vastaa suurin piirtein Kalmbergin kartassa esitettyä tien sijaintia. Tielinjaus sijaitsee nykyisin noin viisi metriä merenpinnan yläpuolella, joka on ollut myös 1600-luvulla jo yli metrin merenpinnan yläpuolella. Mikäli jo 1600-luvulla on haluttu linjata tie rannan tuntumaan, se on voinut sijaita selvitysalueella nykyisen Limingantien kohdalla. Ilmakuva vuodelta 1946 selvitysalueella näkyy myös Koivukari, Villa Eevilä (rak. 1916) ja Ketolasta irrotettu pieni kiinteistö selvitysalueen itänurkkauksessa. Kiinteistöllä sijainnut rakennus purettiin pari vuotta sitten. Koivukari ja Villa Eevilä (kuva 27, C ja D) edustavat selvitysalueen vanhinta rakennuskantaa.

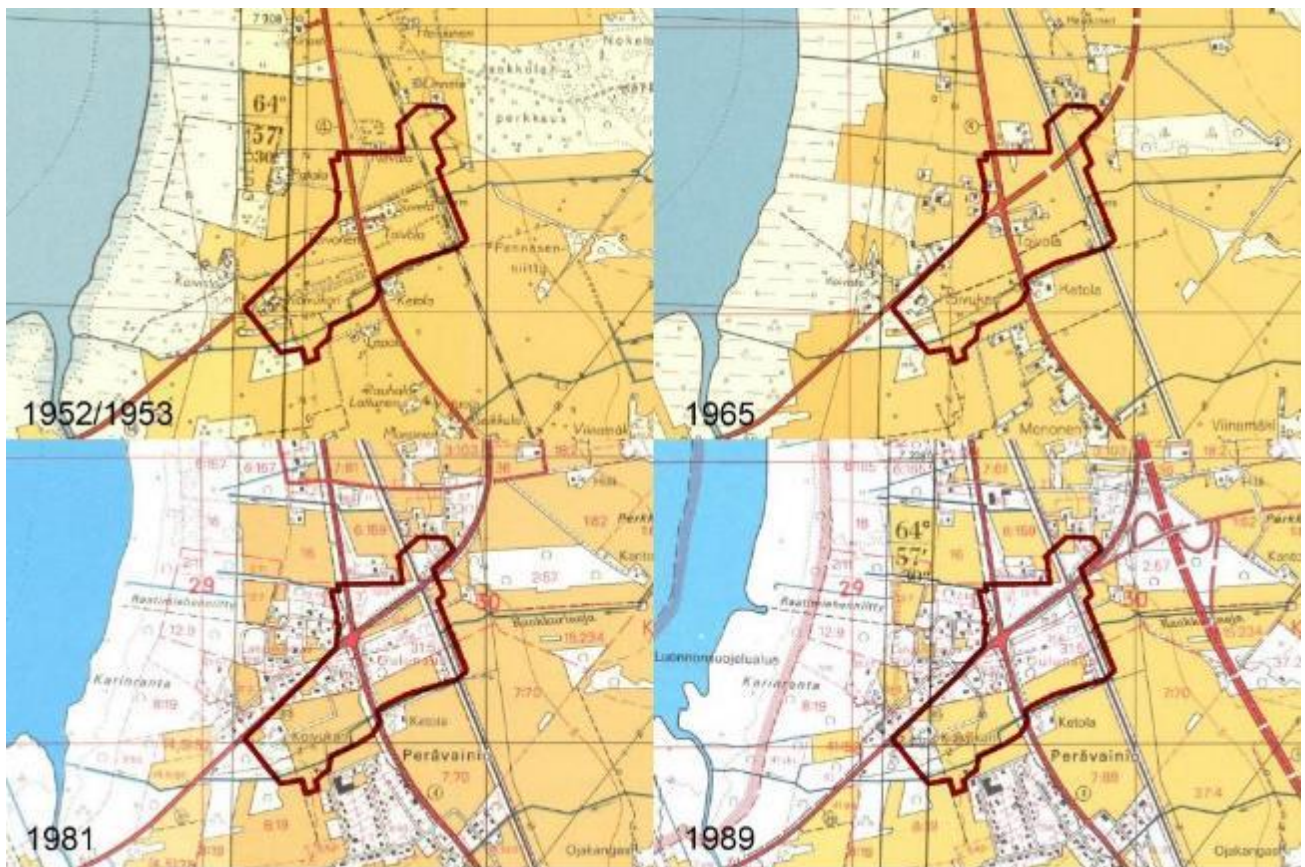

Kuva 22. Ilmakuva vuodelta 1946 yhdistettynä nykyiseen pohjakarttaan.

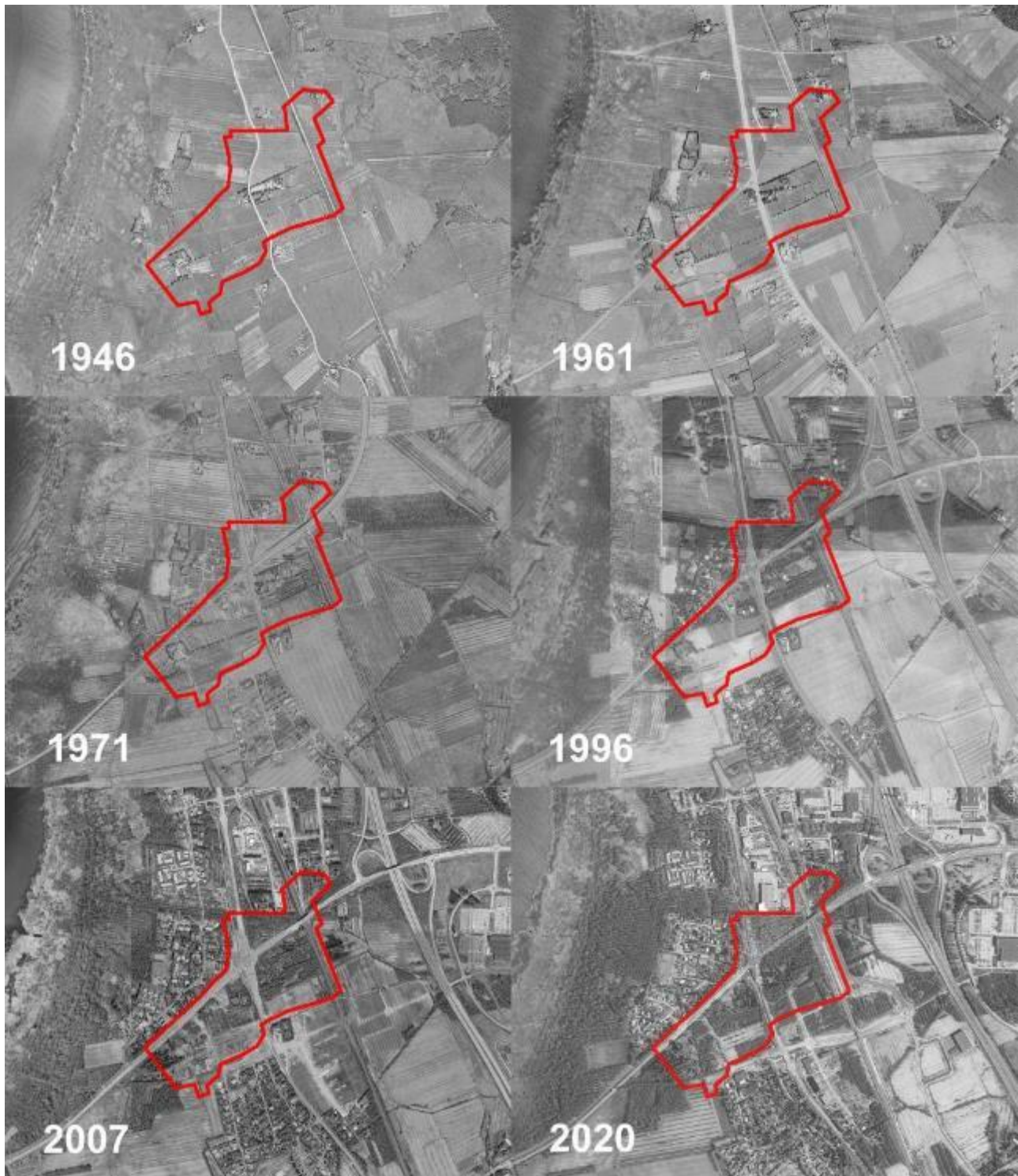
Selvitysalueen maisemasta löytyy ensimmäiset merkinnät Kalmbergin kartassa, jossa selvitysalue on merkitty avoimeksi peltomaisemaksi, jossa on pieniä metsäsaarekkeita sekä muutamia taloja (kuva 21). Ilmakuvassa 22 näkyy asutuksen lisääntyminen, mutta peltomaisema on säilynyt edelleen avoimena. Laidunnuksen ja niiton johdosta myös ranta-alueet ovat olleet avoimia, jolloin meri on näkynyt laajasti peltomaisemassa. Alueen halki on rakennettu rata vuonna 1890, mikä on mahdollisesti muuta maanpintaa korkeampana näkynyt myös nykyistä laajemmin avoimessa peltomaisemassa.

Kuvasarjoista 23 ja 24 näkyy selvitysalueen maiseman muuttuminen noin 80 vuoden aikana. Vuoden 1953 kartassa näkyy nykyinen lentokentäntie. Vuoden 1971 Ilmakuvasta alkaa näkymään ranta-alueiden ja peltojen umpeen kasvamista sekä taajamarakenteen levittäytymistä alueelle. Vuoden 1996 ilmakuvasaarekissa näkyy uusi moottoritie liittymineen. Vuoden 2007 kuvassa selvitysalueen eteläosiin on ryhdytty rakentamaan uutta infrastruktuuria kuten myös Oulunportin alueelle ja Kaakkuriin selvitysalueen itäpuolella. Koivukarin puukujanne on pääosin kaadettu ja peltoalueet selvitysalueen sisällä ja itäpuolella ovat alkaneet kasvamaan umpeen. Vuoden 2020 ilmakuvassa näkyy alueen nykyinen tilanne.

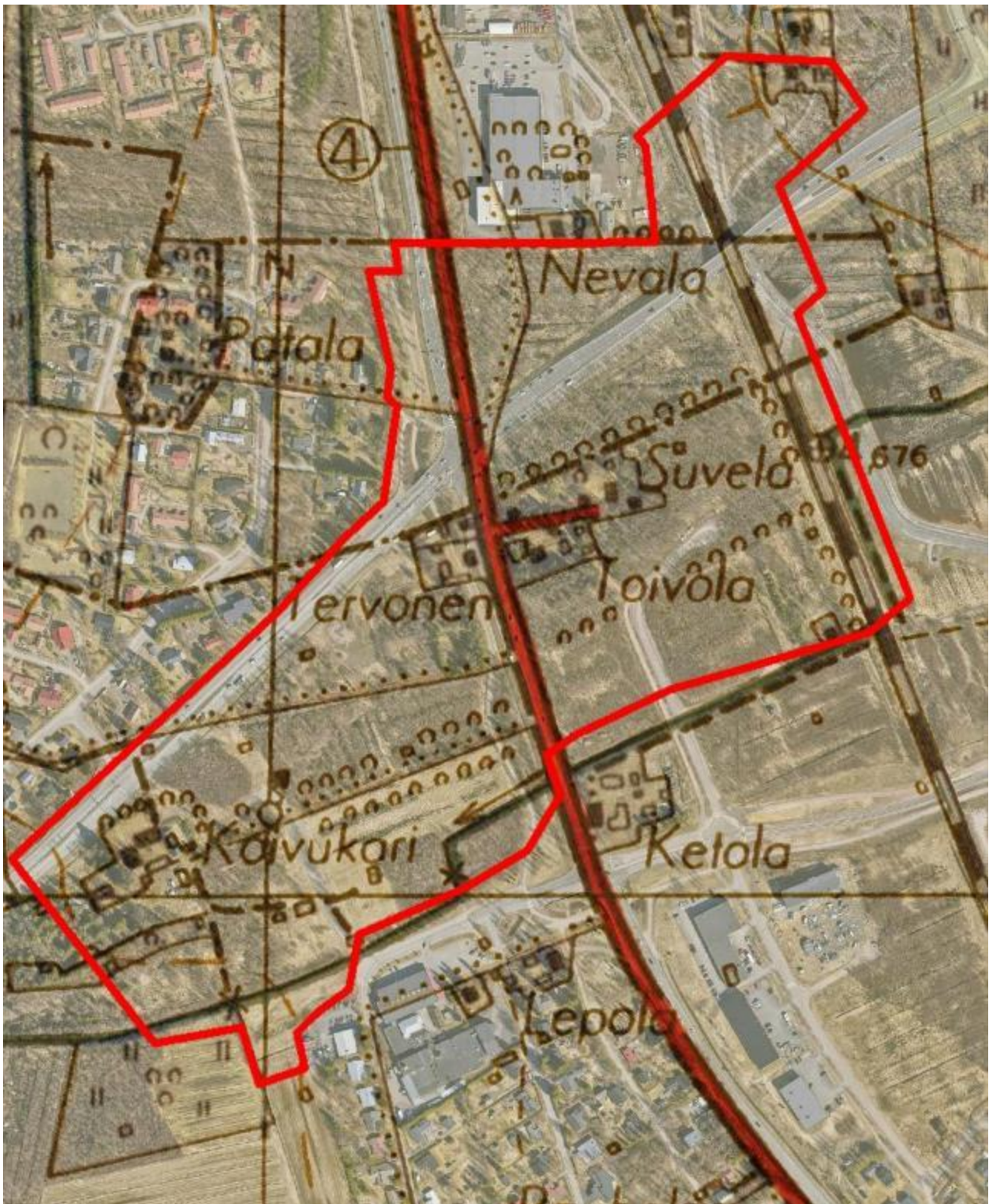
Kahdeksankymmenen vuoden aikana maiseman kannalta suuria muutoksia ovat olleet infrastruktuurin rakentaminen, taajaman levittäytyminen ja alueen avoimen peltomaiseman kasvaminen umpeen. Avoin peltomaisema on muuttunut suljetummaksi taajamarakenteeksi.

Kuva 23. Selvitysalueen vahoja painettuja karttoja vuosilta 1952/1953, 1965, 1981 ja 1989.

Kuva 24. Kuvasarjassa näkyy alueen ilmakuvat vuosilta 1946, 1961, 1971, 1996, 2007 ja 2020. Selvitysalueen raja on osoitettu punaisella viivalla.

Kuva 25. Ilmakuvaan vuodelta 2020 on yhdistetty kartta vuodelta 1952.

MAISEMARAKENNE JA MAISEMAKUVA

Selvitysalue sijaitsee Oulun kaupungin taajamarakenteen keskellä. Aluetta halkoo Lentokentäntie ja Limingantie risteysalueineen sekä itäreunassa radan ja Oululahdentien eritasoristeys. Alueella sijaitsee kaksi kiinteistön päärakennusta talousrakennuksineen. Suurin osa selvitysalueesta on entistä peltoa, joka on eri kehitysvaiheissa muuttumassa lehtipuuvaltaiseksi metsäksi. Alueen merkittävimmät avoimet maisemat muodostuvat nykyisin katu- ja tiealueiden yhteyteen sekä viimeisille avoimille peltoaukeille. Selvitysalueen maisema on kuvan 26 mukaisesti kasvanut pääosin umpeen peltoalueiden metsittymisen myötä. Ilmakuvista 28 ja 29 näkyy alueen kasvillisuuden lehtipuuvaltaisuus.

Lentokentäntien ja Limingantien tiemaisemassa alue näyttää pääosin lehtipuuvaltaiselta nuorelta sekametsältä, joka risteysalueella muuttuu osittain hoidetummaksi viheralueeksi. Limingantien länsipuoli on rakennettua nurmipintaista viheraluetta. Tien itäpuoli on pääosin hoitamatonta, sukkession mukaisesti metsittyvää aluetta. Laaja risteysalue neljä- ja viisikaistaisine liittymineen hallitsee alueen maisemaa ja luo alueen laajimmat avoimet maisemat selvitysalueen sisällä.

Liikennealueiden lisäksi toinen merkittävä avoin maisemakokonaisuus muodostuu vielä avoimina pysyneille peltoaukeille. Selvitysalueen eteläosassa on Koivukarin pihakadun vieressä avoin entinen peltoaukea. Aukeaa pitkin avautuu näkymä kevyen liikenteen väylästä Koivukarin pihakadulle asti, paljastaen samalla entisen puukujanteen kuuset aukean reunassa.

Toinen laajempi avoin peltoaukea sijoittuu radan ja Oululahdentien eritasoristeyksen sekä viereisen Visiolinjan yhteyteen pääosin selvitysalueen itäpuolelle. Visiolinjankadulta avautuu välillä näkymiä selvitysalueen radan puoleiselle julkisivulle kuvan 27, B mukaisesti. Kuvan oikeassa reunassa valopylvään vieressä näkyy muuta lehtipuustoa korkeampi haavikko.

Kolmas avoin peltoaukea on vielä viljelykäytössä oleva selvitysalueen eteläisin nurkkaus, josta avautuu laaja näkymä selvitysalueen eteläpuoleisille peltoaukeille. Lähes kilometrin pituinen avoin peltoaukea rajautuu lopulta Myllyojan reunametsään.

Entisille piha-alueille muodostuu suljettuja puiden rajaamia pieniä avoimia tiloja, joita on vaikea havainnoida ulkopuolelta. Kansikuvassa näkyy kaksi lentokentäntien ja Limingantien eteläpuolella olevaa nelikulmaista entisten asuinpaikan muodostamaa suljettua tilaa. Läntinen kyseisiä pihoista rajautuu lehtipuilla ja itäinen havupuilla. Kolmas kasvillisuuden rajaama tila sijoittuu Villa Eevilän pihalle, jota rajaavat ympäröivät pihakuuset.

Kuva 26. Selvitysalueen rajausta ortokuvassa vuodelta 2020, johon on yhdistetty pohjakartta. Kuvien kuvanottoaikat on merkitty punaisilla nuolilla. Numerointi viittaa kuvanumeroon ja kirjaimet kuvan 27 valokuvaan. Punaisen nuolen kärki osoittaa kuvanottoaikaan ja nuolen suunta kuvan suunnan.

Kuva 27. Kuvia selvitysalueesta. Kirjaimet viittaavat kuvan 26 kuvanottopaikkoihin.

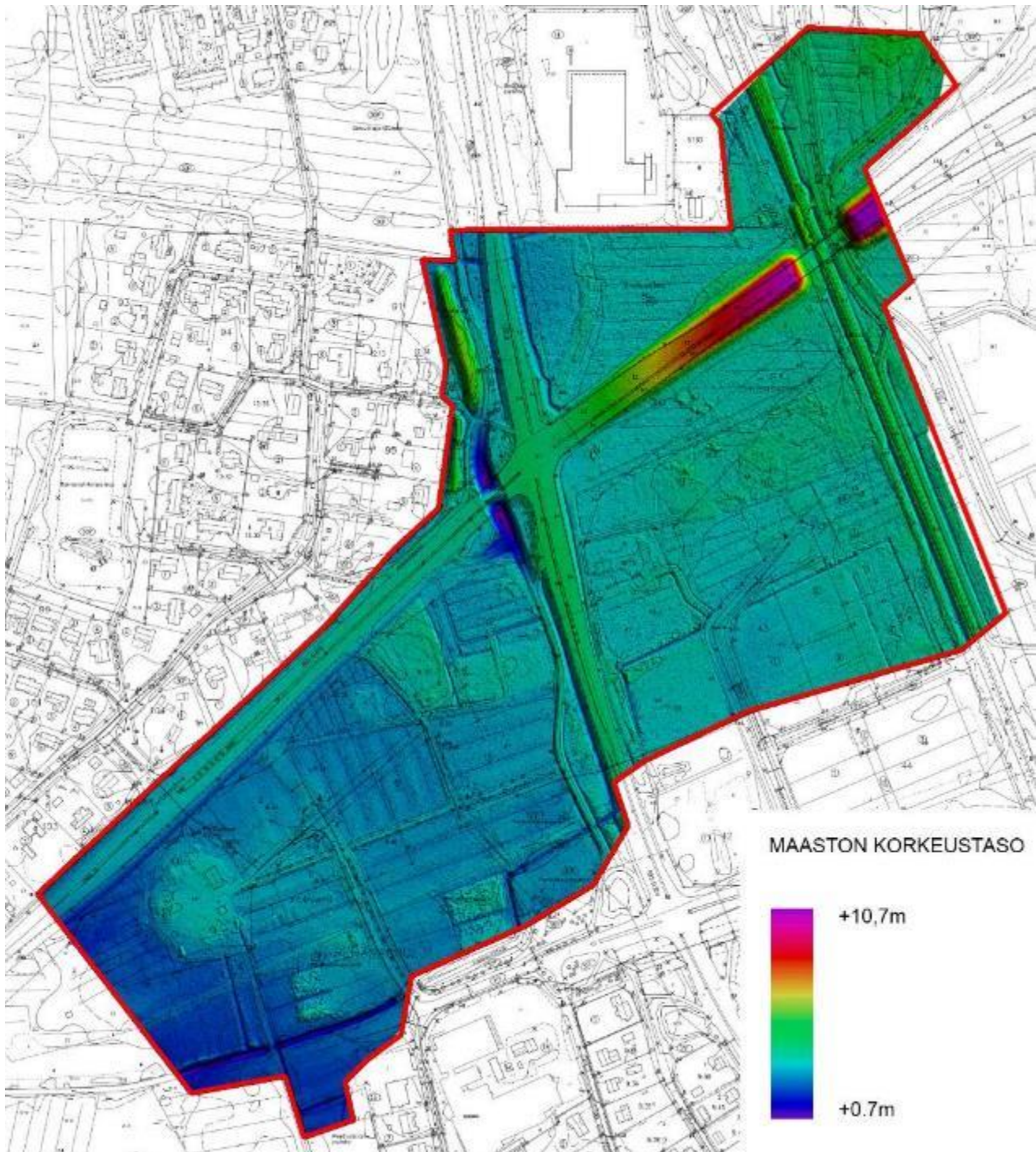
Kuva 28. Ilmakuva Lentokentäntien suuntaan. Villa Eevilä näkyy kuvassa keskellä.

Kuva 29. Ilmakuva pohjoiseen eritasoristeykseen, Viitasammakkojen esiintymisalue näkyy kuvassa radan alapuolella. Kuvan oikeassa reunassa näkyy korkea haavikko.

MAASTONMUODOT

Selvitysalueen maanpinnan korkeustaso merenpinnasta on välillä +0.7 ja +10,7 metriä merenpinnan yläpuolella. Maanpinnan korkeus nousee rannan suunnasta kohti sisämaata. Selvitysalueen korkein kohta sijaitsee radan ylityskohdassa ja matalin kohta lentokentäntien kevyen liikenteen alikulussa (kuva 27, A ja G). Koivukarin vanha asuinpaikka näkyy hivenen ympäristöään korkeampana (kuva 27, C). Lentokentäntien ja Limingantien risteyksestä näkyy pohjoisen ja koillisen suuntaan vielä vanhaa Limingantien tienlinjausta (kuva 22). Kuvasta erottuu aikaisempaan peltoviljelyyn liittyviä sarkaojia (vrt. kuva 31).

Kuva 30. Selvitysalueen sijainti maastonmuotojen suhteen. Maanpinnan korkeus on osoitettu väreillä sinisestä punaiseen.

Kuvassa 30 näkyy maaston korkeustason kasvu kylmistä väreistä lämpimiin, tumman sinisen osoittaessa alimman tason. Maanpinta nousee sinisestä vihreän ja keltaisen kautta punaiseen, joka osoittaa kuvan korkeimman maanpinnan tason. Kuva on laadittu Oulun kaupungin laseraineiston pohjalta.

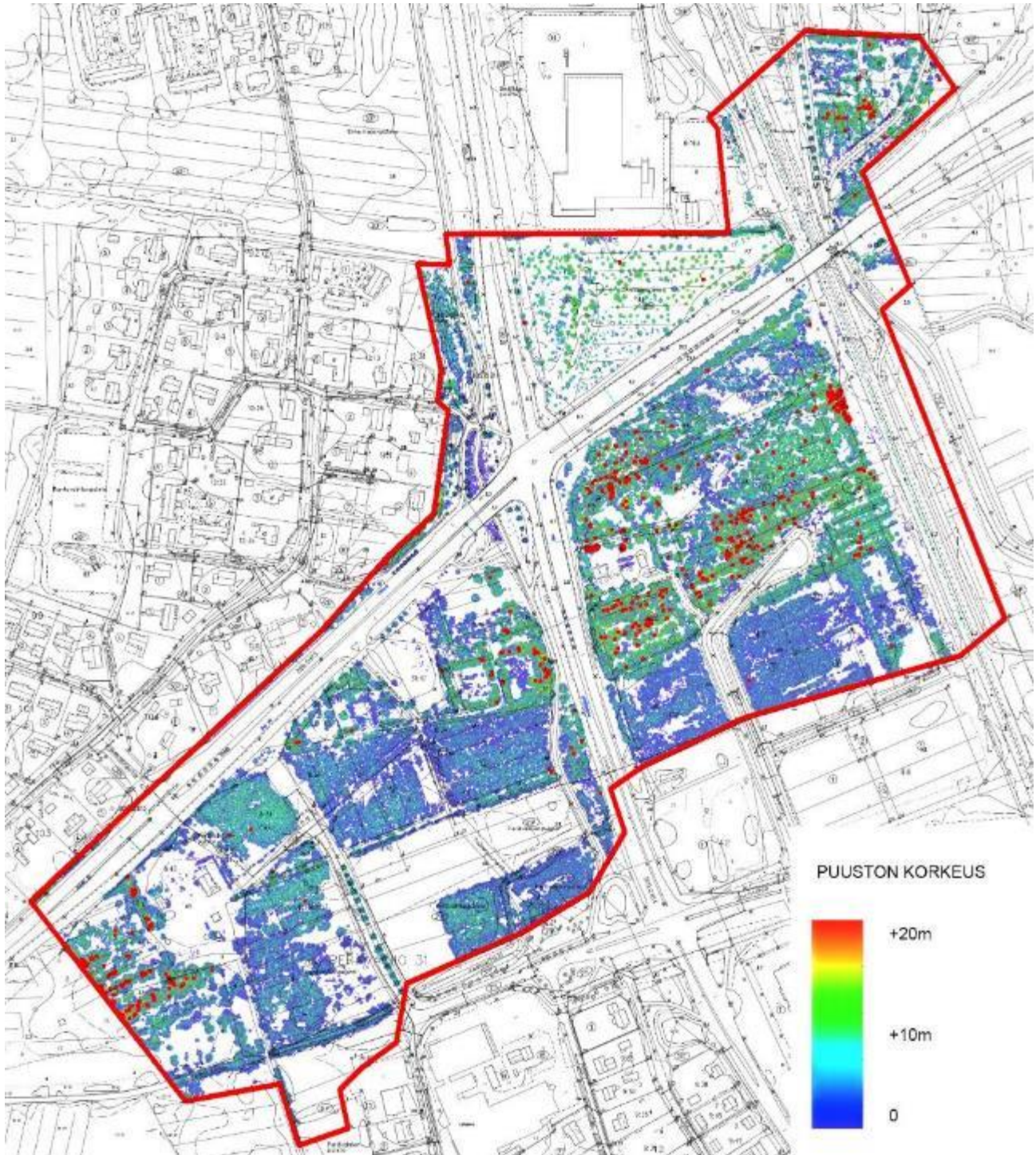
VIHERALUEET

Selvitysalueen viheralueet ovat pääosin lehtipuuvaltaisia metsittyviä entisiä peltoja. Alueella on muutamia havupuusaarekkeitä entisten ja nykyisten asuinpaikkojen lähiympäristössä (Kuva 31). Ilmakuva vuodelta 2020 on otettu lehdettömään vuodenaikaan ja siinä erottuvat pienet havupuusaarekkeit, jotka sijoittuvat purettujen tai nykyisten asuinpaikan yhteyteen. Kuvassa 25 on ilmapuuvaa yhdistetty kartta vuodelta 1952, jossa vanhat asuinpaikat näkyvät. Kuvassa 31 erottuu myös Koivukarin puukujanteen kuusia (kuvat 31 ja 27, F).

Kuva 31. Ilmakuva vuodelta 2020. Kuva on otettu lehdettömään vuodenaikaan, jolloin havupuut erottuvat.

Kuvassa 32 on tutkittu puuston korkeutta laserkeilausaineiston pohjalta. Punaisella merkityt puut ovat yli kaksikymmentä metriä korkeita. Kuvasta erottuu radan vieressä sijaitseva tiheä haavikko sekä Villa Eevilän pohjoispuolella olevat ojan suuntaisesti kasvavat haavat, joiden korkeus ylittää 20 metriä (kuva 27, B). Korkeita haavikoita on myös Villa Eevilän pohjoispuolella. Entisillä pelloilla korkeimmat puut ovat pääosin nopeakasvuisia koivuja. Korkeampia havupuita löytyy lähinnä Villa Eevilän ympäristöstä, Eevilää vastapäätä Limingantien toiselta puolelta, aikaisemmista asuinpaikoista sekä Koivukarin päärakennuksen eteläpuolelta.

Kuva 32. Puuston korkeus. Punaisella merkityt puut ovat yli 20 metriä korkeita.

Kuvassa 33 on vasemmalla Uuden Oulun yleiskaava 2030 sekä keskellä sitä varten laadittu Vilmo, Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus -raportin viheralueverkosto. Selvitysalueen raja on näkyvissä kuvan keskellä punaisella. Uuden Oulun yleiskaavassa 2030 selvitysalue on työpaikka-alue (TP) sekä palvelun ja hallinnon ja erikoistavarakaupan alue (P-1). Yleiskaavaan on merkitty myös Limingantie kulttuurihistoriallisesti merkittävänä tienä. Yleiskaavaan on myös merkitty kevyen liikenteen pääreitit Limingantien ja Porttiväylän varteen. Selvitysalueen reunaan radalle merkityn asemavarausten kohdalle päättyy kaupunkiraitiotien kehittämissuunta.

Vilmossa selvitysalue on merkitty pääosin rakentamiseen varatuksi alueeksi. Eteläreunassa on kapea viheralue. Alueen halki kulkee sinisellä merkitty vesi, ekologisen yhteytenä. Kyseinen oja virtaa Kaakkurista Pohjantien alle. Se kulkee avo-ojana Visiolinjan reunaan, josta se jatkaa putkessa radan eteläpuoliseen ojaan. Oja jatkuu Ideakujan pohjoispuolta pitkin alittaen Limingantien, käyden Lepolantien vieressä ja päättyen lopulta Lentokentäntien kuivatusojaan.

Kuva 33. Vasemmalla ote Uuden Oulun yleiskaavasta 2030 ja oikealla ote Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus (Vilmo) viheralueverkostosta analyysikartta 2.1. Selvitysalueen raja on osoitettu punaisella viivalla.

Selvitysalue liittyy yleiskaavassa laajempaan seudulliseen viheraluekokonaisuuteen työpaikka-alueen ja pientalovaltaisen asuinalueen väliin sijoittuvalla kiilamaisella viheralueella. Limingantieltä alkava kiilamainen viheralue jatkuu maisemallisesti arvokkaalle peltoalueelle. Samankaltainen viheraluekiila näkyy myös Vilmon analyysikartassa.

Kuvassa 24 on metsien puulajit yleispiirteisesti jaoteltuna. Järeintä metsää löytyy selvitysalueen eteläosasta Koivukarin takaa. Kuvasta näkyy myös metsien ja metsittyvien entisten peltojen lehtipuuvaltaisuus. Kuvasta on erotettavissa koivujen levittäytyminen pioneerilajina viljelystä poistuneille entisille peltoaukeille. Mäntyjä ja kuusia on vähän selvitysalueella. Puustanalyysissä ei ole huomioitu yksittäisiä puita.

Kuva 34. Puulajien esiintyminen. Puulajin määrä kasvaa oranssista vihreän kautta siniseen. Selvitysalueen rajausta kuvan keskellä on osoitettu punaisella viivalla.

Ilmakuvan yksityiskohtassa 35 näkyy alueella 1999 sijainneet asuinpaikat ja niiden pihajärjestelyt. Asuinpaikat ja niiden pihajärjestelyt erottuvat selkeästi vielä nykyisinkin. Esimerkiksi Limingantien eteläpuolella nykyisin olevat kaksi nelikulmaista aukiota erottuvat asuinrakennuksena ja purettuna rakennuspaikkana vuodelta 1999 olevasta ilmakuvasta. Ilmakuvassa näkyy myös alueella toiminut huoltoasema, joka erottuu nykyisin maastossa puuttomana aukiona.

Kuva 35. Yksityiskohta ilmakuvasta vuodelta 1999.

LIIKENNEALUEIDEN MAISEMA

Selvitysalueella Lentokentäntien ja Limingantien tiemaisema on tyypillistä taajama-alueiden tiemaisemaa. Tiealueiden reunakasvillisuus muodostaa Limingantien ja Lentokentäntien risteyksestä metsäisen ja osittain kevyen liikenteen väylän yhteydessä puistomaisen suljetun maiseman. Tämä on tyypillistä Oulunlahdentien tiemaisemalle, jota kuvastaa enemmän metsäiset suojaviheralueet. Limingantien ja Lentokentäntien tiemaisema on jonkin verran monipuolisempaa, avoimine peltoaukeineen, työpaikka-alueineen ja asuntoalueineen.

Limingantien tiemaisema on pohjoispuolella lehtipuuvaltaista reunametsää ja eteläpuolella osittain kevyen liikenteen ympäristöön rakennettua puistomaista ympäristöä. Villa Eevilän kohdalla on joitain suurempia kuusia tien molemmin puolin. Tiemaisema on selvitysalueella metsien, puistopuiden tai tonteilla olevien puiden rajaama. Kuvassa 36 näkyy puiden rajaama selvitysalueen tiemaisema.

Kuva 36. Panoraama tiemaisemaan Lentokentäntien ja Limingantien pohjoispuolelta.

Kuva 37. Kevyen liikenteen väylän näkymän päätteen muodostavat vanhan Koivukarin kujannepuut.

Lentokentän tien tiemaisemaa rajaa länsipuolelta meluvalli ja tonttien reunapuusto. Itäpuolella Koivukarin kohdalla on joitain suurempia kuusia, mutta muuten reuna muodostuu vaihtelevasti eri sukkessiovaiheessa olevasta lehtipuuvaltaisesta reunametsästä (kuva 27, H). Limingantien risteysalueella on kevyen liikenteen väylän ja pysäkin lähetyvillä puistomaisempaa ympäristöä. Risteyksen jälkeen Lentokentäntien nimi vaihtuu Oulunlahdentieksi, joka on radan kohdalla korkeimmillaan. Ylityskohdasta avautuu väliaikaisesti pitkiä näkymiä radan suuntaisesti. Laajemmat näkymät selvitysalueelle peittyvät pääosin korkeamman puuston taakse.

Selvitysalueen läpi kulkeva kevyen liikenteen väylä kuuluu osana Oulun pyöräilyn pääreittiin 10, Oulu-Kempele-Liminka-Lumijoki, joka on kokonaisuudessaan 38 kilometriä pitkä. Kävely- ja pyöräilyreitit maisema on Oululle tyypillistä lähialueiden kevyen liikenteen maisemaa, jossa pientalovaltaiset asuinalueet, puistomaiset ja metsäiset jaksot vuorottelevat. Selvitysalueella Lentokentäntien ja Limingantien eteläpuolella reunametsä on kookasta paikoin yli 20 metriä korkeata, mikä tekee kyseisestä reunametsästä kevyen liikenteen väylälle maisemallisesti paikallisesti tärkeän reunametsän (kuva 32). Erityisesti kevyen liikenteen väylän ja entisen Koivukarin puukujanteen risteyskohdassa kaksi entistä kujannepuunatoiminutta kuusta muodostaa maisemallisesti tärkeän näkymän päätteen Oulun suunnasta saavuttaessa (kuvat 27, F ja 37).

MAISEMALLISESTI ARVOKKAAT ALUEET

Maisemallisesti arvokkain kasvillisuus sijoittuu liikennealueiden yhteyteen, nykyisten tai entisten rakennusten piha-alueille. Maakunnallisesti arvokkaan Villa Eevilän kokonaisuus muodostuu päärakennuksesta, piharakennuksista ja pihakasvillisuudesta. Maisemallisesti kohteen arvokkain kasvillisuus ovat isokokoiset pihaa rajaavat kuuset (kuva 27, D). Koivukarissa isot havupuut muodostavat taustan vanhalle päärakennukselle ja tuovat vaihtelua Lentokentäntien reunamaisemaan (27, C ja H).

Puretun rakennuspaikan yhteyteen on muodostunut paikallisesti arvokasta kasvillisuutta radan varressa sijainneelle rakennuspaikalle ja huoltoaseman länsipuoleiselle rakennuspaikalle. Kuvissa 28 ja 29 näkyy maisemallisesti arvokasta entistä pihakasvillisuutta radan varrella sijainneessa asuinpaikassa. Kuvassa näkyvän kokonaisuuden muodostavat lehtikuusi, okakuusi, pihta, terijoensalava, tuija ja makedonianmänty.

Toinen entisen pihakasvillisuuden yhteyteen muodostunut merkittävämpi maisemallinen kokonaisuus sijaitsee entisen huoltoaseman eteläpuolella Lentokentäntien varrella. Siinä kokonaisuuden kannalta tärkeimmät puut ovat euroopanlehtikuusi, siperianpihdät, poppelit ja hopeasalavat. Kuvassa 30 näkyy etualalla euroopanlehtikuusen erikoinen kasvutapa. Kyseinen euroopanlehtikuusi on selvitysalueen maisemallisesti arvokkain puu, lähinnä se erikoisen kasvutapansa takia. Ilmakuvassa 31 näkyy kuuryhmän muodostama kokonaisuus. Puuryhmä on peittynyt ympärillä kasvavien koivujen taakse.

Limingantien eteläpuolella ovat kaksi nelikulmaista puiden kehystämää aukiota, jotka ovat entisiä rakennuksen paikkoja, joiden ympärillä oli piha-alueita. Ne ovat sisälle päin maisemallisesti mielenkiintoisia kasvillisuudella rajautuvia geometrisiä muotoja (kuva 26, 35 ja kansikuva). Ne eivät ole kuitenkaan havaittavissa ulkopuolelta, eikä niillä näin ollen ole maisemallista merkitystä nykyisellään laajemmassa maisemassa. Neliöissä ei ole harvinaisia tai maisemallisesti arvokkaita yksittäispuita. Itäisemmän neliön itäreuna toimii kevyen liikenteen väylän reunametsänä. Aluetta voisi kuitenkin hyödyntää puistomaisena ympäristönä, jossa on voimakas geometrinen muotokieli.

Kuva 28. Radan varrella sijainneen asuinpaikan pihakasvillisuutta.

Kuva 29. Ilmakuva. Kuvan alareunassa näkyy kuvan 28 puuryhmä.

Kuva 30. Lentokentäntien reunassa olevaa entistä pihakasvillisuutta.

Kuva 31. Ilmakuva kohti kuvaa 30 puuryhmää.

MAISEMALLISIA ONGELMAKOHTIA

Alueen peltoaukeat ovat viljelytoiminnan loputtua alkaneet metsittymään sukkession mukaisesti alkuvaiheessa lehtipuilla. Myös alueelta purettujen kiinteistöjen pihat ovat villiintyneet hoidon puutteessa. Nykyisin alueen tärkeimmät maisemat muodostuvat liikenneympäristöjen yhteyteen, jolloin niiden reuna-alueiden suunnitelmallisella hoidolla voidaan ratkaista osa ongelmista. Teiden reuna-alueet ovat nykyisin täyttymässä lehtipuilla, jolloin esimerkiksi lentokentäntien vieressä olevien maisemallisesti arvokkaiden puiden näkymäyhteys tiemaisemaan on katkennut (kuva 31).

YHTEENVETO JA SUOSITUKSET

KASVILLISUUS

Alueella ei ole uhanalaisia eikä suojeltuja luontotyyppkejä. Luonnontilaisimpaan suuntaan ovat muuttumassa metsäluhdet ja saraniityt. Alueen entisillä rakennuspaikoilla on runsaasti viljelyjäänteitä ja -karkulaisia, myös vieraslajeja. Viljelyjäänteisiin sisältyy myös puita, joita voi ehkä hyödyntää kaavoituksessa.

Alueelta havaittiin vain yksi uhanalaistarkasteluissa ollut kasvilaji, silmälläpidettävä (NT) rautanokkonen (*Urtica urens*). Se on Oulun seudulta lähes kadonnut, vanhaan maatalouteen ja kyläympäristöihin liittyvä laji. Sen säilyminen edellyttäisi jonkinlaisia perinnebiotooppeja, joita alueella ei tällä hetkellä ole.

Vieraslajeista kiireellisesti hävitettävää kurturuusua havaittiin vain suunnittelualueen ulkopuolelta, mutta havainto merkittiin kuvaan 2.

ELÄIMISTÖ

Selvityksen perusteella kyseessä on lepakkojen satunnaisesti käyttämä alue, jolla ei ole vaikutusta maan käytön suunnitteluun.

Selvitysalueelta tavattiin Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV (a) laji viitasammakko soidinaikaan kahdesta eri kosteikosta. Linnustossa havaittiin yksi erittäin uhanalainen laji (hömötiainen), yksi vaarantunut (pajusirkku) ja neljä silmälläpidettävää lajia (taivaanvuohi, kuovi, pensaskerttu ja harakka).

Eläimistön kannalta merkittävät elinympäristöt ovat kaksi viitasammakon lisääntymisaluetta sekä länsireunan 0,5 ha:n laajuinen metsikkö. Viitasammakon koillinen lisääntymisalue on laajempi ja siellä oli melko runsaasti viitasammakoita soitimella. Kosteikon yllä lensi soitimella myös taivaanvuohi ja se lähti lentoon kosteikon itäosasta. Lounaiselta kosteikolta aivan viitasammakoiden soidinpaikan vierestä löydettiin pajusirkun pesä ja läheltä aluetta harakan pesä tiheästä nuoresta lehtimetsästä. Selvitysalueen länsireunaan rajoittuva pieni sekametsikkö on osa ekologista käytävää, joka jatkuu selvitysalueen ulkopuolelle länteen ja lounaaseen sekä Lentokentäntien pohjoispuolelle kohti merenrannan laajempaa metsäaluetta.

Viitasammakoiden kosteikkojen luonnontila on tärkeää säilyttää nykytilan kaltaisena. Ensisijaista on varmistaa, että niiden vesitalous ei heikkene esimerkiksi ojien kunnostusten tai uusien ojien kaivuiden myötä. Kosteikkojen valuma-alueet ovat hyvin pienet ja kosteikkojen alimmat tasot ovat hieman lähiympäristöään alemmassa korkeustasossa, jolloin niihin ilmeisesti kertyy keväällä lumien sulamisvesiä ja sadevesiä, jotka ylläpitävät viitasammakoille sopivia matalan veden alueita. Lounaisella kosteikolla on yksi oja, joka ulottuu pohjoispuolen ojaverkostoon. Maankäytössä on huomioitava, että tätä ojaa ei saisi syventää. Jos Lentokentäntien eteläpuolella tehdään kuivatusjärjestelyitä, edellä mainittu oja olisi hyvä tukkia, jolloin kosteikko ei pääse kuivumaan. Kosteikon pohjoispuolella ojat olivat täynnä vettä viitasammakon soidinaikaan, mikä osaltaan saattaa ylläpitää myös kosteikon vesitaloutta suotuisana kesän aikana. Kesän mittaan pohjoispuolen ojien virtaussuunta on ilmeisesti kohti pohjoista, Lentokentäntien eteläreunalla olevaa hieman alemmalla tasolla olevaa ojaa. Kesällä molemmat kosteikot pyrkivät hieman kuivumaan, mutta niillä vaikuttaa olevan viitasammakoille sopivaa elinaluetta myös silloin.

MAISEMA

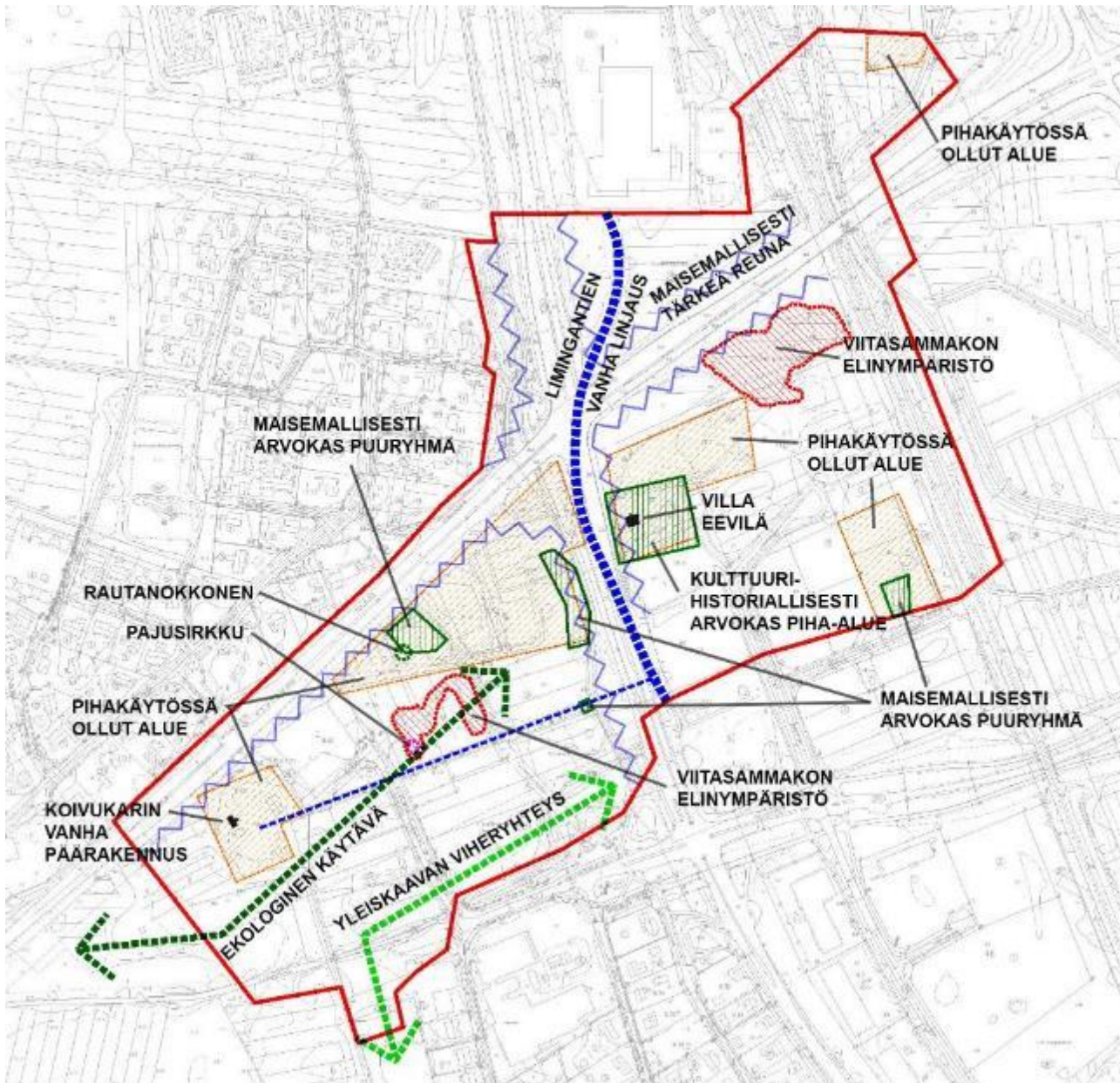
Selvitysalue sijoittuu vanhan Limingantien varteen, joka oli jo 1800-luvulla avointa peltoaukeaa. Alueelle on rakentunut Oulun taajamaa ja entiset peltoaukeat ovat alkaneet metsittymään peltoviljelyn loppumisen myötä. Selvitysalueen eteläosassa ja radan itäpuolta löytyy vielä joitain avoimia peltomaisemia. Alueen maisema on nykyisin sulkeutuneempi ja merkittävimmät avoimet maisemat muodostuvat nykyisin liikennealueiden yhteyteen.

Selvitysalueen vanhinta historiaa edustaa Limingantie 1600-luvulta, ja Koivukarin asuinpaikka 1800-luvulta. Alueella sijaitsee myös yksi inventoitu maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde Villa Eevilä, jonka päärakennus on rakennettu 1916. Villa Eevilän piha-alueen merkittävämpi puusto on osa päärakennuksen ja piharakennusten muodostamaa kulttuurihistoriallista kokonaisuutta.

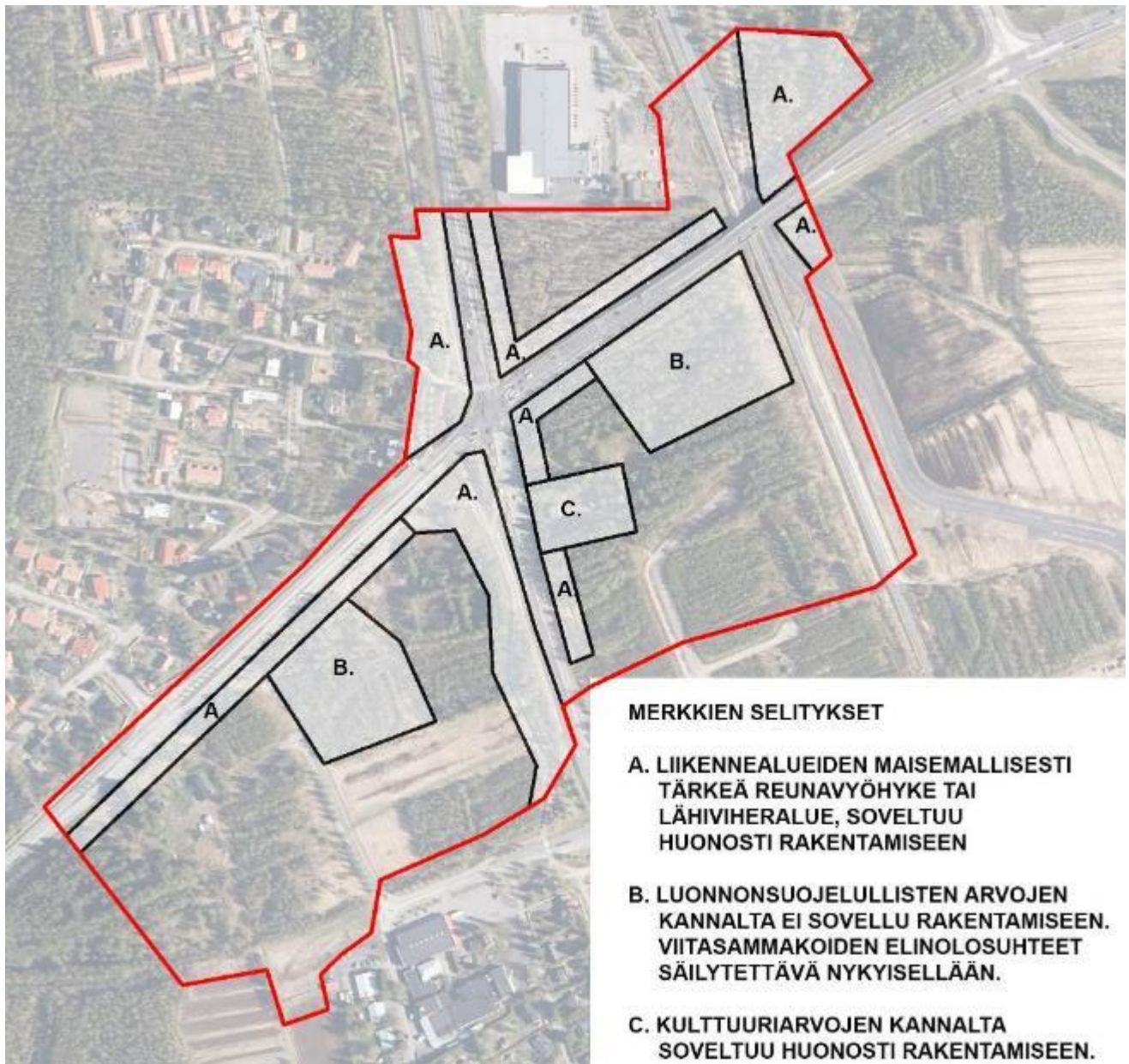
Maisemallisesti arvokasta paikallista kasvillisuutta löytyy kaksi puuryhmän muodostamaa kokonaisuutta purettujen talojen pihoilta. Toinen puuryhmä sijaitsee itäreunassa radan lähetyvillä ja toinen Lentokentätien varrelta entisen huoltoaseman eteläpuolelta.

Kevyen liikenteen väylän yhteydestä löytyy kaksi paikallisesti arvokkaampaa kohdetta, josta toisen muodostaa entisen Koivukarin puukujanteen puut kevyen liikenteen väylän varrella. Toinen kokonaisuus sijoittuu lähemmäksi risteystä. Siellä kevyen liikenteen väylän reunassa on kookkaammasta puustosta koostuva metsäsaareke.

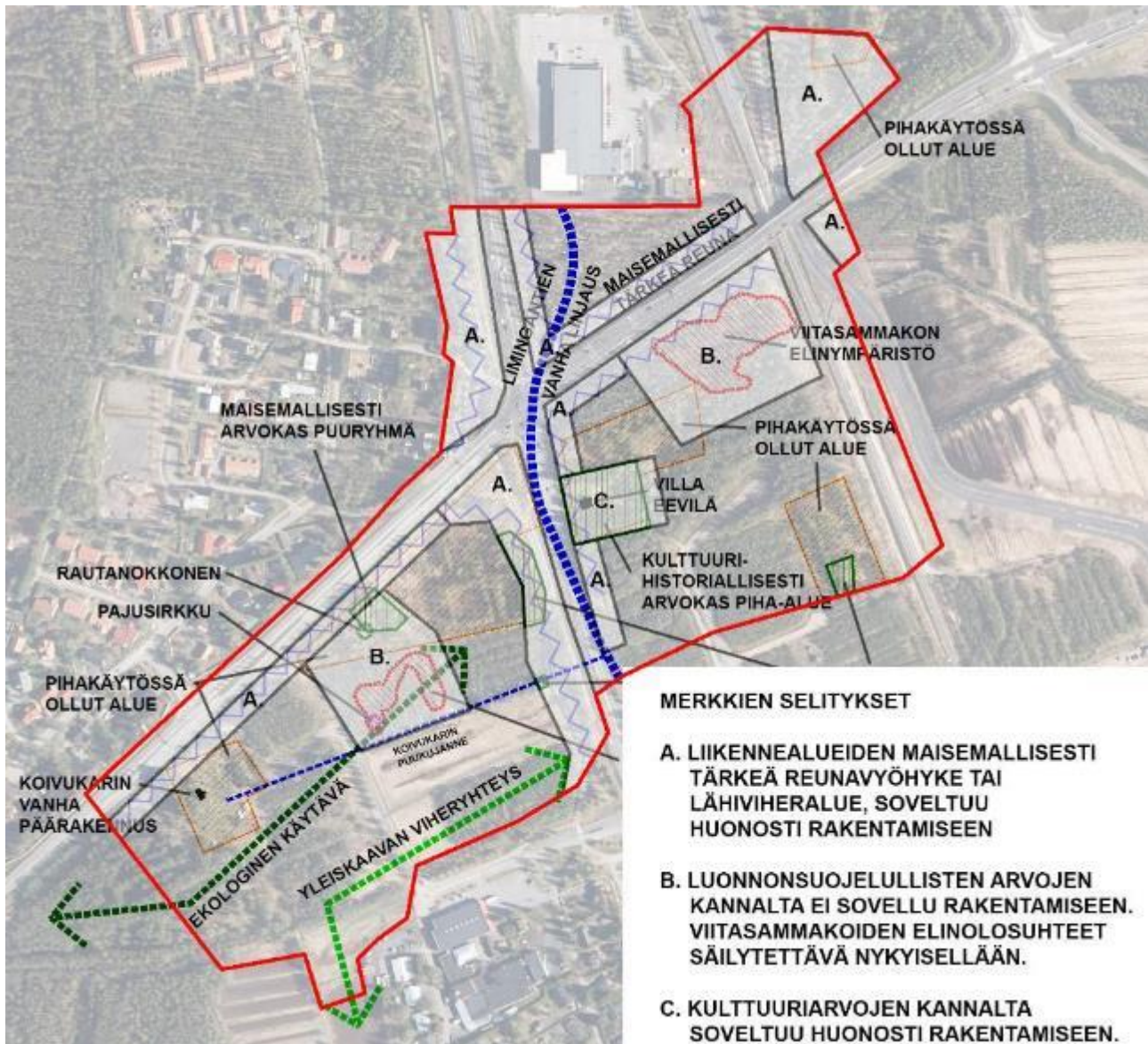
Kulttuuriympäristön kannalta Villa Eevilän alue tulisi säilyttää maakunnallisesti arvokkaana kohteena. Maisemallisesti arvokkaat puuryhmät entisten asuinpaikkojen ja kevyen liikenteen väylän yhteydessä tulisi myös säilyttää. Tiealueisiin rajoittuvat metsät näyttivät monin paikoin villiintyneiltä. Samoin arvokasta kasvillisuutta Lentokentän tien eteläpuolella tulisi avata enemmän tiemaisemaan.

Kuva 32. Analyysin yhdistelmäkartta.

Kuva 33. Suositukset

Kuva 34. Analyysin ja suositusten yhdistelmäkartta.

KIRJALLISUUS

- Hallintasuunnitelma haitallisten vieraslajien torjumiseksi, erillisjulkaisu, Maa- ja metsätalousministeriö, 23.8.2021
- Heinolan Tähtiniemen kauppa-alueen lepakkoselvitys, Metsänen T.
- Jugend-huvilan käyttötarkoituksen muuttaminen ja lisärakennuksen suunnittelu, Iiro Heikkilä, opinnäytetyö, Savonia-ammattikorkeakoulu, 2019.
- Laji.fi. Suomen lajitietokeskus, verkkopalvelu 28.9.2021
- Oulun kasvit Piimäperältä Pilpasuolle, Väre H., Ulvinen T., Vilpa, E., Kalleinen, L., 2005.
- Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Suomen ympäristö 5/2018. Ks. myös verkkoversio: <https://luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/>
- Suomen puu- ja pensaskasvien 3. täysin uudistettu laitos (Dendrologian seura, Helsinki 2021)
- Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille
- Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). Saarikivi, J. – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 90–96. Suomen ympäristö 1/2017.

OULU

LENTOKENTÄNTIEN LUONTO- JA MAISEMASELVITYS 30.11.2023

Plaana
OSA A-INSINÖÖREJÄ

AALLOKAS

natans oy
Luonto
inventoinnit

TIIVISTELMÄ

Lentokentäntien luonto- ja maisemaselvitys on maankäytön suunnittelun perusselvitys, joka on laadittu lähtötiedoksi tuleville kaavoitushankkeille. Sen tavoite on selvittää alueen luonto- ja maisema-arvot ja esittää suosituksia maankäytön suunnittelulle. Selvitys on tehty maastokäynteihin ja lähtötietoihin perustuen kesän ja syksyn 2023 aikana. Siitä on laadittu raportti sekä tuloksia esittelevät karttaliitteet. Selvitys täydentää alueelle vuonna 2021 laadittua luonto- ja maisemaselvitystä.

Maisemaselvityksessä on kuvattu maiseman historia ja nykytilanne, maisemarakenne ja maisemakuva, alueen merkittävä puusto, näkymät sekä muut suunnittelussa huomioitavat kohteet. Luontoselvityksessä esitetään alueen luontotyyppit ja kasvillisuus sekä huomioitavat alueet ja lajit asemakaavan vaatimalla tarkkuudella. Haitalliset vieraslajit on kartoitettu ja ne on kirjattu vieraslajiportaaliin. Pesimälinnusto on selvitetty kahden käyntikerran kartoituslaskennalla. Muuttolinnustoa havainnoitiin keväällä ja syksyllä. Keväällä tehtiin myös viitasammakkoselvitys. Lisäksi alueelta on selvitetty lepakoiden, liito-oravien ja viitasammakoiden esiintyminen sekä potentiaaliset elinympäristöt. Selvityksessä on huomioitu liittyminen ympäröiviin alueisiin sekä ekologiset yhteydet laajempaan viheralueverkostoon.

Maisema- ja luontoselvityksen laatimisesta on vastannut Plaana Oy. Linnustoselvityksen on tehnyt FT Esa Aalto Aallokas Oy:stä ja luontoselvityksen Lassi Kalleinen Natans Oy:stä. Plaana Oy:ssä maisemaselvityksen on laatinut hortonomi (AMK) Pia Vaaraniemi, projektipäällikkönä työssä on toiminut hortonomi (AMK) Kirsi Pääkkö.

Tilaajan yhteyshenkilönä on toiminut maisema-arkkitehti Veera Sanaksenaho Oulun kaupungin kaavoituksesta. Lisäksi työtä on ohjannut kaavoituksesta suunnittelubiologi Sari Ylitulkkila.

Kansikuva: Lehtokurpan pesä

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	1
1 TAVOITTEET JA LÄHTÖKOHDAT	3
2 MAISEMASELVITYS	4
2.1 MAISEMARAKENNE	4
2.2 MAISEMAN KEHITYS	4
2.3 MAISEMAKUVA JA NYKYINEN KÄYTTÖ	6
2.4 MAISEMAN VAHVUUDET JA HEIKKOUEDET	8
2.5 SUOJELU- JA ARVOKOhteet	8
2.6 VIHERVERKOSTOT JA KAAVOITUS	9
3 LUONTO	10
3.1 LÄHTÖKOHDAT JA AIEMMAT SELVITYKSET	10
3.2 MAAPERÄ	11
3.3 LUONTOTYYPIT	12
3.4 SILMÄLLÄPIDETTÄVÄT KASVILAJIT	15
3.5 KORISTEPUUT	17
3.6 VIERASLAJIT	18
3.7 DIREKTIIVILAJIT	18
3.8 LINNUSTOSELVITYS	21
3.8.1 <i>Pesimälinnusto</i>	21
3.8.2 <i>Levähtävät muuttolinnut</i>	25
3.8.3 <i>Muu eläimistö</i>	32
4 SUOSITUKSET MAANKÄYTÖN SUUNNITTELULLE	32
LÄHTEET	33
LIITTEET	34

1 TAVOITTEET JA LÄHTÖKOHDAT

Lentokentäntien luonto- ja maisemaselvitys on yksi asemakaavatyön perusselvityksistä. Sen tavoitteena on ollut kartoittaa selvitysalueen luonto- ja maisema-arvot sekä antaa suosituksia asemakaavatyölle. Selvitys pohjautuu alueelle tehtyihin maastokäynteihin ja lähtötietoihin. Maastotiedon lisäksi selvityksessä on huomioitu Uuden Oulun yleiskaava sekä VILMO (Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus -suunnitelma). Lisäksi työssä on hyödynnetty alueen vanhoja karttoja, ilmakuvia ja metsäkuviotietoja.

Selvitysalue sijaitsee Kempeleenlahden rannalla Oulun ja Kempeleen rajalla Perävainion kaupunginosassa. Alue rajautuu idässä Limingantien (mt 847) varren pyörätiehen, luoteessa Lentokentäntiehen (mt 815) sekä lännessä ja etelässä asemakaavoittamattomille peltoaukeille. Selvitysalueella on peltoa, umpeen kasvavaa niittyä ja entiselle niitylle kasvanutta lehtimetsää. Kokonaispinta-ala on noin 37 ha. Selvitysalueen raja on esitetty kartalla 1.

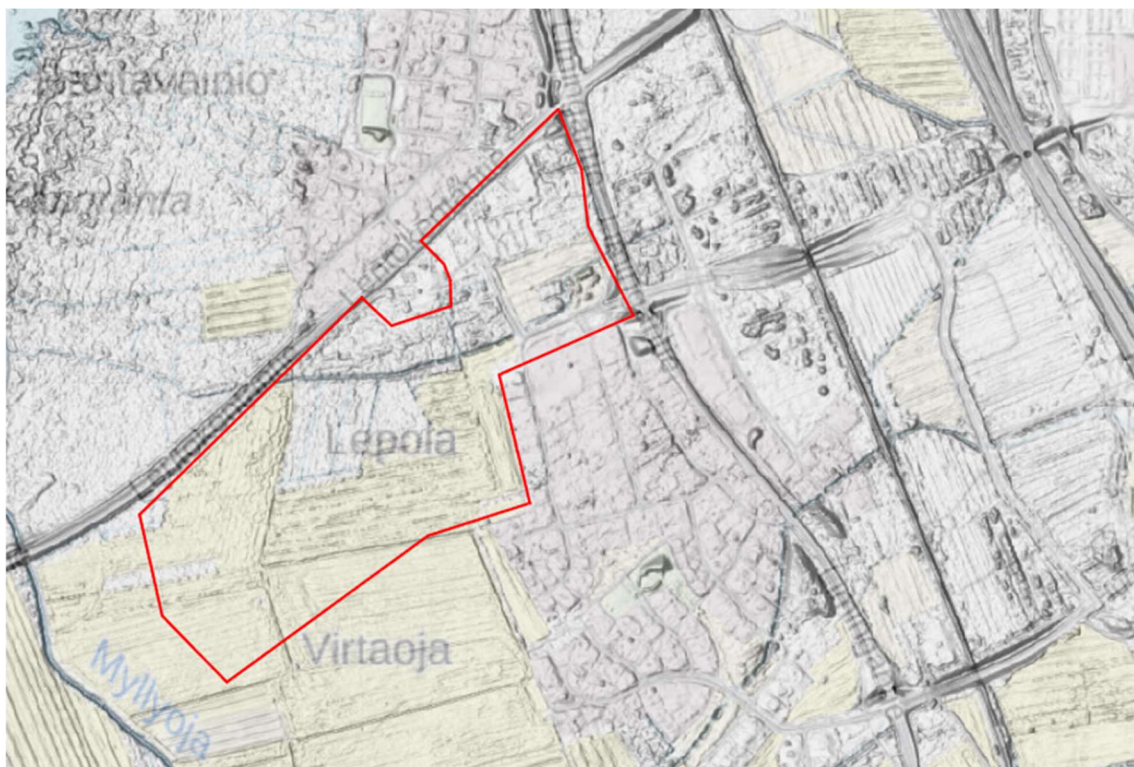

Kartta 1. Selvitysalue opaskartalla. Selvitysalue rajattu punaisella. Karttatie 2023, Oulun seudun karttapalvelu.

2 MAISEMASELVITYS

2.1 MAISEMARAKENNE

Selvitysalue on tasaista, alavaa merenrantaa (kartta 2), korkeus merenpinnasta vaihtelee välillä 1,5–4 mpy. Välitön lähiympäristö jatkuu saman tyyppisenä kaikkiin suuntiin.

Kartta 2. Selvitysalueen maisemarakenne. Selvitysalue rajattu punaisella. GTK/maankamara 2023.

2.2 MAISEMAN KEHITYS

Vanhojen ilmakuvien tarkastelun (kartat 3 ja 4) perusteella alue on ollut valtaosin avointa peltoaukeaa vuosikymmenten ajan. Alueen keskellä Kaakkurinojan molemmin puolin sijaitseva metsäinen alue on laajentunut ja tihentynyt ajan kuluessa.

Kartta 3. Ilmakuva vuodelta 1980. Selvitysalue rajattu punaisella. Oulun karttapalvelu 2023.

Kartta 4. Ilmakuva vuodelta 2017. Selvitysalue rajattu punaisella. Oulun karttapalvelu 2023.

2.3 MAISEMAKUVA JA NYKYINEN KÄYTTÖ

Selvitysalueen pohjois- sekä itä- ja kaakkoispuolella on asemakaavoitettuja alueita (kartta 8) kaavamerkinnöillä LPT (teollisuutta palvelevien autopaikkojen korttelialue), TY-2 (ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien teollisuusrakennusten korttelialue, jolle saadaan rakentaa leipomo), AO (erillispientalojen korttelialue), VL (lähivirkistysalue) ja LT (yleisen tien alue). Selvitysalueen länsipuolella Kempeleenlahden luonnonsuojelualueella on lintutorni ja siihen liittyvä kilometrin mittainen, pitkostettu virkistysreitti. Selvitysalueen halki kulkee Kaakkurinoja. Lähistöllä, alueen länsipuolella virtaa Kempeleenlahteen laskeva Myllyoja.

Selvitysalueen vanhin puusto on Lentokentäntien varrella alueen keskiosassa (kartta 5). Maisemaa on kuvattu kuvissa 1–8 ja kuvauspaikat on esitetty liitteessä 1.

Kuva 1. Lepolantien päädyssä alkava niitty.

Kuva 2. Kaunis näkymä peltoaukealle.

Kuva 3. Näkymä metsäiselle alueelle.

Kuva 4. Vanha kuusiryhmä.

Kuva 5. Alueen vanhin puusto.

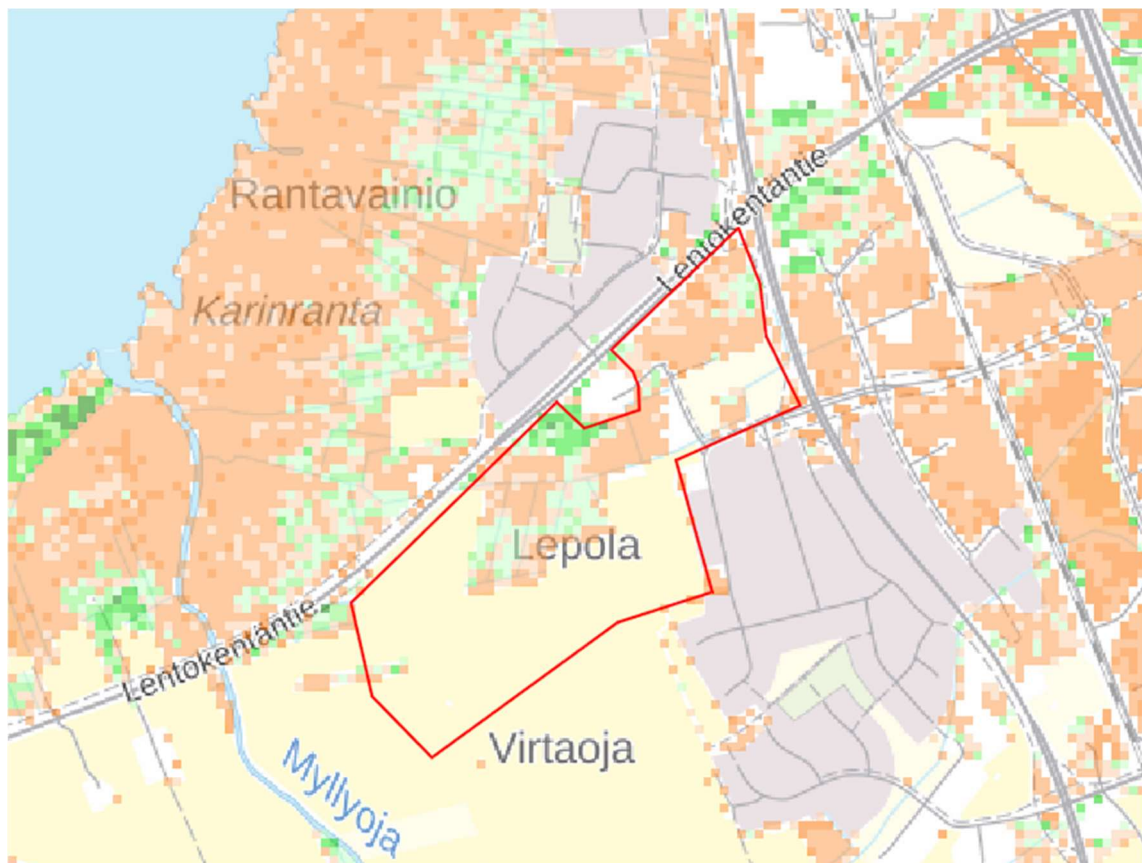
Kuva 6. Lahoavia rakennelmia metsäalueella.

Kuva 7. Rakennelmien yhteydessä oleva painanne.

Kuva 8. Ilmajohto Lentokentäntien varressa.

Kartta 5. Puuston ikä vuosina selvitysalueella vuonna 2019. Puuston ikä 0–45 v – oranssi pikseli, puuston ikä 46–87 v – vihreä pikseli. Paikkatietoikkuna 2023.

2.4 MAISEMAN VAHVUUDET JA HEIKKOUEDET

Selvitysalueen maisemallisesti merkittävimmät alueet ovat avoimet peltoaukeat ja vanhimmat yksittäiset puut. Maisemahäiriöksi voidaan katsoa ränsistyneet rakennukset metsässä sekä Lentokentätien varteen sijoitettu ilmajohto.

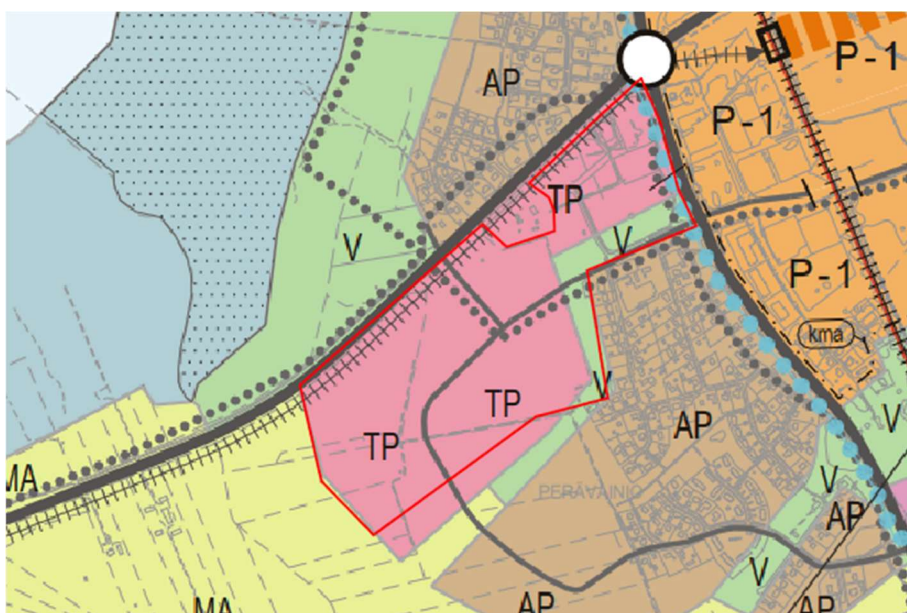
2.5 SUOJELU- JA ARVOKOhteet

Selvitysalueen läheisyydessä on Kempeleenlahden ranta, joka on Natura 2000-suojelualuetta. Alueella ei ole muinaismuistoja.

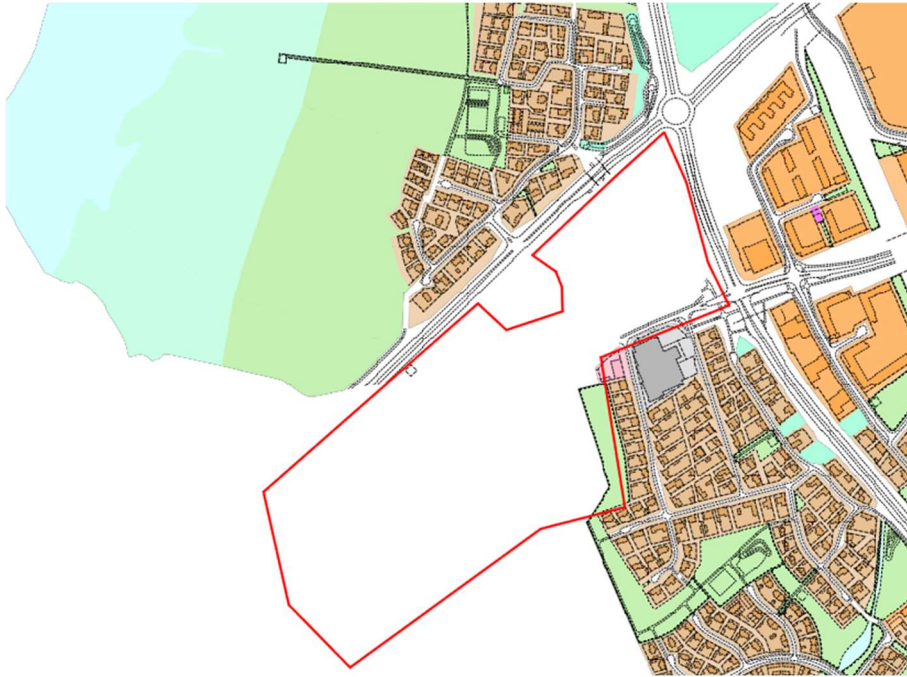
2.6 VIHERVERKOSTOT JA KAAVOITUS

Kartta 6. Viheralueverkosto ja suositukset maankäytölle selvitysalueella. Selvitysalue rajattu punaisella. Vihreä vinoviivoitus – suojelualue, sininen pystyviivoitus – tärkeä viheralueverkoston osa, ohut vihreä katkoviiva – pääviherkäytävä, paksu vihreä katkoviiva – viherkehä, vaalean punainen alue – uhanalaiskeskittymä, harmaa vaakaviivoitus – rakentamiseen varattu alue, harmaa alue – rakennettu alue, vihreä alue – virkistysalue, vaalean vihreä alue – maa- ja metsätalousvaltainen alue, harmaa katkoviiva – rautatie. VILMO-suunnitelma 2014.

Kartta 7. Yleiskaava 2030 selvitysalueella. Selvitysalue rajattu punaisella. TP – työpaikka-alue, V – virkistysalue, AP – pientalovaltainen asuntoalue, harmaa palloviiva – kevyen liikenteen pääreitti, sininen palloviiva – kulttuurihistoriallisesti merkittävä tie. Uuden Oulun yleiskaava 2030.

Kartta 8. Asemakaavoitettu alue selvitysalueen läheisyydessä. Selvitysalue rajattu punaisella. Harmaa (TY-2) - ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien teollisuusrakennusten korttelialue, jolle saadaan rakentaa leipomo, vaalean punainen – (LPT) teollisuutta palvelevien autopaikkojen korttelialue, ruskea (AO) - erillispientalojen korttelialue, vihreä (VL) - lähivirkistysalue. Oulun karttapalvelu 2023.

3 LUONTO

3.1 LÄHTÖKOHDAT JA AIEMMAT SELVITYKSET

Tämä selvitys on täydennys vuonna 2021 tehtyyn selvitykseen (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen: Oulun Lentokentäntien - Limingantien risteysalueen luonto- ja maisemaselvitys) kuitenkin siten, että alueet menevät osin limittäin. Uusi rajaus on esitetty oheisilla kartoilla (kartta 9 ja kartta 10).

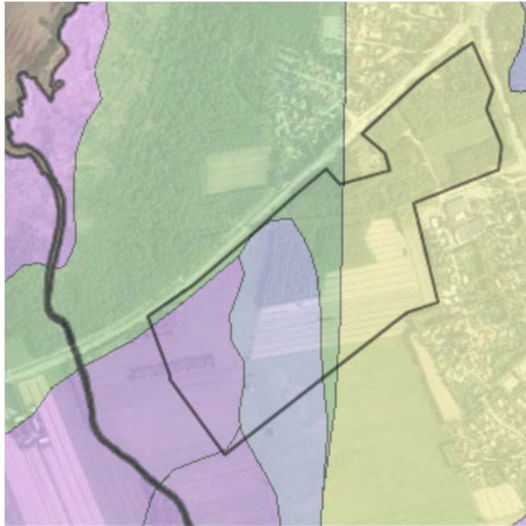
Kartta 9. Limittäiset 2021 ja 2023 rajaukset.

Kartta 10. Luontoselvityksen raja 2023.

3.2 MAAPERÄ

Kempeleenlahti on syntynyt 1700-luvulla maayhteyden muodostuessa Oulunsaloon, joten selvitysalue on melko nuorta merenrantaa. Alueen länsipuolella Myllyoja laskee Perämereen. Kosteus lisääntyy kohti Myllyojaa. Maaperäkartalta käy ilmi, että pintamaa on lännestä lähtien hiekkaa ja idässä karkeaa hietaa.

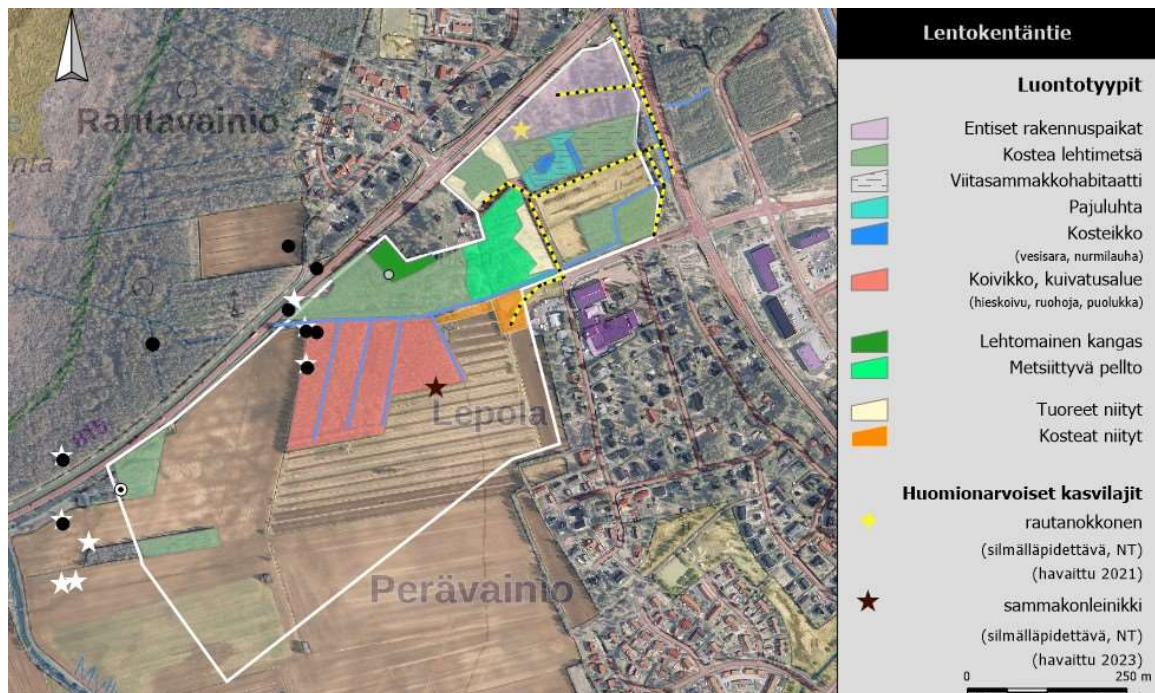
Kartta 11. Maaperäkartta. Pintamaa on lännestä lähtien hiekkaa ja idässä karkeaa hietaa. Tarkat laatulyhenteet (pintamaa/pohjamaa) ovat vyöhykkeittäin: Hk/HHT, Hk/Hs), Hk/Hk, Ht/Ht.

Kartta 12. Historiallinen ilmakuva vuodelta 1946. Koko ilmakuvan alueella on latoja. Läntisin nurkka on ollut märin ja siellä on ollut joitakin avoimia kosteikkojakin.

3.3 LUONTOTYYPIT

Koko selvitysalue koostuu vain viljelyksessä olevista pelloista ja viljelyksestä poistuneista, metsittyivistä pelloista, muutamasta vanhasta rakennuspaikasta ja yhdestä yhä asutusta talosta. Rakennukset ovat olleet Lentokentäntien risteysen tuntumassa.

Kartta 13. Luontotyyppikartta, taustalla ilmakuva ja peruskartta.

Alueen pohjoisnurkassa on vanhojen rakennuspaikkojen alue. Se koostuu pensaikosta, niityistä, ruderaateista (entisen huoltoaseman tontti) ja kahden entisen puutarhan jäänteistä. Toinen puutarhoista on Limingantien varressa, toinen Lentokentäntien. Limingantien rakennuspaikkaa luonnehtivat suorissa riveissä olevat suuret kuuset ja koivut ja Lentokentäntien puolta useat koristepuut, joista habitukseltaan erikoisin on euroopanlehtikuusi (kartta 14). Lentokentäntien puutarhatontin entisten marjapensaitten lomasta löytyi 2021 myös rautanokkosta. Se on perinteisen maatalouden piirissä kasvanut laji. Muitakin puutarhan viljelyjäänteitä alueella on, samoin viljelykarkulaisia. Lähiympäristössä, Limingantien itäpuolella, on ollut myös useita puutarhoja. Näistä saa paremman kokonaiskuvan aikaisemmasta Lentokentäntien risteyksen luontoselvityksestä (2021). Kaikkiaan puutarhojen kasvillisuus on ollut samantapaista kuin Oulun huvilapuutarhojen koristekasvillisuus. Perinteisen maatalouden perinneympäristöjä täällä ei ole ollut. Alueen vieraslajit on esitetty omalla kartallaan (kartta 16).

Heti entisten rakennuspaikkojen eteläpuolella on paju- ja saraluhdistia, kosteikoista ja kosteista lehtimetsistä koostuva alue, jolta 2021 selvityksissä löytyi viitasammakkojen kutupaikka. Alueen luontotyytit on esitelty aiempaa hieman tarkemmin viitasammakkohabitaatin yhteydessä (kartta 16).

Koko alueen halkaisee vanha Kaakkurinoja, jonka uomaa on muokattu ja siirretty jo monessa yhteydessä. Kuivina kesinä se on ollut ylempää jo vedetönkin. Nyt se toimii ojikkona, jolla kuivataan laajan peltoaukean pohjoisreunan nuoria koivumetsiä. Nykyiset ojat ovat melko nuoria, 2000- luvulta. Sateisena kesänä 2023 nuo ojat olivat hyvinkin vetisiä.

Kaikki muutkin metsittyneet pellot ovat nykyään nuoria lehtimetsiä ja pensaikkoja. Osa niistä on kosteita vanhojen pelto-ojien umpeutuessa, osan taas tiet ja rakennuspaikat ovat kuivanneet pysyvästi.

Lepolanväylän pohjoispuoliset metsiköt ovat harmaaleppä- ja hieskoivuvaltaisia ruohoisia lehtimetsiä, Koivukarin pohjoispuolella metsä on saman tapaista, mutta tiheämpää ja nuorempaa. Kummassakin on runsaasti mesiangervoa, nokkosta ja punaherukkaa.

Koivukarin ympärillä on tuoreita niittyjä, pusikoituvia pelloja ja pihanreunuksia, mutta eteläpuolella myös suuria kuusia ja joitakin mäntyjä. Kuusikko jatkuu tontin eteläpuolelle ja muodostaa pienialaisen lehtomaisen kangaslaikon.

Lehtomaisen kankaan ja Kaakkurinojan välinen metsikkö on jälleen ryteikköistä kosteaa lehtimetsää, jossa kasvaa harmaaleppää, hieskoivua ja kiiltopajua. Kaakkurinojan eteläpuolinen kuivatusojikko sen sijaan on puhtaammin koivikko. Se on tiheä ja se sisältää riukumaista

lahopuuta. Väliin se on lehtomaista, tyyppikasvina mesiangervo ja pohjanpunaherukka, väliin taas kuin karua lähes kasvitonta turvekangasta. Ojien törmissä näkee hiekkamaalla puolukkaakin.

Alueen aivan eteläisimmässä kärjessä Lentokentäntien varressa on pienialainen koivikko, joka poikkeaa hieman aikaisemmista. Puusto on hieman vanhempaa hieskoivua, ruohoinen metsä hieman kuivempaa, kangasmaista. Kenttäkerroksessa on metsälauhaa, runsaasti mm. kangasmaitikkaa ja jonkun verran ruohokanukkaa.

Kuva 9. Pajuluhta, viitasammakon habitaattia.

Kuva 10. Sara- ja heinäluhta, viitasammakon habitaattia.

Kuva 11. Kostea lehtimetsä. Hieskoivua, harmaaleppää, halavaa, kiiltopajua.

Kuva 12. Ruohoista lehtomaista kangasta.

Kuva 13. Kuivatusalan hieskoivikkoa sekä leiveitä ja syviä oja. Paikoin ruohoista, paikoin kasvitonta ja/tai puolukanvarpuja.

Kuva 14. Ruohoinen koivikko, puut vanhimmaasta päästä. Riidenliekoa, kangasmaitikkaa ja ruohokanukkaa.

3.4 SILMÄLLÄPIDETTÄVÄT KASVILAJIT

Sammakonleinikki

Sammakonleinikki (*Ranunculus reptabundus*) löytyi Lepolan pelloilta Kartan 13 osoittamalta paikalta. Paikalla oli myös konnanleinikkiä sekä konnanleinikin ja sammakonleinikin risteymää. Kasvusto oli pellon kosteassa painumassa. Esiintymä oli melko laaja, sitä oli noin aarin verran.

Sammakonleinikkiä voi alueella olla laajemminkin. Sille soveltuvat ojat olivat loppukesästä havainnointia ajatellen liian runsasvetisiä.

Kartalle on merkitty myös aiempia havaintoja alueelta ja sen tuntumasta. Myllyojan, Kaakkurinojan ja Virtaojan tienoilta on useita havaintoja. Se esiintyy usein yhdessä vesihilven (*Catabrosa aquatica*) kanssa, mutta silloin vielä vetisemmässä paikassa, yleensä ojassa. Kaakkurinojalla niitä on yhdessäkin selvitysalueella ollut, mutta vesihilpeä ei nyt tältä alueelta tavoitettu. Molemmat hyötyvät maan pinnan kohtuullisesta rikkoutumisesta. Varsinkin sammakonleinikin runsaus vaihtelee vuosittain. Kumpikin on katsottu 2019 uhanalaistarkastelussa silmälläpidettäväksi (NT), molemmat ovat erityisesti Oulun ympäristössä esiintyviä lajeja. Myllyojan seutu on yksi niiden ydinalueista Oulussa. Tiedot sammakonleinikistä ja risteymästä tallennettiin Laji.fi -tietokantaan.

Rautanokkonen

Vanhan asuinpaikan entisestä puutarhasta havaittiin 2021 myös silmälläpidettävä rautanokkonen (*Urtica urens*). Se on vanhan maatalouskulttuurin ja kylä- ja pikkukaupunkiasutuksen rikka, jota ei ole tätä lukuun ottamatta löytynyt Oulun tienoilta enää 2000-luvulla.

3.5 KORISTEPUUT

Kartta 14. Koristepuut

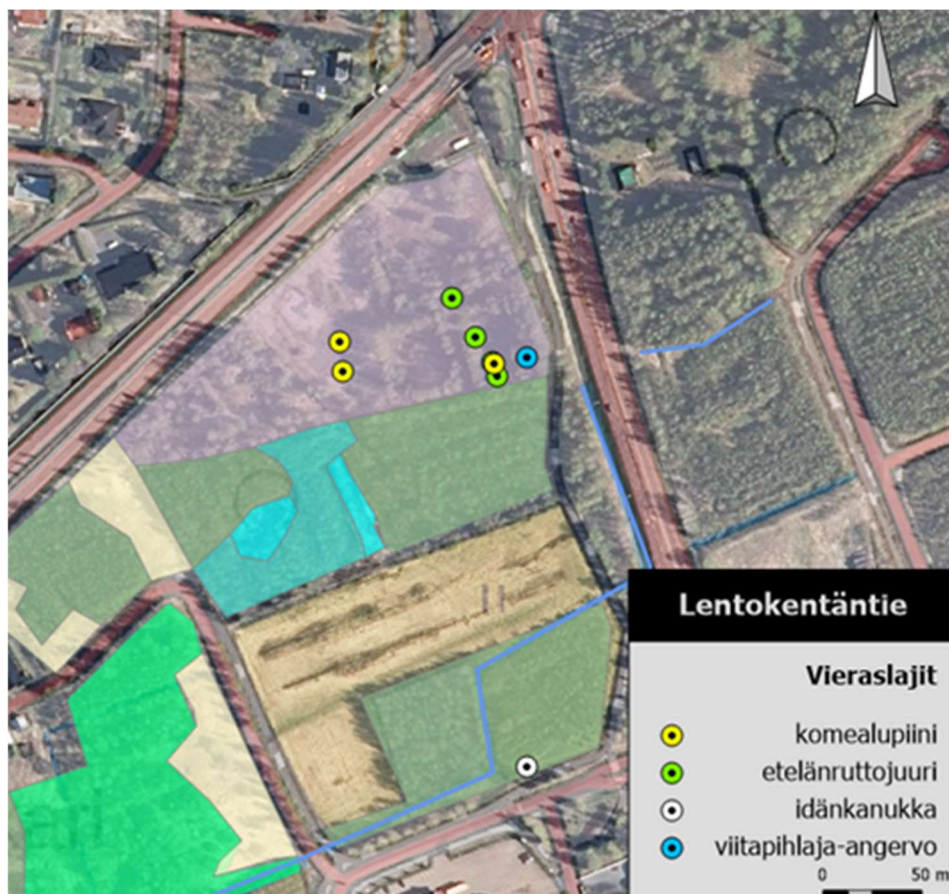

Kuva 15. Euroopanlehtikuusi

3.6 VIERASLAJIT

Tarkistettu 2023 maastossa ja Ilmoitettu vieraslajiportaaliin:

- komealupiini, kansallisesti haitalliseksi säädetty vieraslaji
- viitapihlaja-angervo, kansallisesti haitalliseksi säädetty vieraslaji
- etelänruttojuuri ja idänkanukka

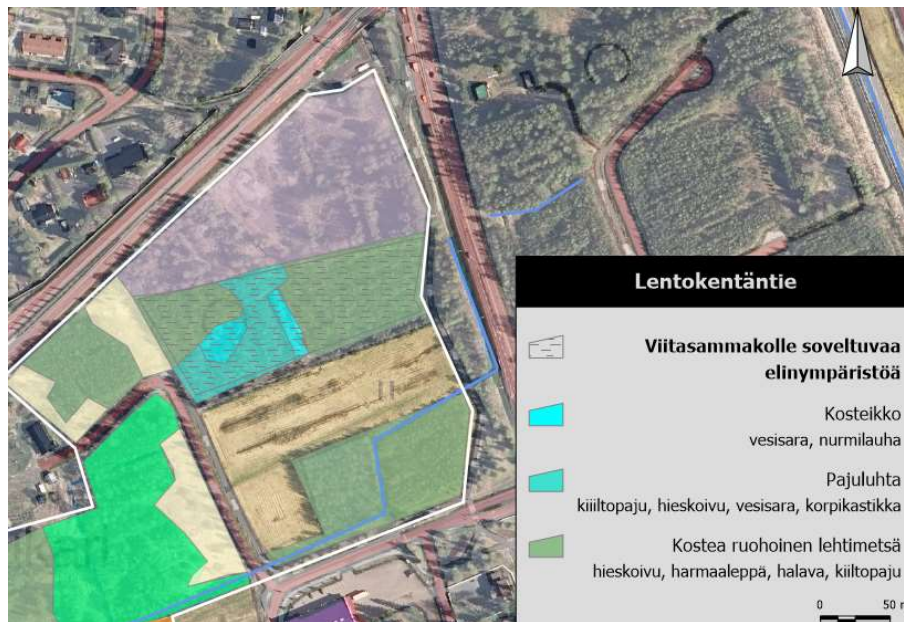

Kartta 16. Vieraslajit

3.7 DIREKTIIVILAJIT

Viitasammakot

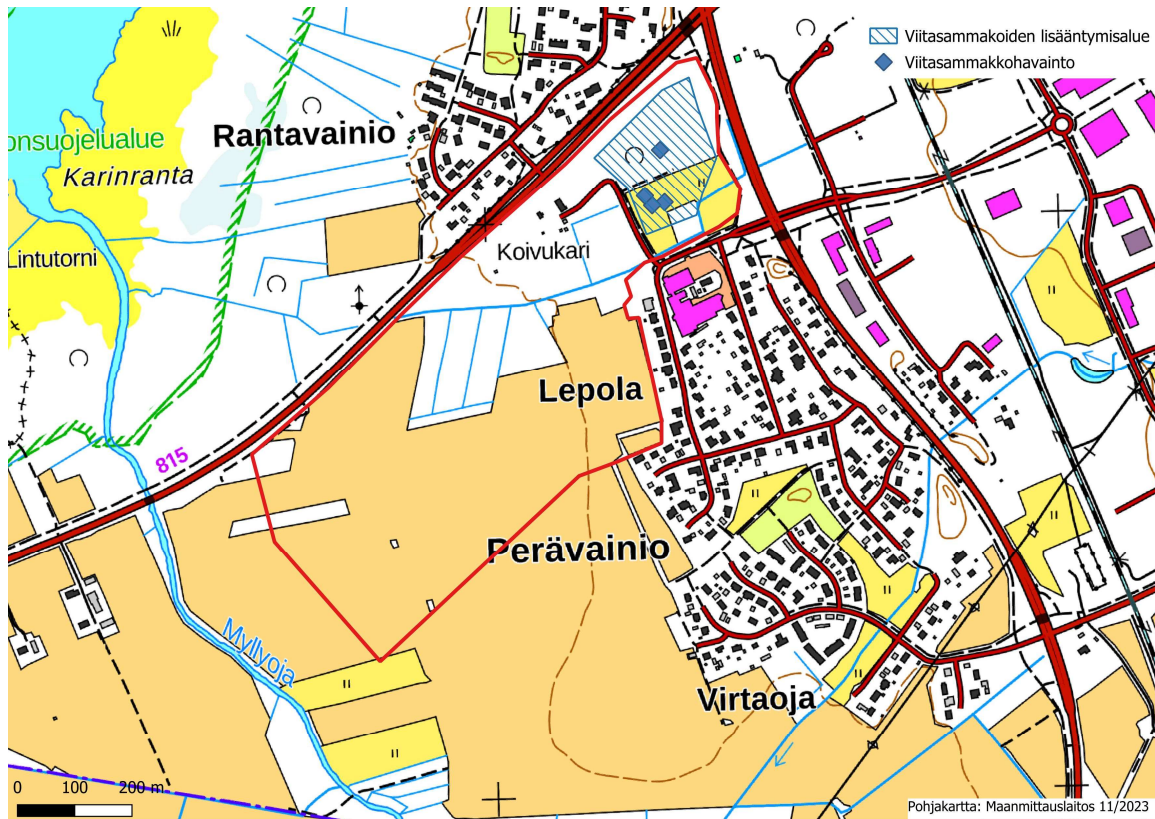
Vuonna 2021 toteutetussa selvityksessä havaittiin viitasammakoiden kutupaikka alueen pohjoisosassa (kartta 17). Kutupaikka sijoittui kosteisiin lehtimetsiin, joissa on luhtaisuutta ja sara- ja heinäniittyjä. Viitasammakko on tiukasti suojeltu laji, jonka levähdys- ja lisääntymispaikkoja ei saa heikentää.

Kartta 17. Viitasammakolle soveltuva alue ja sen luontotyypit.

Viitasammakoita etsittiin toukokuisten lintulaskentakäyntien aikana aamuyöllä ja aamulla 8.5. ja 16.5. Erityistä huomiota kiinnitettiin lampareisiin, joissa niitä oli edellisenä vuonna havaittu (Neumann 2022). Lampareiden ympäristössä kuunneltiin viitasammakoiden soidinääniä ja etsittiin viitasammakoita ja niiden kutupalloja. Merkkejä viitasammakoista ei havaittu. Se ei kuitenkaan tarkoita, etteikö kyseessä olisi viitasammakoiden lisääntymisalue. Monet lammikot olivat laskentahetkellä vähävetisiä tai kokonaan kuivia. Märemmänä vuonna ne voivat olla paremmin viitasammakoille sopivia. Viitasammakon esiintyminen ja havaittavuus vaihtelee muutoinkin jonkin verran vuosittain, mikä tulee huomioida selvityksiä tulkittaessa.

Lajitietokeskuksen aineistosta haettiin viitasammakkohavainnot selvitysalueelta. Neumannin (2022) selvityksessä tehtyjen havaintojen lisäksi muita havaintoja ei löytynyt (kartta 18). Viitasammakoiden lisääntymisalue vuonna 2022 on tarkemmin rajattu edellä mainitussa selvityksessä. Kartalla 18 esitetty raja on arvioitu maastossa mahdolliseksi viitasammakkohabitaatiksi tulkitun alueen perusteella.

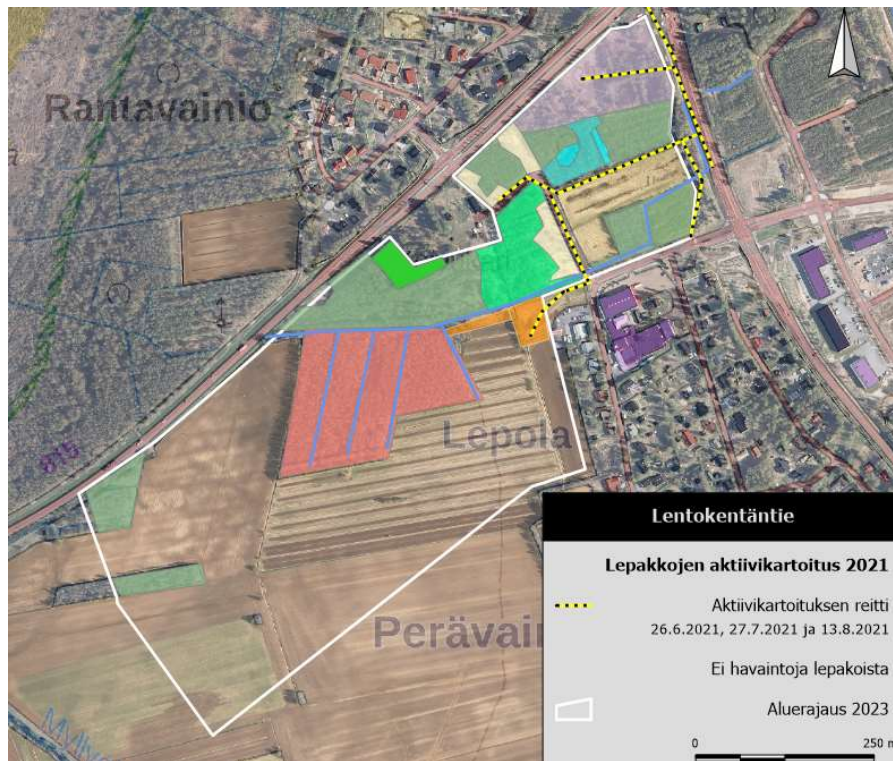
Kartta 18. Lajitietokeskukseen tallennetut viitasammakkohavainnot. Lisääntymisalueeksi on arvioitu maastossa viitasammakoille sopivaksi habitaatiksi tulkittu kosteikko.

Liito-orava

Potentiaalista liito-oravahabitaattiakaan tutkitulla alueella ei ole, koska metsät ovat nuoria entisille pelloille syntyneitä lehtimetsiä. Koivukarin lounaispuolella oleva kuusikko on liito-oravan reviiriksi liian pieni. Alueelta on lisäksi vähän yhteyksiä yhtenäisemmille metsäalueille.

Lepakot

Osalla alueesta tehtiin lepakkojen aktiivikartoitus 2021 vuoden 2012 ohjeistuksen mukaan. Kartoituksessa kuljettiin sama reitti kesä, heinä- ja elokuussa kahden tunnin ajan auringonlaskun jälkeen. Reitillä kuunneltiin mahdollisia lepakoitten ääniä. Lepakoista ei saatu havaintoja. Reititiedot ovat oheisella kartalla (kartta 19).

Kartta 19. Aktiivikartoituksen reitit 2021

Aktiivikartoituksessa 2021 kuljetun reitin ulkopuolella on vain kosteita, nuoria lehtimetsiä ja avointa peltoaukeaa, jotka eivät ole potentiaalista lepakkohabitaatteja. On hyvin todennäköistä, että tällä alueella ei ole lepakoille sopivia ruokailu-, levähdys- ja lisääntymispaikkoja.

3.8 LINNUSTOSELVITYS

Linnustoselvityksen tavoitteena oli selvittää pesimälinnuston parimäärät ja arvioida selvitysalueen merkitystä muuttolintujen levähdys- ja ruokailualueena. Maastohavainnoinnin lisäksi lintuhavaintoja haettiin Suomen Lajitietokeskuksesta, josta ei löytynyt maastotöitä oleellisesti täydentäviä tietoja. Selvitysalueeseen sisältyvät pellot kuuluvat Suomen tärkeisiin lintualueisiin (FINIBA) nimellä Oulun seudun kerääntymisalue. Selvityksessä kiinnitettiin huomiota myös läheiseen Kempeleenlahden rannat Natura 2000 -alueeseen (SCI/SPA FI1103000), mutta varsinaista Natura-arviointia ei tehty.

3.8.1 Pesimälinnusto

Linnustoselvityksen menetelmänä sovellettiin pesivän maalinnuston kartoituslaskentaa (Koskimies & Väisänen 1988). Selvitysalueella tehtiin kahden käyntikerran kartoituslaskenta (16.5.2023 klo 3:50–5:04 ja 5.6.2023 klo 4:42–6:05). Molemmat laskennat tehtiin heikkotuulisella ja poutaisella säällä. Kartoitus tehtiin siten, että mikään maaston kohta ei jäänyt 50 metriä kauemmas kuljetusta reitistä. Kulkureitit ovat tallennettuna Suomen

lajitietokeskuksessa. Molemmilla laskentakerroilla laskettiin ja merkittiin ylös kaikki havaitut linnut ja muut selkärangaiset eläimet. Laulava lintu tulkittiin alueella pesiväksi, mikäli se pääsääntöisesti lauloi selvitysalueen sisäpuolella. Tulosten raportoinnissa ei ole huomioitu yli lentäneitä eikä selvästi alueen ulkopuolella pesiviä lintuja.

Tulostaulukossa pesimälinnuista käytettävä yksikkö on lintupari. Pari voi tarkoittaa myös havaintoa yksittäisestä koirasta tai naaraasta, sillä laskennassa harvoin havaitaan parin molempia yksilöitä samanaikaisesti. Lajien uhanalaisuustarkastelussa käytettiin uusinta uhanalaisuusluokitusta (Hyvärinen ym. 2019). Havainnot uhanalaisista ja silmälläpidettävistä lajeista tallennettiin Suomen Lajitietokeskukseen.

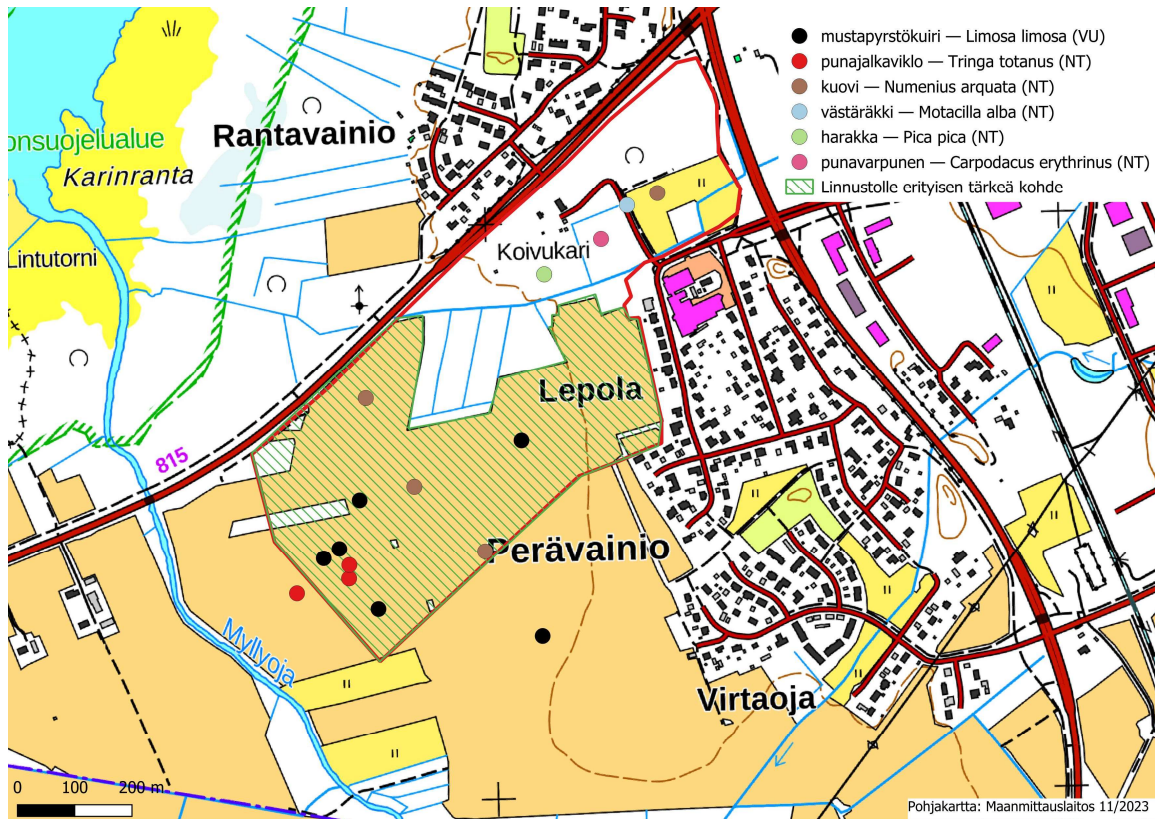
Lepolan pelto- ja metsäalueella pesii enimmäkseen avomaiden ja rehevien metsien lintuja. Myös joitakin kosteikkolintuja kuuluu pesimälajistoon. Pesiviksi tulkittuja lintuja laskettiin yhteensä 22 paria (241 paria / km²) ja lintulajeja 37. Linnuston tiheys on maaseutu ympäristölle tavanomainen. Lajit ja parimäärät on esitetty taulukossa 1. Runsaimmat pesimälajit ovat pajulintu (18 paria) ja peippo (14 paria). Seuraavaksi runsain on räkättirastas, joita löytyi 6 paria. Muita melko runsaita lajeja ovat keltasirkku (5 paria), punarinta (4 paria) ja sinitiainen (4 paria).

Taulukko 1. Lepolan pelto- ja metsäalueella havaitut pesimälajit ja niiden uhanalaisuudet ja parimäärät. NT = silmälläpidettävä, VU = vaarantunut

Laji (uhanalaisuus)	Parimäärä
Tavi	1
Sinisorsa	1
Fasaani	1
Töyhtöhyppä	1
Kuovi (NT)	2
Mustapyrstökuiri (VU)	3
Punajalkaviklo (NT)	1
Lehtokurppa	1
Sepelkyyhky	1
Kiuru	2
Metsäkirvinen	2
Keltavästäräkki	1
Västäräkki (NT)	1
Rautiainen	1
Punarinta	4
Mustarastas	1
Räkättirastas	6
Laulurastas	1
Punakylkirastas	2
Hernekerttu	1

Pensaskerttu	1
Lehtokerttu	1
Mustapääkerttu	2
Fasaani	1
Pajulintu	18
Hippiäinen	1
Kirjosieppo	2
Sinitiainen	4
Talitiainen	3
Harakka (NT)	1
Varis	1
Pikkuvarpunen	1
Peippo	14
Vihervarpunen	1
Punavarpunen (NT)	1
Punatulkku	1
Keltasirkku	5

Uhanalaisista lajeista alueella esiintyy vaarantuneeksi luokiteltava mustapyrstökuiri, joita pesii peräti kolme paria. Samalla peltoalueella pesii neljäskin pari laskenta-alueen ulkopuolella. Silmälläpidettävistä lajeista pesimälajistoon kuuluvat punajalkaviklo, kuovi (2 paria), västäräkki, harakka ja punavarpunen. Uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien havaintopaikat on esitetty kartalla 20. Kartan pisteet kuvaavat lintuysilöiden tai parien ensimmäisiä havaintopaikkoja laskenta-aamuina.

Kartta 20. Uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien havaintopaikat punaisella viivalla rajatulla selvitysalueella. Tutkittu peltoalue on rajattu linnustolle erityisen tärkeäksi kohteeksi.

Pesimälajeista mustapyrstökuiri, punajalkaviklo ja keltavästäräkki kuuluvat myös läheisen Kempeleenlahden rannat Natura 2000 -alueen (SCI/SPA FI1103000) suojeluperusteina oleviin lajeihin. Näistä mustapyrstökuiri ja punajalkaviklo saattavat lentää suojelualueen rantaniityn ja peltojen välillä useita kertoja vuorokaudessa etenkin soidinaikaan alkukeväästä. Parit saattavat joinain vuosina myös pesiä suojelualueen puolella ja toisina vuosina pelloilla riippuen mm. kevään sääolosuhteista ja peltojen viljelykierrosta. Pelloilla on siten merkitystä myös Natura-alueella pesiviin alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin. Uhanalaisen mustapyrstökuiirin ja silmälläpidettävän punajalkaviklon paikallisesti merkittävä pesimäalue on rajattu erityisen tärkeäksi luontokohteeksi (luokka 2) Luontoselvitysoppaan (Mäkelä & Salo 2021) suositusten mukaisesti.

Laskenta-alueeseen sisältyvät lehtimetsä ja pensaikot ovat silmälläpidettävien lajien pesimäympäristöä. Metsän linnuston pesimätiheys on melko korkea ja lajisto on monipuolista. Muun muassa lehtokurppa oli löytänyt metsästä sopivan pesäpaikan (kansikuva) ja Pohjois-Suomessa harvinaisia mustapääkerttuja lauloi 2 yksilöä. Myös muita pesiviä varpuslintuja on paljon (kuva 16).

Kuva 16. Juuri kuoritutuneet punakylkirastaan poikaset 5.6.2023.

Käytetyllä kahden käyntikerran kartoituslaskennalla ei löydetä kaikkia pesiviä ja pesintää yrittäneitä lintupareja, ja toisaalta joitakin lyhytaikaisesti vierailleita lintuyksilöitä saatetaan tulkita pesiviksi. Tässä selvityksessä molemmilla laskentakerroilla havaittiin pääosin samat linnut, joten laskentatulos antaa hyvän kuvan alueen linnustosta. Avomaalla pesivien lintujen osalta laskennat onnistuivat erityisen hyvin. Pesimälinnuston tarkan parimäärän selvittämiseksi tarvittaisiin 5–8 laskentakertaa pesimäkauden aikana.

3.8.2 Levähtävät muuttolinnut

Peltoalueella levähtäviä ja ruokailevia lintuja havainnoitiin keväällä kahdeksana päivänä, kesäkuussa pesimälintulaskennan yhteydessä ja syksyllä kahtentoista päivänä. Havainnointiajat ja havaitut levähtävät tai ruokailevat linnut on esitetty taulukoissa 2, 3 ja 4.

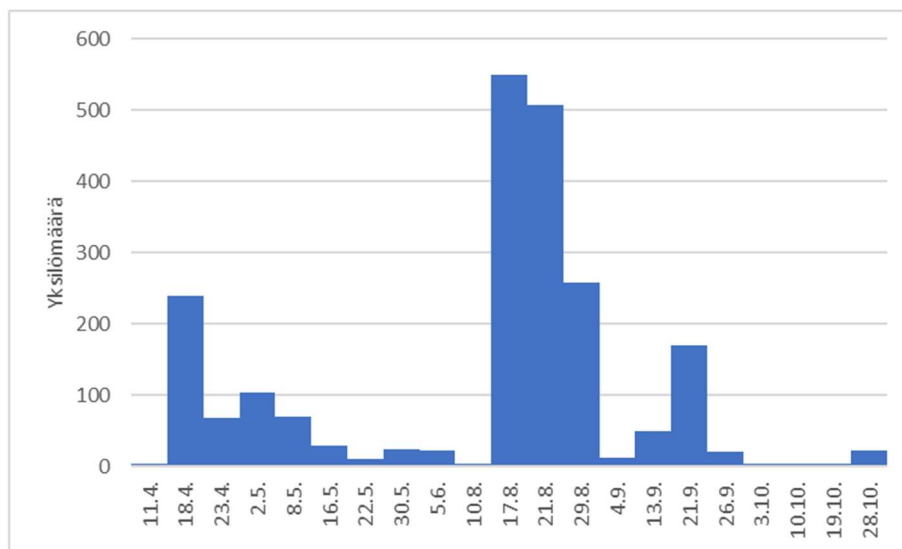
Muuttolintuparvet levittäytyivät koko Lepolan ja Perävainion peltoalueelle. Liikkuvien lintuparvioiden jakaminen selvitysalueella ja sen ulkopuolella oleviin lintuyksilöihin ei ollut mielekästä eikä mahdollistakaan. Tämän vuoksi esitettävissä levähtävien lintujen määrissä on mukana myös alueen ulkopuolella olleita lintuja, mikäli lintuparvi on ollut vain osittain laskenta-alueella. Toisaalta muuttolintujen näkökulmasta peltoalueella on merkitystä kokonaisuutena

siten, että maankäytön osittainenkin muutos vaikuttaisi koko peltoalueen soveltuvuuteen lintujen ruokailu- ja levähdysalueena.

Lepolan ja Perävainion pellot ovat merkittävä muuttolintujen kerääntymisalue. Peltoalue kuuluu myös Suomen tärkeisiin lintualueisiin (FINIBA) nimellä Oulun seudun kerääntymisalue.

Maastossa tehdyn muuttolintuselvityksen perusteella tärkeän lintualueen status on ajantasainen. Levähtäviä muuttolintuja laskettiin varsin runsaasti huolimatta siitä, että laskenta tehtiin melko satunnaisina päivinä kerran viikossa (kuvio 1).

Keväällä lintuja havainnoitiin peltoalueella olevien metsäsaarekkeiden suojasta kaukoputkella tarkkaillen. Vuoden 2023 kevätmuutto pääsi Oulun seudulla toden teolla vauhtiin huhtikuun kolmannella viikolla. Kevään suurimmat muuttolintukertymät Lepolan pelloilla havaittiin toisella laskentakerralla 18.4. Tällöin runsain laji oli töyhtöhyppä, joita ruokaili pellolla 120 yksilön parvi. Myös merihanhia oli runsaasti, 38 yksilöä. Seuraavina viikkoina levähtäjämäärät olivat hieman vähäisempiä (kuva 17). Edellä mainittujen lajien lisäksi räkättirastaita ruokaili isompina parvina. Toukokuun alussa myös kulorastaita ruokaili pellolla merkittävä määrä. Kokonaisuutena kevätmuuton kahdeksalla laskentakerralla havaittiin 45 lajia levähtäviä lintuja (taulukko 2).

Kuvio 1. Lepolan peltoalueella levähtävien muuttolintujen kokonaismäärät havainnointipäivinä.

Kuva 17. Joutsenia ja merihanhia Lepolan pelloilla 26.4.2023.

Taulukko 2. Lepolan peltoalueella havaitut kevätmuutolla levähtävät linnut ja havainnointiajat.
NT = silmälläpidettävä, VU = vaarantunut, EN = erittäin uhanalainen, RT alueellisesti uhanalainen. (Taulukko jatkuu seuraavalle sivulle.)

Päivämäärä (2023)	11.4.	18.4.	23.4.	2.5.	8.5.	16.5.	22.5.	30.5.
Havainnointiaika	13:45-14:36	7:12-8:18	5:50-6:17	7:10-8:12	6:27-6:58	3:50-5:04	13:29-13:46	7:35-8:21
Laji (uhanalaisuus)								
Laulujoutsen		8						2
Metsähanhi (VU)			6		3			
Merihanhi		38	11	14	4	11		
Valkoposkihanhi						10		
Sinisorsa			2		3			
Fasaani	1		1					
Ruskosuohaukka					1			
Piekana (EN)			1					
Tuulihaukka			1					
Kurki		2	3		2			1
Töyhtöhyppä		120	26	8	2			
Kuovi (NT)		23	4	7	3		5	5
Mustapyrstökuiri (VU)				2	3		4	5
Metsäviklo				2			1	
Punajalkaviklo (NT)					2			1

Naurulokki (VU)					10			
Sepelkyyhky		1	1					3
Suopöllö					1			1
Kiuru		14	1	2	4			1
Törmäpääsky (EN)								2
Haarapääsky (VU)								1
Metsäkirvinen					1			
Niittykirvinen (RT)		5		1	1			
Västäräkki (NT)		1	1		1			
Punarinta		1						
Räkättirastas		15	2	50	13			
Laulurastas				1				
Punakylkirastas				2				
Kulorastas		3		14	1			
Lehtokerttu								1
Pajulintu						9		
Talitiainen					2			
Närhi (NT)					1			
Harakka (NT)	1							
Naakka					2			
Mustavaris			1					
Varis			3		1			
Korppi			2					
Kottarainen		4		1				
Järripeippo (NT)					4			
Punavarpunen (NT)							1	
Pulmunen (VU)	1	4						
Keltasirkku					3			1
Pohjansirkku (NT, RT)								
Pajusirkku (VU)		1	2		2			

Syysmuuton havainnointi aloitettiin 10. elokuuta. Samana aamuna alkoi myös merihanhen peltometsästys. Selvitysalueen pellot osoittautuivat erittäin suosituksi hanhenpyyntialueeksi. Peltojen ojissa ja pensaiden suojissa oli hanhijahdissa kymmenittäin metsästäjiä. Tästä syntyneen häiriön vuoksi levähtäviä muuttolintuja ei juuri ollut. Lähes joka aamuinen hanhien peltometsästys jatkui seuraavien viikkojen ajan syyskuun puoliväliin asti. Metsästyksen takia muuttolintujen havainnointi tänä aikana suoritettiin peltoalueen laidoilta kaukoputkella tarkkaillen. Loppusyksyllä havainnointia jatkettiin keväiseen tapaan peltoalueella olevien saarekkeiden suojasta ja pelloilla kulkien.

Aktiivisesta hanhenmetsästyksestä huolimatta suurimmat lintumäärät havaittiin elokuun loppupuolella. Ylivoimaisesti runsain pellolla levähtänyt lintulaji oli valkoposkihanhi, joita

ruokaili enimmillään 471 yksilöä. Rauhoitetun valkoposkihanhen lisäksi pelloilla olisi todennäköisesti ruokaillut muitakin hanhia, ellei lähes jokaista laskeutumista yrittänyttä merihanhiparvea olisi ammuttu useista eri suunnista. Hanhien ohella hyönteissyöjälintuja ruokaili pellolla ja peltojen yllä elokuussa suurina parvina. Hyönteissyöjistä haarapääsky, keltavästäräkki ja kottarainen esiintyivät kaikkein runsaimpina (taulukko 3). Levähtävien lintujen määrät vähenivät loppusyksyä kohti. Vielä syyskuun 21. päivä pellolla ruokaili 20 niittykirvistä, 100 räkättirastasta ja 34 peippoja (taulukko 4).

Muuttoaikoina havaittujen levähtävien tai ruokailevien lintujen kokonaislajimäärä on 58. Näistä uhanalaisia lajeja on kymmenen. Erittäin uhanalaisia ovat piekana, suokukko, tervapääsky ja törmäpääsky. Vaarantuneita lajeja ovat metsähanhi, mustapyrstökuiri, naurulokki, haarapääsky, pulmunen ja pajusirkku. Uhanalaisista lajeista piekanat saalistelevat pelloilla muuttoaikoina säännöllisesti, mutta laskenta-aikaan vain yksi yksilö sattui olemaan laskenta-alueella. Suokukkoja näyttäisi levähtävän pelloilla pieniä määriä. Tervapääskyjä ja törmäpääskyjä lentää peltojen yllä hyönteispyynnissä etenkin muuttoaikoina.

Taulukko 3. Lepolan peltoalueella kesällä ja alkusyksyllä havaitut ruokailevat ja levähtävät linnut ja havainnointiajat. NT = silmälläpidettävä, VU = vaarantunut, EN = erittäin uhanalainen, RT = alueellisesti uhanalainen

Päivämäärä (2023)	5.6.	10.8.	17.8.	21.8.	29.8.	4.9.	13.9.
Havainnointiaika	4:42-	4:55-	6:17-	6:13-	7:08-	7:05-	7:39-
Laji (uhanalaisuus)	6:05	5:21	8:21	7:39	8:19	8:21	8:40
Laulujoutsen	6		2				
Metsähanhi (VU)				3			
Merihanhi	2		15	4	38		
Valkoposkihanhi			173	471	7		
Fasaani						1	
Kapustarinta			4				
Töyhtöhyppä				1			
Kuovi (NT)				5			
Suokukko (EN)					4	1	1
Naurulokki (VU)	10						
Kalalokki	5						
Sepelkyyhky			9			1	
Tervapääsky (EN)			1				
Käpytikka			1	2			2
Törmäpääsky (EN)			2		1		
Haarapääsky (VU)			3	2	200		
Metsäkirvinen				3	1		
Niittykirvinen (RT)							10
Keltavästäräkki			100	4			
Västäräkki (NT)			14	2		8	1
Räkättirastas			15				20
Punakylkirastas				1			2
Pajulintu				2			
Hippiäinen				1			1
Sinitiainen		1					
Talitiainen		2					
Harakka (NT)					1		
Kottarainen			200				
Peippo					3		
Järripeippo (NT)				4	1		2
Vihervarpunen			2		1		3
Hemppo			1				
Urpiainen				1			
Keltasirkku			8			1	5
Pohjansirkku (NT, RT)				1			
Pajusirkku (VU)					1		2

Taulukko 4. Lepolan peltoalueella loppusyksyllä havaitut levähtävät linnut ja havainnointiajat. NT = silmälläpidettävä, VU = vaarantunut, RT = alueellisesti uhanalainen

Päivämäärä (2023)	21.9.	26.9.	3.10.	10.10.	19.10.	28.10.
Havainnointiaika	7:50-8:55	7:48-8:28	7:34-7:44	8:10-8:21	9:29-9:50	13:13-13:43
Laji (uhanalaisuus)						
Käpytikka						1
Kiuru	1					
Niittykirvinen (RT)	20					
Räkättirastas	100	10				
Laulurastas	1					
Punakylkirastas	8	2				1
Hippiäinen			1			
Sinitiainen		3			1	4
Talitiainen		2				4
Närhi (NT)					2	
Pikkuvarpunen			2		1	
Peippo	34					
Järripeippo (NT)	4					
Vihervarpunen				2		
Urpiainen						12
Keltasirkku		2	1	1		
Pajusirkku (VU)	2	2		1		

Pieniä metsähanhiparvia levähtää pelloilla keväisin. Syksyllä metsähanhien levähtäjämäärät ovat vähäisempiä osaltaan metsästyksen aiheuttaman häiriön vuoksi. Mustapyrstökuirit pesivät alueella ja ruokailevat pelloilla heti kevätmuutolta saavuttuaan. Naurulokkeja havaittiin ruokailevan pelloilla kesäaikana. Haarapääskyjä kertyy peltojen ylle hyönteispyyntiin syksyllä suuria määriä. Pulmusten muutto ajoittuu heti lumien sulamisen jälkeen, jolloin niitä havaittiin muutamia yksilöitä. Pajusirkut pesivät läheisissä pensakoissa, josta ne käyvät pelloilla ruokailemassa sekä muutto- että pesimäaikana.

Silmälläpidettäviä lajeja havaittiin levähtäjinä 8 lintulajia. Näistä kuovi, punajalkaviklo, harakka ja punavarpunen ovat alueella pesiviä lajeja, joiden levähtäjämäärät eivät ole pesimäkantaa suurempia. Myös västäräkki pesii alueella, mutta syksyisin niitä ruokailee pelloilla pesimäkantaa suurempia määriä. Närhiä esiintyy pellon reunoilla kevät- ja syysvaellusten aikana. Järripeippoja ruokailee pelloilla pieniä määriä sekä kevät- että syysmuuttojen aikana. Pohjansirkku, joka on myös alueellisesti uhanalainen laji, havaittiin levähtävänä syysmuutolla. Toinen levähtävänä havaittu alueellisesti uhanalainen lintulaji on niittykirvinen. Niittykirvisiä ruokailee pelloilla myös keväisin, mutta isommat parvet havaitaan syysmuuton aikana.

Kokonaisuutena levähtäjälaskennoissa havaittiin 2177 lintua, joista merkittävä osa edustaa uhanalaisia tai silmälläpidettäviä lajeja. Levähtäjälaskentoja tehtiin muuttokaudella kerran viikossa, joten iso osa levähtävistä linnuista jäi havaitsematta lintujen muuton edetessä päivittäin. Todellinen selvitysalueella levähtävien lintujen määrä onkin moninkertainen havaittuun verrattuna. Huomioiden selvitysalueen peltojen status osana kansallisesti merkittävää lintualueita (FINIBA) voidaan todeta pelloilla olevan paikallista suurempaa merkitystä muuttolintujen levähdysalueena. Myös muuttolinnuston osalta on perusteltua luokitella pellot linnustolle erityisen tärkeäksi kohteeksi, luokka 2 (Mäkelä & Salo 2021). Lintujen lisäksi runsaasti lintuja keräävillä pelloilla on merkitystä myös lintuharrastajille ja metsästäjille. Juuri tämä peltoalue vaikuttaa olevan hyvin merkittävä etenkin metsästäjille merihanhen peltometsästyksessä.

3.8.3 Muu eläimistö

Muista eläimistä havaittiin rusakoita, metsäjäniksiä ja metsäkauriita. Rusakoilla havaittiin myös maastopoikasia.

4 SUOSITUKSET MAANKÄYTÖN SUUNNITTELULLE

Selvitysalueella olevan kookkaan puuston säilyttäminen osana tontteja tai viheralueverkostoa on suositeltavaa.

Luontoselvitysten tulosten arvottamiseen on suositeltu käytettäväksi 4-portaista arvoluokitusta. Luokan 1 (lainsäädännöllisesti turvatut kohteet) kohde on alueelta v. 2021 löydetty viitasammakkojen kutuhabitaatti. Vuoden 2022 havainnot siitä on esitetty lintuselvityksen yhteydessä. Luokan 4 kohteiksi (monimuotoisuutta tukevat kohteet) voidaan katsoa alueelta eri aikoina havaitut sammakonleinikin ja vesihilven esiintymät. Niitä on havaittu myös alueen ulkopuolella niille sopivissa kosteikoissa ja pikku ojissa.

Suurin osa alueesta on luontotyyppiltään tavanomaista (kuten metsittyviä peltoja) ja kulttuurivaikutteista (kuten entiset rakennuspaikat) luontoa.

Viitasammakkohabitaatti ja sen vesitalous on suojeltava ja sen kuivuminen estettävä. Sammakonleinikin ja vesihilven esiintymistä edelleen voidaan tukea synnyttämällä esimerkiksi pienialaisia kosteikkoja. Nämä kasvit esiintyvät usein yhdessä ja kestävät kohtuullista häirintää, jopa kaivamista. Ne ovat sopeutuneet esimerkiksi rannikon maatalousympäristöihin. Sammakkoleinikki ja vesihilpi ovat valtakunnallisesti Oulun ympäristön lajeja, mikä antaa niille erityistä paikallista arvoa.

Selvitysalueen pellolla esiintyy poikkeuksellisen paljon uhanalaisia lintuja sekä pesimä- että muuttoaikoina. Luontoselvitysoppaan suositusten mukaisesti pelto on erityisen tärkeä kohde. Tällaisen kohteen ympäristöön suunnitellut toiminnot tulee sijoittaa siten, että toiminnasta aiheutuvat vaikutukset eivät ulotu kohteeseen tai sen lähiympäristöön. Peltoaluetta pienentävä tai peltoalueeseen rajautuva rakentaminen aiheuttaisivat häiriötä ja kaventaisivat uhanalaisten lintujen pesimä- ja levähdysympäristöä. Peltoalue ympäristöineen tulee jättää rakentamisen ulkopuolelle.

Viitasammakoiden lisääntymisalue on lakisääteisesti suojeltu kohde, jolle ei saa osoittaa toimintaa, joka voi heikentää luontodirektiivin liitteen IV(a) eläinlajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Huomioiden kartoilla 18 ja 20 esitetyt luontoarvoja osoittavat rajaukset, voi merkittävä rakentaminen selvitysalueelle olla mahdotonta, mikäli luontoarvot huomioidaan kansallisten suositusten mukaisesti.

Tutkittu pelto on merkittävä pesimäalue uhanalaiselle mustapyrstökuirille ja useille silmälläpidettäville lajeille. Muuttoaikoina pellolla levähtää suuri määrä lintuja. Metsäisellä kosteikolla on viitasammakoiden lisääntymisalue. Alueelle voi olla vaikeaa osoittaa lisärakentamista siten, ettei syntyisi merkittävää haittaa linnuille tai viitasammakoille.

LÄHTEET

Hyvärinen E, Juslén A, Kemppainen E, Uddström A & Liukko U-M: 2019: Suomen lintujen uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Koskimies P & Väisänen RA: 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

Laji.fi, Suomen lajitietokeskus.

Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen: Oulun Lentokentäntien - Limingantien risteysalueen luonto- ja maisemaselvitys 2021

Muinaismuistot. <https://muinaismuistot.info/>. Hakupäivä 29.5.2023.

Mäkelä K & Salo P: 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47. – Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki.

Neumann A: 2022: Lentokentäntien ja Oulunlahdentien viitasammakkoselvitys 2022 – Ramboll Oy

Oulun karttapalvelu. <https://kartta.ouka.fi>. Hakupäivä 29.5.2023.

Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus, VILMO-suunnitelma. 2014. Oulu.

Paikkatietoikkuna, MML. Kallio- ja maaperäkartat, rinnevarjostuskartta, puuston ikäkartta.

Uuden Oulun yleiskaava 2030

LIITTEET

Liite 1 Maisemakuva

Liite 2 Luonnon ja maiseman suositukset maankäytölle

Valokuvat: Plaana Oy, Aallokas Oy, Natans Oy

Idealinja 15

Kasvillisuus- ja maisemaselvitys 2024

Sisällys

1.	Tehtävän kuvaus	2
2.	Lähtötiedot ja menetelmät	2
3.	Suojelukohteet	3
4.	Alueen luonnonolot ja maankäyttöhistoria.....	4
5.	Kasvillisuus ja luontotyytit.....	5
5.1	Kasvillisuuden yleiskuvaus.....	5
5.2	Luontoarvokohteet	12
5.3	Vieraskasvilajit.....	12
6.	Eläimistöhavainnot.....	14
7.	Maisema.....	14
8.	Yhteenvedo ja suositukset maankäytön suunnittelulle.....	14
9.	Lähteet.....	16

Liite 1. Maankäytön suunnittelussa huomioitavat kohteet (ortokuva).

Liite 2. Valokuvien ottopaikat (ortokuva).

Kannen kuvassa tontin sembramäntyjä.

1. Tehtävän kuvaus

Perävainion kaupunginosassa sijaitsevalle tontille Idealinja 15 tehtiin kesällä 2024 kasvillisuus- ja maisemaselvitys alueelle suunnitellun poikkeamislupahakemuksen ja myöhemmässä vaiheessa tehtävän asemakaavamuutoksen lähtötiedoiksi. Selvitys tehtiin lähtötietojen ja maastokäyntien perusteella. Selvityksen laati suunnittelubiologi Sari Ylitulkila. Maiseman osalta raportointiin osallistui suunnitteluhortonomi Heli Kansanniva.

Lähes hehtaarin kokoinen selvitysalue on esitetty kartassa 1. Alue rajautuu lännessä Limingantiehen, pohjoisessa ojaan, idässä Idealinjaan ja etelässä Porttiväylään.

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti ja raja.

2. Lähtötiedot ja menetelmät

Selvitysalueelle ei ole laadittu aiempia luonto- ja maisemaselvityksiä, mutta välittömästi selvitysalueen pohjoispuolelle on tehty luonto- ja maisemaselvitys Lentokentäntien-Limingantien asemakaavahankkeeseen liittyen (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen 2021).

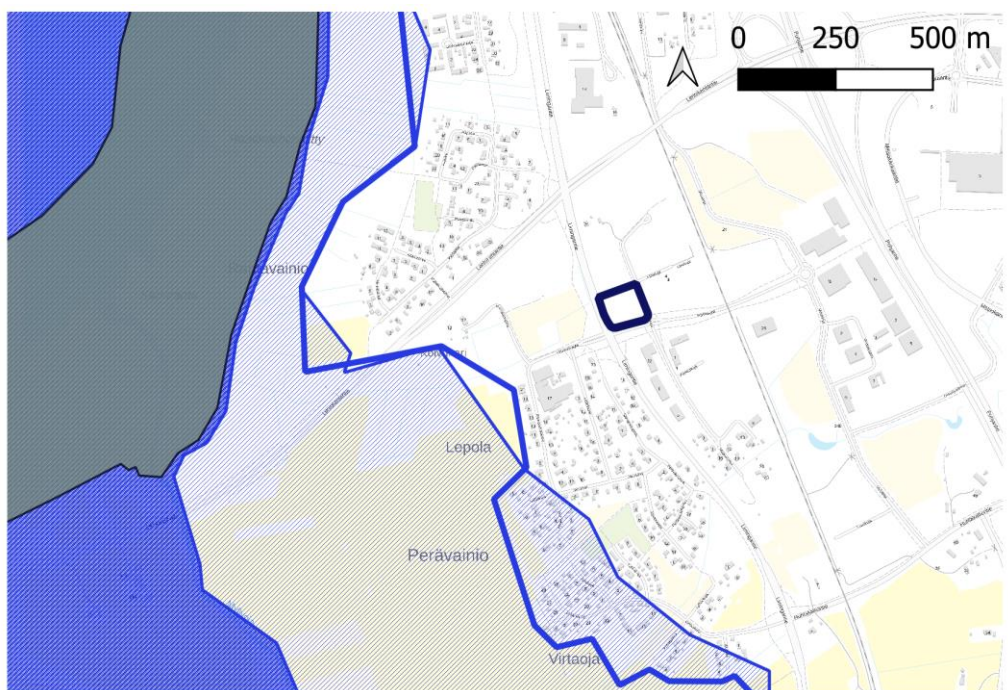
Ennen maastokäyntiä käytiin läpi alueen kartat ja ilmakuvat sekä muut avointen tietolähteiden aineistot. Suomen Lajitietokeskuksen tietoihin ei ollut merkitty lajihavaintoja alueelta.

Selvitysalueetta kierreltiin maastossa 25. ja 27.6.2024 yhteensä noin kolmen tunnin ajan. Alueelta selvitettiin kasvillisuuden yleispiirteet sekä potentiaaliset luontoarvokohteet. Lisäksi tarkasteltiin alueen maisemaa.

3. Suojelukohteet

Kempeleenlahden rannan Natura-alue (FI1103000, SAC/SPA) sijaitsee reilut 800 metriä selvitysalueelta länteen. Alueen suojelu on toteutettu yksityisenä suojelualueena (Kempeleenlahden luonnonsuojelualue YSA112527).

Selvitysalueen länsipuolelle sijoittuu laaja linnuston kannalta merkittävä alue (Oulun seudun keräntymisalue). Maakunnallisesti tärkeä MAALI-rajaus alkaa noin 290 metriä selvitysalueelta, kansallisesti tärkeä FINIBA-alue noin 380 metrin etäisyydeltä ja kansainvälisesti tärkeä IBA-rajaus noin 800 metriä selvitysalueelta länteen (BirdLife Suomi ry 2024).

Taustakartta Maanmittauslaitos ja Natura-rajaus SYKE, CC BY 4.0.
Tärkeiden lintualueiden rajaukset: BirdLife Suomi ry 2024.

- selvitysalueen raja
- MAALI-alue
- FINIBA-alue
- IBA-alue
- Natura 2000 -alue

Kartta 2. Selvitysalueen ympäristön Natura 2000 -alueet ja tärkeät lintualueet.

Selvitysalueella tai sen lähiympäristössä ei sijaitse suojeluohjelmien kohteita, valtakunnallisesti arvokkaita geologisia kohteita, pohjavesialueita tai huomioitavia perinnebiotooppikohteita (Metsähallitus 2024). Selvitysalueella ei sijaitse myöskään luonnonmuistomerkkejä (Oulun kaupunki 2024), muinaismuistoja tai merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (Museovirasto 2024).

4. Alueen luonnonolot ja maankäyttöhistoria

Selvitysalue sijoittuu keskiboreaaliselle Pohjanmaan metsäkasvillisuusvyöhykkeelle (3a). Alue on pinnanmuodoiltaan tasainen. Alueen kallioperä on graniittia ja sekä pinta- että pohjamaalajina on karkea hieta (Maanmittauslaitos 2024).

Vanhojen ilmakuvien (kartta 3) ja peruskarttojen mukaan selvitysalueella on sijainnut ainakin vuodesta 1947 lähtien Ketolan tila ja sen ympärillä laajat peltoaukeat. Tilan rakennukset on purettu vuosien 2007–2011 välillä.

Selvitysalueen pohjoisreunalla on kulkenut vielä vuoden 1989 peruskartan mukaan Kaakkurinoja, joka laskee alempana Myllyojan kautta Kempeleenlahteen. Kaakkurinojan linjausta on myöhemmin muutettu ja selvitysalueen pohjoisreunalla kulkee nykyisin ojan toinen latvahaara. Ojan vierellä aiemmin kulkenut tie on jäänyt käytöstä vuosien 2007–2011 välillä.

Vuosien 2007–2011 jälkeen selvitysalue on ollut joutomaata, jolta on välillä raivattu puiden taimia ja pensaikkoa. Viime vuosina alueella on varastoitu siirtolavoja. Maastokäyntien aikaan alueella oli vain yksi siirtolava.

Kartta 3. Selvitysalueen ortokuvia (kuvat: Maanmittauslaitos 2024).

5. Kasvillisuus ja luontotyytit

Selvitysalueelta huomioitavat kohteet on esitetty liitteessä 1. Raportin valokuvien ottopaikat on esitetty liitteessä 2.

5.1 Kasvillisuuden yleiskuvaus

Selvitysalue on pääosin joutomaata, jota peittää pääosin tiheä, niittymäinen kasvillisuus (mm. kuvat 1 ja 15).

Lehtipuuvaltainen puusto keskittyy selvitysalueen reunoille, varsinkin aluetta reunustavien ojien ympäristöihin (kuva 3). Ojat olivat kesäkuun lopulla kuivia ja ojanpohjat monin paikoin paksun lehtipuuakarikkeen peitossa (kuva 4).

Porttiväylän varrella on kookkaita koivuja ja niiden alla kaistale hoidettavaa nurmea (kuva 5). Limingantien piennarta hoidetaan niittäen (kuva 6). Idealinjan ja sitä reunustavan pyörätien varret ovat lehtipuustoa ja pensaikkoa (kuva 10).

Kuvat 1 ja 2. Yleiskuvia selvitysalueelta. Vasemmalla joutomaan niittyä. Oikealla siirtolavojen alla olleita kasvittomia kohtia.

Kuvat 3 ja 4. Vasemmalla vanhan Kaakkurinojan varren tiheää haavikkoa ja oikealla ojan kuiva uoma.

Kuvat 5 ja 6. Vasemmalla Porttiväylän reunan koivuja ja nurmikkoa. Oikealla Limingantien niitetty piennar vaihettuu joutomaan korkeakasvuiseksi niityksi.

Puusto ja pensaat

Joutomaan niityllä on paikoin lehtipuutaimikkoa ja pensaita (läh. haapa, kiiltopaju, kuva 2), muutoin puusto keskittyy selvitysalueen reunoille.

Alueen pohjois- ja itäreunojen ojien varsilla sekä Idealinjan reunalla (kuva 10) on pääosin tiheää lehtipuustoa ja pensaikkoa (hieskoivu, haapa, kiiltopaju, raita, pihlaja, tuomi).

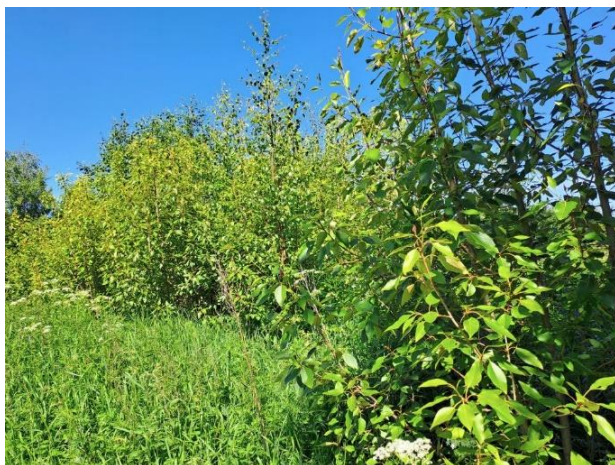
Porttiväylän varrella on kymmenkunta isoa riippakoivua (kuva 7) ja niiden takana tontin puolella kuusi kookasta sembramäntyä (siperiansembra *Pinus sibirica*, kuva 8 ja kansikuva). Porttiväylän varren läntisimmän riippakoivun kohdalla on rykelmä poppelin taimia (palsamipoppeli *Populus balsamifera*, kuva 9).

Kuva 7 Porttiväylän varren riippakoivut

Kuva 8. Sembramäntyjen rivi joutomaaniityn reunalla. Ikääntyessään sembramänty usein harvenee alaoksiltaan, mikä voi ajan kuluessa vaikuttaa sen arvoon koristepuuna.

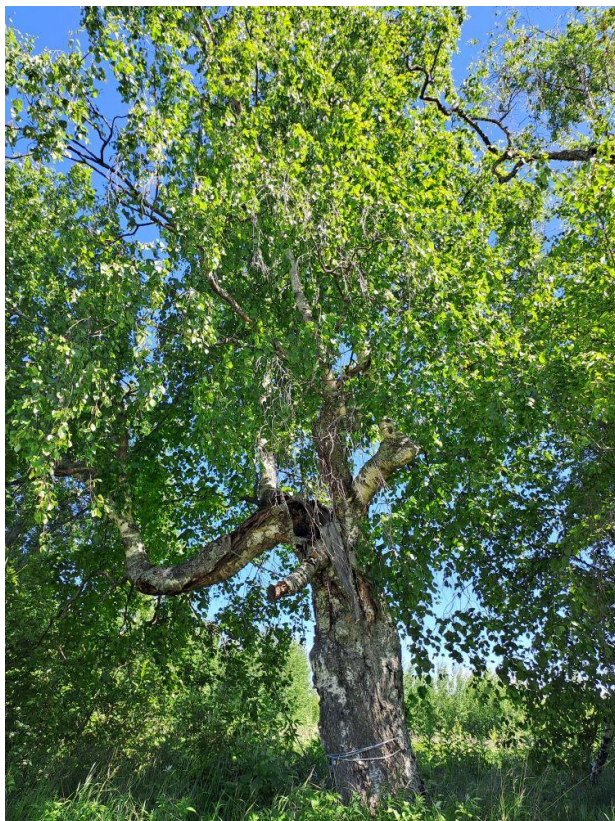

Kuvat 9 ja 10. Vasemmalla poppelitaimikkoa ja oikealla Idealinjan varren lehtipuustoa ja pensaikkoa.

Limingantien varressa lehtipuustoa on selvitysalueen luoteisnurkan läheisyydessä. Alueella on useampi vanha koivu (kuva 11), pihlajaa ja pajuja (kiiltopaju, salava *Salix* sp., kuva 12). Yksi hieskoivu on erityisen vanha ja komea (kuva 13). Sen vierellä on myös taulakääpäinen pötkelö (kuva 14) ja kääpäinen maapuu.

Kuvat 11 ja 12. Vasemmalla Limingantien varren vanhoja koivuja ja pötkelö. Oikealla selvitysalueen luoteisnurkan lehtipuustoa.

Kuvat 13 ja 14. Vasemmalla vanha hieskoivu ja oikealla taulakääpäinen koivupökkö Limingantien varressa.

Joutomaaniitty

Pääosin avoimen joutomaan kasvillisuutta muodostavat monet ruohot ja heinät, joista osa lienee alueelle tuodun maa-aineksen ja kasvijätteen mukana levinneitä puutarhakasveja ja Ketolan pihapiirin vanhoja istutuksia. Maastokäynnin aikaan tontin alueella oli vain pari risukasaa ja pieni läjä hiekkaa.

Joutomaan niitty ei ole luontotyyppiluokittelussa tarkoitettua uhanalaista niittykasvillisuutta, sillä perinnebiotooppeihin luetaan pääasiassa laidunnuksen ja niiton muovaamia alueita (Kontula & Raunio 2018). Selvitysalueen niityn matalakasvuisemmilla kohdilla kasvillisuutta muodostavat muun muassa hiirenvirna, siankärsämö, peltokanankaali, pihasaunio, voikukka, niittyleinikki, rönsyleinikki, heinätähtimö, nurmitädyke, peltokorte, peltopillike, niittysuolaheinä, apilat, vuohenputki, timotei, nurmikot, nurmilauha, juolavehna ja muut heinät. Korkeakasvuisemmilla kohdilla kasvaa muun muassa maitohorsmaa, pietaryrttiä, koiranputkea, hevонhierakkaa, mesiangervoa, pujoa, nokkosta, pelto-ohdaketta, lehtovirmajuurta, huopaohdaketta, korpikastikkaa ja järviruokoa (kuva 15).

Kuvat 15 ja 16. Vasemmalla yleiskuvaa niittymäisestä kasvillisuudesta. Oikealla hopeatäplä (*Argynnis* sp.).

Viljelykarkulaisina ja istutusperäisinä alueella on ainakin tuoksuvatukkaa (*Rubus odoratus*), mustaherukkaa (*Ribes nigrum*), lehtosinilatvaa (*Polemonium caeruleum*), preeriamesiangervoa (*Filipendula rubra*) ja syreeniä (*Syringa* sp.) Todennäköisesti myös kotkansiivet (*Matteuccia struthiopteris*) ovat kulkeutuneet alueelle esim. maa-aineksen mukana. Alueella on myös tiheä vadelmapensaikko (*Rubus idaeus*, kuvat 17–22).

Kuvat 17 ja 18. Vasemmalla syreeniä. Oikealla haavikon lomassa kotkansiipiä ja sankkaa vuohenputkikasvustoa.

Kuvat 19 ja 20. Vasemmalla laaja vadelmakasvusto, oikealla tuoksuvatukkaa.

Kuvat 21 ja 22. Preeriamesiangervo on levinnyt laajalle (kasvusto n. 10 x 6 m²).

5.2 Luontoarvokohteet

Selvitysalueella ei ole suojeltuja tai muutoin huomioitavia luontotyyppejä. Alueella ei havaittu suojelullisesti huomioitavien kasvilajien esiintymiä. Alueelta ei ole myöskään kirjattu aiempia havaintoja suojelullisesti huomioitavista kasvi- tai eläinlajeista (Suomen Lajitietokeskus 2024).

5.3 Vieraskasvilajit

Alueen kaakkoisosassa, kulkutien varrella, kasvaa ojan pään molemmin puolin muutamia kurturuusuja (*Rosa rugosa*, kuva 23). Kurturuusu on kansallisesti haitalliseksi säädetty vieraslaji.

Muista vieraslajeista Limingantien varren koivujen alla on pieni tertsuseljapensas (*Sambucus racemosa*, kuva 24) ja joutomaakentän itäosassa kasvaa vieretysten kahdeksan nuorta

pilvikirsikkaa (*Prunus pensylvanica*, kuva 25). Kaikista vieraslajiesiintymistä on tehty vieraslaji-ilmoitukset.

Kuvat 23 ja 24. Vasemmalla kurttureusua ojan penkalla. Oikealla terttuselja.

Pilvikirsikoiden vierellä on laaja röyhytatarkasvusto (n. 12 x 5 m, kuva 26), jonka ympärillä on myös yksittäisiä tatarversoja. Röyhytattaren lajia ei määritetty tarkemmin. Kasvusto leviää tehokkaasti.

Kuvat 25 ja 26. Vasemmalla pilvikirsikoita ja oikealla röyhytatarta.

6. Eläimistöhavainnot

Molemmilla maastokäynneillä alueella havaittiin yksi harakka. Harakka on luokiteltu silmälläpidettäväksi lajiksi (NT, ei uhanalainen). Joutomaaniityn kukissa lenteli täpläperhosia (kuva 16).

Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien elinympäristöt

Kaikki selvitysalueita rajaavat ojat olivat kesäkuussa kuivia, eivätkä ne sovellu viitasammakon kutuympäristöiksi. Alueen pohjoisreunan oja kuului vuoden 2021 luontoselvityksen aluerajaukseen. Ojan alueelta ei tehty tuolloin viitasammakkohavaintoja (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen 2021).

Selvitysalueella ei ole rakennuksia tai muita kohteita, jotka soveltuisivat lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikoiksi. Avoin niittyalue voi toimia lepakoiden ruokailualueena. Selvitysalueen pohjoispuolelle rajautuneessa, Villa Eevilän pihapiiriin keskittyneessä vuoden 2021 luontoselvityksessä tehtiin hyvin vähän lepakkohavaintoja (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen 2021).

Selvitysalueella ei ole liito-oravalle potentiaalista elinympäristöä.

Kohteella ei ole erityistä merkitystä ekologisenä käytävänä.

7. Maisema

Selvitysalueen joutomaaniitty on avointa maisematilaa. Sitä rajaa alueen reunojen puusto, joka on paikoin kookasta. Alueen maisemassa erottuu erityisesti vanhan Ketolan tilan perua oleva kuuden suuren sembramännyn rivi (kuva 8). Puista neljä on erityisen komeita ja leveälatvuksisia. Ikääntyessään sembramänty kuitenkin usein harvenee alaoksiltaan, mikä voi ajan kuluessa vaikuttaa sen arvoon koristepuuna. Porttiväylän puolella maisemassa erottuvat tienvarren isot riippakoivut (kuva 7). Yksittäisenä maisemapuuna erottuu Limingantien varren vanha hieskoivu (kuva 13).

VILMO-suunnitelmassa selvitysalue on merkitty rakentamiseen varatuksi alueeksi, jolle ei ole merkitty huomioitavia kohteita (Oulun kaupunki 2014).

8. Yhteenveto ja suositukset maankäytön suunnittelulle

Tässä selvityksessä on esitetty Perävainion kaupunginosassa sijaitsevalle tontille Idealinja 15 tehdyn kasvillisuus- ja maisemaselvityksen menetelmät ja tulokset.

Selvitysalueella ei ole suojeltuja tai muutoin huomioitavia luontotyyppejä eikä alueella havaittu suojelluista huomioitavia kasvilajeja. Kasvillisuus selvityksessä ei havaittu Mäkelän ja Salon (2024) oppaan mukaisen arvoluokituksen luokkiin 1–4 kuuluvia, maankäytön suunnittelussa huomioitavia luontoarvokohteita.

Selvitysalueella ei ole potentiaalisia viitasammakon kutualueita eikä liito-oravan elinympäristöjä. Alueella saattaa liikkua ruokailevia lepakoita.

Maiseman kannalta alueen suunnittelussa kannattaa mahdollisuuksien mukaan hyödyntää ja säilyttää komeaa puustoa: sembramäntyriivi, Porttiväylän varren kookkaat riippakoivut ja Limingantien varren vanha koivu. Alueen reunojen puusto toimii myös suojapuustona tontin rajautuessa kolmelta sivulta tiealueisiin.

Vanhan koivun ympäristössä on myös muita iäkkäitä lehtipuita, pötkelöitä ja maalahopuuta. Kuollut, eri lahoasteissa oleva puuainne on hyvä jättää paikalleen lisäämään alueen luonnon monimuotoisuutta.

Selvitysalueen avointa maisematilaa (joutomaan niitty) voidaan kehittää edelleen niittyalueiksi. Alueella kasvaa jo valmiiksi paljon niittykasveja. Niityllä on nykyiselläänkin merkitystä päiväperhosille.

Alueella esiintyvät vieraskasvilajit on syytä hävittää.

9. Lähteet

BirdLife Suomi ry 2024. Tärkeit lintualueet. <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/>

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Luontotyyppien punainen kirja. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö. Suomen ympäristö 5/2018. Osat 1 ja 2.

Maanmittauslaitos 2024. Paikkatietoikkuna. <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen 2021. Oulun Lentokentäntien-Limingantien risteysalueen luonto- ja maisemaselvitys.

Metsähallitus 2024. SAKTI-aineistot.

Museovirasto 2024. Kulttuuriympäristön palveluikkuna.
<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö.

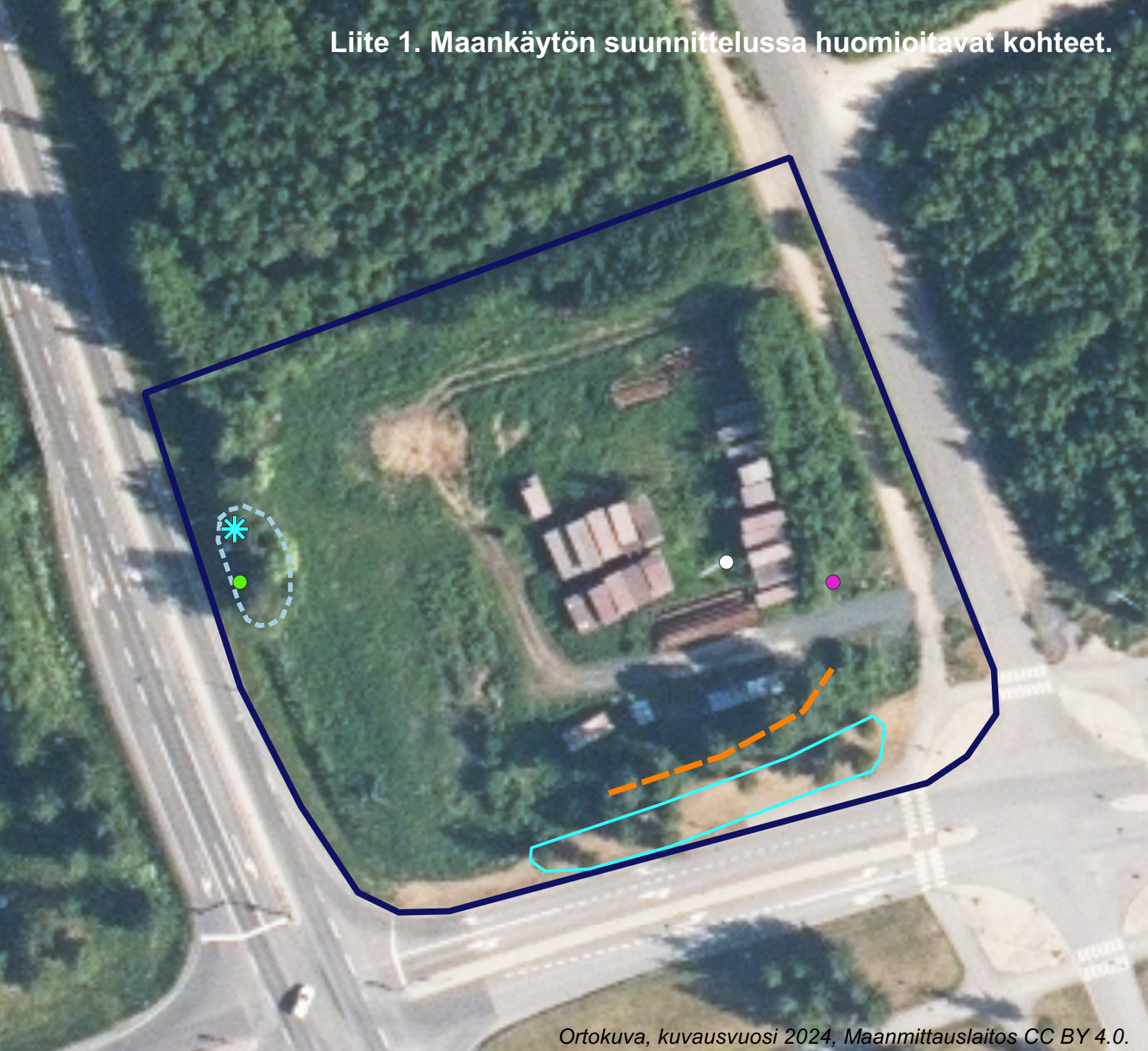
Oulun kaupunki 2024. Oulun karttapalvelu. <https://kartta.ouka.fi/ims>

Oulun kaupunki 2014. VILMO. Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus.
<https://www.ouka.fi/kaavoitus/selvitykset-ohjelmat-ja-seminaarit?accordion=accordion-27985>

Suomen Lajitietokeskus 2024. Karttapalvelu. <https://laji.fi/>

Vieraslajit.fi 2024. <https://vieraslajit.fi/>

Liite 1. Maankäytön suunnittelussa huomioitavat kohteet.

Ortokuva, kuvausvuosi 2024, Maanmittauslaitos CC BY 4.0.

- komeat sembramännyt
- riippakoivut
- * vanha hieskoivu
- vanhaa lehtipuustoa, lahopuuta
- vieraslajien esiintymät
 - kurturuusu
 - pilvikirsikka
 - terttuselja
- selvitysalueen raja

0 10 20 m

